

2023

Aastaaruanne ELi ühisettevõtete eelarveaasta 2023 kohta



EUROOPA
KONTROLLIKODA

ET

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1
Päringud: eca.europa.eu/et/Pages/ContactForm.aspx
Veebisait: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024

Sisukord

1. peatükk ELi ühisettevõtted ja kontrollikoja audit	5
Sissejuhatus	6
ELi ühisettevõtted	7
ELi mitmeaastaste teadusuuringute ja innovatsiooniprogrammide raames tegutsevad ühisettevõtted	7
ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte	12
Ühisettevõtete maksete eelarved ja inimressursid 2023. aastal	14
Eelarve haldamise ja selle täitmisele heakskiidu andmise kord	15
Meie audit	17
Esitame iga ühisettevõtte kohta kinnitava avalduse	17
Kasutame teiste sõltumatu audiitorite audititööd	17
Meie auditi käsitusviis põhineb peamiste riskide hindamisel	18
Meie auditi käsitusviis toetusmaksete puhul	20
2. peatükk Audititulemuste ülevaade	22
Sissejuhatus	23
Auditiarvamused ühisettevõtete kohta	24
Arvamused raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta	24
CA raamatupidamise aastaaruandega seotud muud asjaolud	25
Arvamused raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta	25
Arvamused raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta	25
Mitut valdkonda tuleb parandada	26
Puudused ühisettevõtete teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendamisel	26

Toetusmaksetes püsivad süsteemsed vead, mis on seotud personalikulude ja seadmetega	30
EuroHPC ei täitnud oma värbamiseesmärki, samuti leidsime puudusi selle värbamismenetlustes	31
F4E riskihindamiskord, kavandamine, seire ja ressursside alane aruandlus on puudulikud	32
F4E sisekontrolliraamistikul puudub integreeritud riskijuhtimisprotsess	32
SNSi ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte ebapiisav juhendamine nende esimese raamatupidamise aastaaruande koostamisel	33
Meie varasemate aastate tähelepanekute ja soovitatud meetmete elluviimine	34
Ühisettevõtted on võtnud parandusmeetmeid suurema osa meie varasemate aastate tähelepanekute põhjal	34
Ühisettevõtted on rakendanud suurema osa meie soovitustest seoses meetmetega, mille rakendamise tähtaeg oli 2023. aasta lõpp	35
3. peatükk Kinnitavad avaldused ELi ühisettevõtete kohta	43
3.1. Kinnitavaid avaldusi toetav teave	44
ELi raamprogramme ellu viivad ühisettevõtted	48
3.2. Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)	49
3.3. Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA)	58
3.4. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)	68
3.5. Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)	77
3.6. Kiipide Ühisettevõtte	88
3.7. Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)	98
3.8. Euroopa raudtee ühisettevõtte (EU-Rail)	108
3.9. Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte (EuroHPC)	117
3.10. Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)	130
3.11. Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte	135

Euratomy lepingu alusel tegutsev ühisettevõte	141
3.12. ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõte (F4E)	142
Lühendid	158



EUROOPA
KONTROLLIKODA

1. peatükk

ELi ühisettevõtted ja kontrollikoja audit

Sissejuhatus

1.1. Euroopa Kontrollikoda (edaspidi „kontrollikoda“) on ELi rahaliste vahendite välisaudiitor¹. ELi välisaudiitorina tegutseb kontrollikoda ELi kodanike finantshuvide sõltumatu kaitsjana, aidates parandada ELi finantsjuhtimist. Lisateavet meie töö kohta leiab meie tegevusaruannetest, aastaaruannetest ELi eelarve täitmise kohta, eriaruannetest, ülevaadetest ning arvamustest finantsjuhtimisalase mõjuga uute või ajakohastatud ELi õigusaktide ja muude otsuste kohta.

1.2. Meie ülesannete hulka kuulub ELi ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannete ja nende aluseks olevate tehingute kontrollimine. Tegemist on ELi asutustega, mis on loodud vastavalt [Euroopa Liidu toimimise lepingu \(ELTL\)](#) artiklitele 187–188 ja ühisettevõtte Fusion for Energy puhul vastavalt [Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu](#) artiklitele 45–51.

1.3. Käesolevas aruandes esitatakse ühisettevõtete eelarveaasta 2023 auditi tulemused. Aruanne on üles ehitatud järgmiselt:

- o 1. peatükis kirjeldatakse ühisettevõtteid ja meie auditi iseloomu;
- o 2. peatükis esitatakse auditi üldised tulemused ja ühisettevõtete toetuste rakendamise riskipõhise kontrollisüsteemi analüüsi.
- o 3. peatükk sisaldab kinnitavat avaldust kõigi 11 ühisettevõtte kohta (vt [joonis 1.4](#)), samuti meie auditiarvamusi ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse ning nende aluseks olevate tulude ja maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta koos muude asjaolude ja tähelepanekutega, mis ei sea kõnealuseid arvamusi kahtluse alla.

1.4. Kokkuvõttes andis 11 ühisettevõtte 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta audit varasemate aastatega sarnased tulemused. Iga ühisettevõtte kohta esitatud kinnitavas avalduses esitame

- o märkusteta auditiarvamuse kõigi 11 ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse kohta;
- o märkusteta auditiarvamuse kõigi 11 ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

1.5. Ilma oma auditiarvamusi kahtluse alla seadmata esitame muud asjaolu rõhutavates lõikudes ka tähelepanekuid, milles kirjeldame lugeja jaoks olulisi valdkondi, samuti toome välja parandamist vajavad valdkonnad.

¹ [Euroopa Liidu toimimise lepingu \(ELTL\)](#) artiklid 285–287.

ELi ühisettevõtted

1.6. Ühisettevõtted on ELi (keda esindab Euroopa Komisjon) ning tööstus- ja teadusringkondi esindavate erasektori partnerite vahelised partnerlused. Mõnel juhul on kaasatud ka valitsustevahelised organisatsioonid ja osalevad riigid. Ühisettevõtete peamine ülesanne on edendada teaduslike teadmiste muutmist turustatavateks läbimurdelisteks uuendusteks, tuginedes ühisele strateegilisele visioonile. Lisaks peaksid ühisettevõtted reageerima sotsiaalsetele probleemidele, millele tööstusharud praegu ebapiisavalt tähelepanu pööravad.

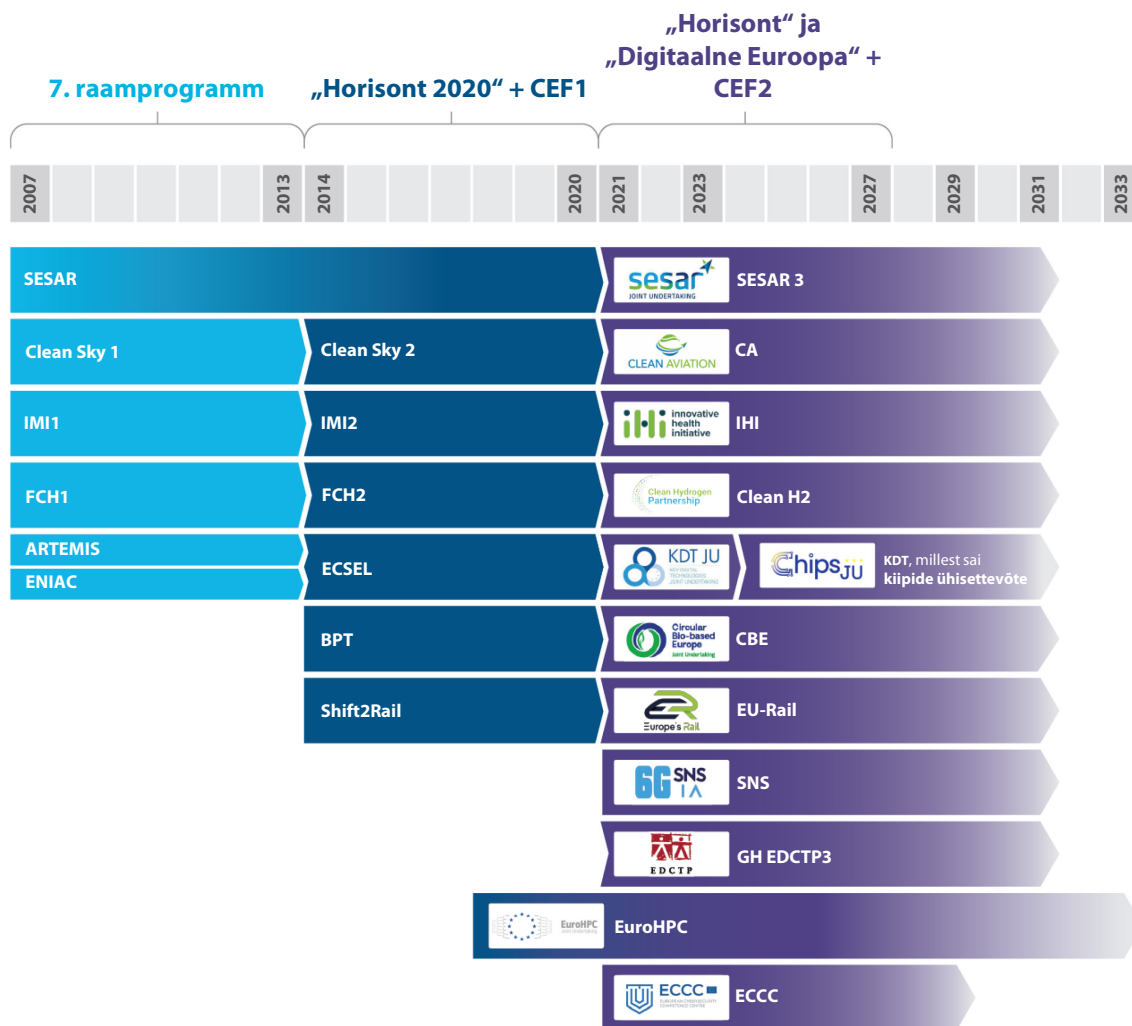
ELi mitmeaastaste teadusuuringute ja innovatsiooniprogrammide raames tegutsevad ühisettevõtted

Teadusuuringute ja innovatsiooni vallas tegutsevate ühisettevõtete areng

1.7. ELi teadusuuringute ja innovatsiooni mitmeaastaste programmide raames asutatakse ühisettevõtted ELi asutustena, millel on eraldiseisev õigusvõime. Igaüks neist võtab enda strateegilises teadusvaldkonnas vastu teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava ning rakendab seda projektikonkursside või hangete kaudu.

1.8. *Joonisel 1.1* on näidatud teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna ühisettevõtete areng alates esimese kuue ühisettevõtte loomisest 2007.–2013. aasta mitmeaastase finantsraamistiku teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi raames. Perioodiks 2014–2020 tehti muudatusi programmide „Horisont 2020“ ja Euroopa ühendamise rahastu (CEF 1) raames ning perioodiks 2021–2027 programmide „Euroopa horisont“, „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu (CEF 2) raames.

Joonis 1.1. ELi ühisettevõtete areng



Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete asutamist käsitlevate nõukogu määruste põhjal.

1.9. 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames tegutsevad ühisettevõtted rakendavad oma teadusuuringute ja innovatsiooni kava transpordi, energeetika, tervishoiu, biotoorainel põhineva ringtööstuse, peamiste elektroonikakomponentide, superandmetöötluse ja võrgusüsteemide valdkonnas. Kavad kehtestati allpool kirjeldatud nõukogu määruste alusel.

1.10. 2021. aasta novembris võttis nõukogu vastu määruse (EL) 2021/2085 ehk ühtse alusakti, millega loodi üheksa ühisettevõtet, et rakendada meetmeid mitmeaastase teadus- ja innovatsiooniprogrammi raames, mida tuntakse nime all „Euroopa horisont“. Seitse ühisettevõtet, mis juba tegutsesid programmi „Horisont 2020“ raames (SESAR, ECSEL, IMI2, Clean Sky 2, FCH2, Shift2Rail ja BPT), jätkavad programmi „Euroopa horisont“ raames tegevust uute juriidiliste isikutena, millel on uued nimed ja muudetud pädevusvaldkonnad. Hiljuti loodi veel kaks ühisettevõtet: Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõte (SNS) ning Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõte. Auditeerisime neid kahte ühisettevõtet sel aastal

esimest korda, pärast seda, kui nad olid saanud 2023. aasta viimases kvartalis majanduslikult sõltumatuks.

1.11. 2021. aasta mais loodi eraldi [määrusega \(EL\) 2021/887](#) Euroopa küberturvalisuse pädevuskeskus (ECCC). Auditeerime ECCC-d pärast seda, kui ta on saanud majanduslikult sõltumatuks, mis peaks toimuma 2024. aasta viimases kvartalis.

1.12. 2021. aasta juulis võttis nõukogu 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames vastu uue Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte (EuroHPC) asutamismääruse ([määrus \(EL\) 2021/1173](#)), millega pikendatakse ühisettevõtte tegevust 31. detsembrini 2033. EuroHPC saab nüüd programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ ning Euroopa ühendamise rahastust oluliselt rohkem vahendeid, et arendada ja võtta kasutusele konkurentsivõimelist kõrgjõudlusega super- ja kvantandmetöötlust ning laiendada superandmetöötlustaristu kasutamist Euroopa teaduse ja tööstuse jaoks.

1.13. 2023. aasta septembris jõustusid ka [Euroopa kiibimäärus](#) ja [nõukogu määrus \(EL\) 2023/1782](#), millega muudetakse ühtset alusakti, nimetades Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõtte (KDT) ümber Kiipide Ühisettevõtteks. Laiendatud pädevusega kiipide ühisettevõtte eesmärk on arendada uuenduslikke järgmise põlvkonna pooljuhttehnoloogiaid ja tugevdada Euroopa kiipide tootmise suutlikkust algatuse „Euroopa kiibid“ raames, mida rahastatakse märkimisväärses mahu [programmist „Digitaalne Euroopa“](#).

Teadusuuringute ja innovatsiooni ühisettevõtete rahastamine

1.14. Ühisettevõtte teadus- ja innovatsioonitegevuse rahastamises osalevad kõik selle liikmed. Komisjon teeb rahalisi sissemakseid ELi teadus- ja innovatsiooniprogrammidest, et kaasrahastada iga ühisettevõtte teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava. Tööstust ja teadusringkondi esindavad erasektorist pärit liikmed teevad minimaalseid mitterahalisi sissemakseid ühisettevõtte põhitegevusse ja mitterahalisi sissemakseid lisategevusse. Rohkem üksikasju on toodud [selgituses 1.1](#). Mõnel juhul toetavad ühisettevõtete tegevust ka osalevad riigid (kiipide ühisettevõtte, EuroHPC ja ECCC puhul) ja valitsustevahelised organisatsioonid (SESARi puhul). Juriidilised isikud või riigid, kes on huvitatud ühisettevõtte eesmärkide toetamisest selle konkreetsetes teadusvaldkondades, võivad taotleda assotsieerunud liikme või panustava partneri staatust. Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte puhul on ainus teine liige peale ELi osalevate riikide eraõiguslik ühendus (EDCTP). Enamikul juhtudel rahastavad EL ja erasektorist pärit liikmed ühisettevõtete halduskulusid võrdses summas. EuroHPC ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte puhul kannab kõik sellised kulud ELi liige (komisjon).

Selgitus 1.1.

Erasektorist pärit liikmete mitterahalised sissemaksed ühissettevõtete põhitegevuseks (IKOP)

Nagu on ette nähtud ühissettevõtete asutamismäärustes, peavad kõik erasektorist pärit liikmed panustama teatava miinimumsumma ühissettevõtete teadus- ja innovatsiooniprojektide kuludesse. „Horisont 2020“ raames koosneb IKOP erasektorist pärit liikmete poolt ühissettevõtete teadus- ja innovatsioonimeetmete rakendamisel kantud kogukuludest, millest on maha arvatud ühissettevõtete teiste liikmete osalus (ELi kaasrahastamine, osalevate riikide või valitsustevaheliste organisatsioonide osalus) ning mis tahes muu ELi toetus nende kulude katmiseks. Programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ raames koosneb IKOP erasektorist pärit liikmete rahastamiskõlblikest kuludest ühissettevõtete meetmete rakendamisel, millest on maha arvatud ühissettevõtete, osalevate riikide või mis tahes muu ELi osalus nendes kuludes. Tõendatud ja kinnitatud IKOPi kogusumma kajastatakse ühissettevõtete raamatupidamise aastaaruandes.

Erasektorist pärit liikmete mitterahalised sissemaksed lisategevuseks (IKAA)

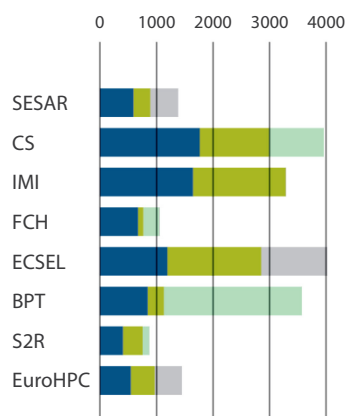
„Horisont 2020“ raames peavad mõne ühissettevõtete (CS, FCH, BPT, S2R) erasektorist pärit liikmed andma teatavas minimaalses summas mitterahalist toetust ka lisategevusteks, mis jäävad väljapoole ühissettevõtete töökava ja eelarvet, kuid kuuluvad selle üldiste eesmärkide hulka. Programmi „Euroopa horisont“ raames saavad SBA toel tegutsevate ühissettevõtete erasektorist pärit liikmed panustada IKAAsse. ICAA sisaldab nende ühissettevõtete poolt otse rahastatavate tegevuste rahastamiskõlbmatuid kulusid, millest on maha arvatud muu ELi toetus nende kulude katmiseks. Ühissettevõtete erasektorist pärit liikmed peavad lisaks IKOPile maksma IKAAd, mis vastaks ELi toetuse suurusele. ICAA summad on sätestatud ühissettevõtete iga-aastases lisategevuskavas. Lisategevusele antava mitterahalise toetuse kinnitatud ja sertifitseeritud kogusumma avaldatakse ühissettevõtete raamatupidamise aastaaruande lisades. Seetõttu ei auditeeri kontrollikoda IKAAd.

1.15. *Joonisel 1.2* on näidatud kõigi ühissettevõtete liikmete sissemaksete eesmärgid perioodi 2014–2020 ja perioodi 2021–2027 mitmeaastaste finantsraamistike raames, nagu on määratletud vastavates asutamismäärustes, sealhulgas määruses KDT muutmise kohta kiipide ühissetvõtteks. 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames suureneb kõige rohkem EuroHPC ja kiipide ühissettevõtete eelarve.

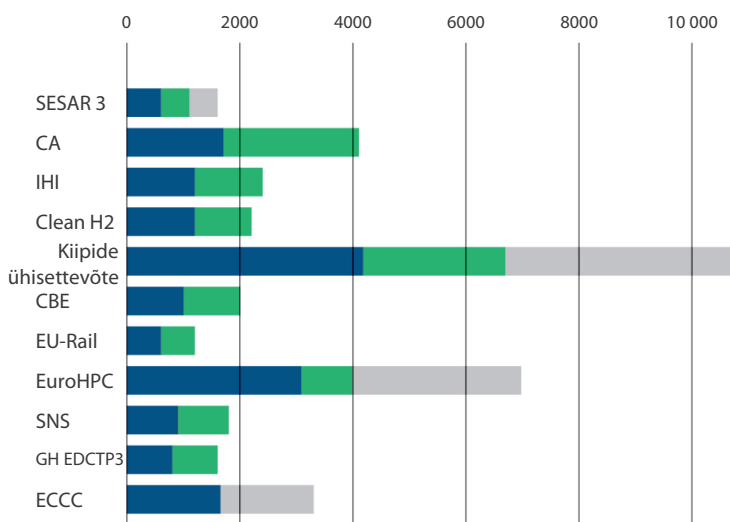
Joonis 1.2. Liikmete poolt teadusuuringute ja innovatsiooni ühisettevõtetele makstavate sissemaksete eesmärgid (miljonites eurodes)

■ ELi maksimaalne toetus „Horisont 2020“ + „Euroopa horisont“ + „Digitaalne Euroopa“ + CEF
 ■ Erasektorist pärit liikmete minimaalsed sissemaksed ühisettevõtte tegevuseks (IKOP)
 ■ Erasektorist pärit liikmete minimaalsed sissemaksed lisategevuseks (IKAA)
 ■ Erasektorist pärit liikmete minimaalsed sissemaksed ühisettevõtte tegevuseks (IKOP ja IKAA)
 ■ Muude liikmete sissemaksed

Ühisettevõtte liikmete sissemaksed
(MFR 2014–2020)



Ühisettevõtte liikmete sissemaksed
(MFR 2021–2027)



Allikas: kontrollikoda.

1.16. Nagu on näidatud [joonisel 1.3](#), on 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames ühisettevõtete peamiseks rahastamisallikateks programmid „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“, mille kogueelarve ühisettevõtete teadus- ja innovatsioonitegevuse kaasrahastamiseks on 17 miljardit eurot. Ühisettevõtted võivad kasutada kuni 11,6 miljardit eurot (ligikaudu 12%) programmi „Euroopa horisont“ 95,5 miljardi euro suurusest kogueelarvest. Programmi „Digitaalne Euroopa“ raames saavad ainult EuroHPC, ECCC ja kiipide ühisettevõtte ELilt 5 miljardit eurot ehk 61,7% programmi 8,1 miljardi euro suurusest kogueelarvest, et rakendada suuri suutlikkuse suurendamise, kasutuselevõtu ja investeerimisprojekte, mis on seotud Euroopa digitaalse ühtse turu strateegiaga.

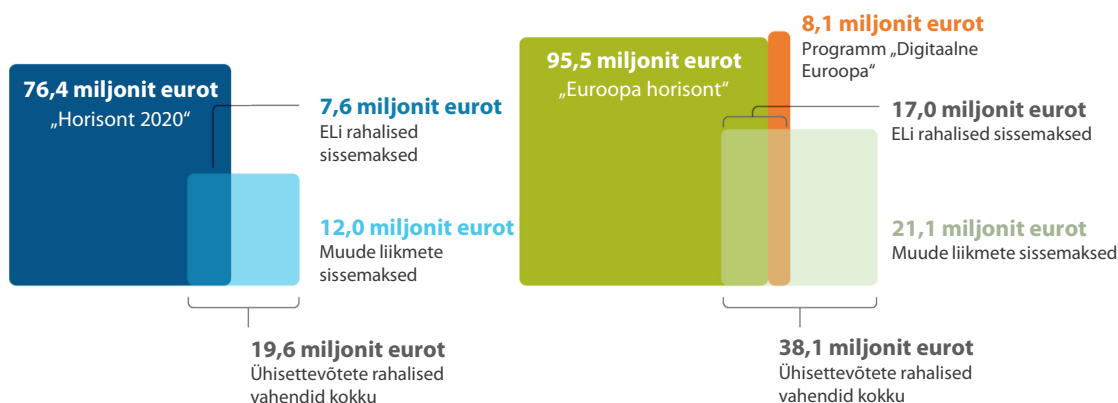
1.17. 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames pidi ühisettevõtetele antav 7,6 miljardi euro suurune ELi toetus kaasama 12 miljardit eurot (ehk 158%) sissemakseid erasektorist pärit liikmetelt, osalevatelt riikidelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt, et ellu viia teadus- ja innovatsiooniprojekte ligikaudu 19,6 miljardi euro väärtuses (vt [tabel 2.1](#)). Rahastamisperioodil 2021–2027 peaks 17 miljardi euro suurune ELi toetus ühisettevõtetele kaasama erasektorist pärit liikmete, osalevate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide 21,1 miljardi euro (ehk 124%) suuruse panuse, et rakendada ligikaudu 38,1 miljardi euro suuruses summas teadus- ja innovatsiooniprojekte (vt [joonis 1.3](#)).

Joonis 1.3. Ühisettevõtetele tehtud ELi ja kaasatud sissemaksete kogusumma

miljardites eurodes

MFR 2014–2020

MFR 2021–2027



Allikas: kontrollikoda.

Teadusuuringute ja innovatsiooni vallas tegutsevate ühisettevõtete juhtimismudelid

1.18. Selleks et tagada tihe koostöö ja koordineerimine oma liikmete vahel ja sidusrühmadega, hõlmab enamiku ühisettevõtete juhtimisstruktuur juhatust, teaduslikku nõuandvat organit, riikide esinduskogu ja ühisettevõtte teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas tegutsevaid sidusrühmi.

1.19. Ühisettevõtted tuginevad samale üldisele õiguslikule struktuurile, kuid igaühel neist võib olla eriomadusi, mis võimaldab neil tegeleda teadusuuringute ja innovatsiooniga enda valdkonnas. Enamik neist kasutab kahepoolset mudelit, kus komisjon ning tööstusharused ja teadusringkondi esindavad erasektorist pärit liikmed (sh assotsieerunud liikmed) on esindatud juhatuses ja panustavad ühisettevõtte tegevusse (CA, IHI, Clean H2, CBE, SNS ja EU-Rail). Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte puhul on juhatuse ainus liige lisaks ELile osalevate riikide EDCTP ühendus. Mõned ühisettevõtted kasutavad kolmepoolset mudelit, milles kas osalevad riigid (kiipide ühisettevõtte, EuroHPC ja ECCC) või mõni juhtiv valitsustevaheline organisatsioon (SESAR) on samuti nõukogus esindatud ja panustab ühisettevõtte tegevusse.

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte

1.20. Rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) leping jõustus 24. oktoobril 2007, mil asutati ITERi Rahvusvaheline Termotuumaaenergeetika Organisatsioon (ITER-IO). ITERi

organisatsioon vastutab ITER-projekti rakendamise eest, mis keskendub tuumasünteesirajatiste ehitamisele Cadarache'i (Prantsusmaa).

1.21. ITERi projektis osaleb seitse ülemaailmset partnerit: EL, keda esindab Euroopa Aatomienergiaühendus (Euratom)², Ameerika Ühendriigid, Venemaa, Jaapan, Hiina, Lõuna-Korea ja India. EL on võtnud endale juhtrolli, kattes 45,4% ehituskuludest. Teiste ITERi liikmete osa on umbes 9,1% liikme kohta. Kulude jaotus muutub termotuumasünteesi katsetamisetapis, kui Euratom hakkab katma 34% tegevuskuludest³. 2017. aastal oli ELi poolt ITERi lepinguga võetud kohustuste täitmiseks ja sellega seotud tegevuseks kuni 2035. aastani ette nähtud kogukulude maht 18,2 miljardit eurot (jooksevhindades)⁴.

1.22. Oma riigisiseste asutuste kaudu panustavad ITER-IO liikmed projekti peamiselt seeläbi, et tarnivad komponente, seadmeid, materjale, rajavad hooneid ja pakuvad teenuseid otse ITER-IO-le (mitterahalised sissemaksed). Nad toetavad ITER-IO eelarvet ka rahaliselt (rahalised sissemaksed). ITERi liikmed jagavad vastutust reaktori põhikomponentide tootmise eest ja tootmisülesannete jaotus põhineb nii iga liikme huvidel kui ka tehnilisel ja tööstuslikul suutlikkusel⁵.

1.23. ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E) loodi ELi-sisese asutuseks 2007. aasta aprillis 35 aasta pikkuseks perioodiks. Üks tema peamisi ülesandeid on hallata ELi toetust ITERi projektile. Ta koordineerib tegevust ja teeb vajalikke hankeid seoses tuumasünteesi näidisreaktori ja rajatiste ehitamisega. F4E-d rahastavad peamiselt Euratom (ligikaudu 80%) ja ITERi asukohariik Prantsusmaa (ligikaudu 20%).

1.24. Komisjon hindas 2017. aastal, et F4E vajab ITERi projekti Euroopa osa ja sellega seotud tegevuste rahastamiseks kuni 2035. aastani 15 miljardit eurot ehk kogu Euratomi eelarvet (jooksevhindades). ITERi asukohariik (Prantsusmaa) ja muud Euratomi liikmesriigid (sealhulgas Šveits ja kuni 2020. aastani Ühendkuningriik) peavad eraldama täiendavalt 3,2 miljardit eurot (jooksevhindades)⁶.

² Euratomi liikmed on ELi liikmesriigid.

³ ITERi dokumendid „Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions“ ja „Cost Sharing for all Phases of the ITER Project“.

⁴ Hinnangud põhinevad komisjoni teatisel COM(2017) 319 ja sellega seotud komisjoni talituste töödokumendil SWD(2017) 232, tabel 4.

⁵ ITER.org.

⁶ Hinnangud põhinevad komisjoni teatisel COM(2017) 319 ja sellega seotud komisjoni talituste töödokumendil SWD(2017) 232, tabel 4.

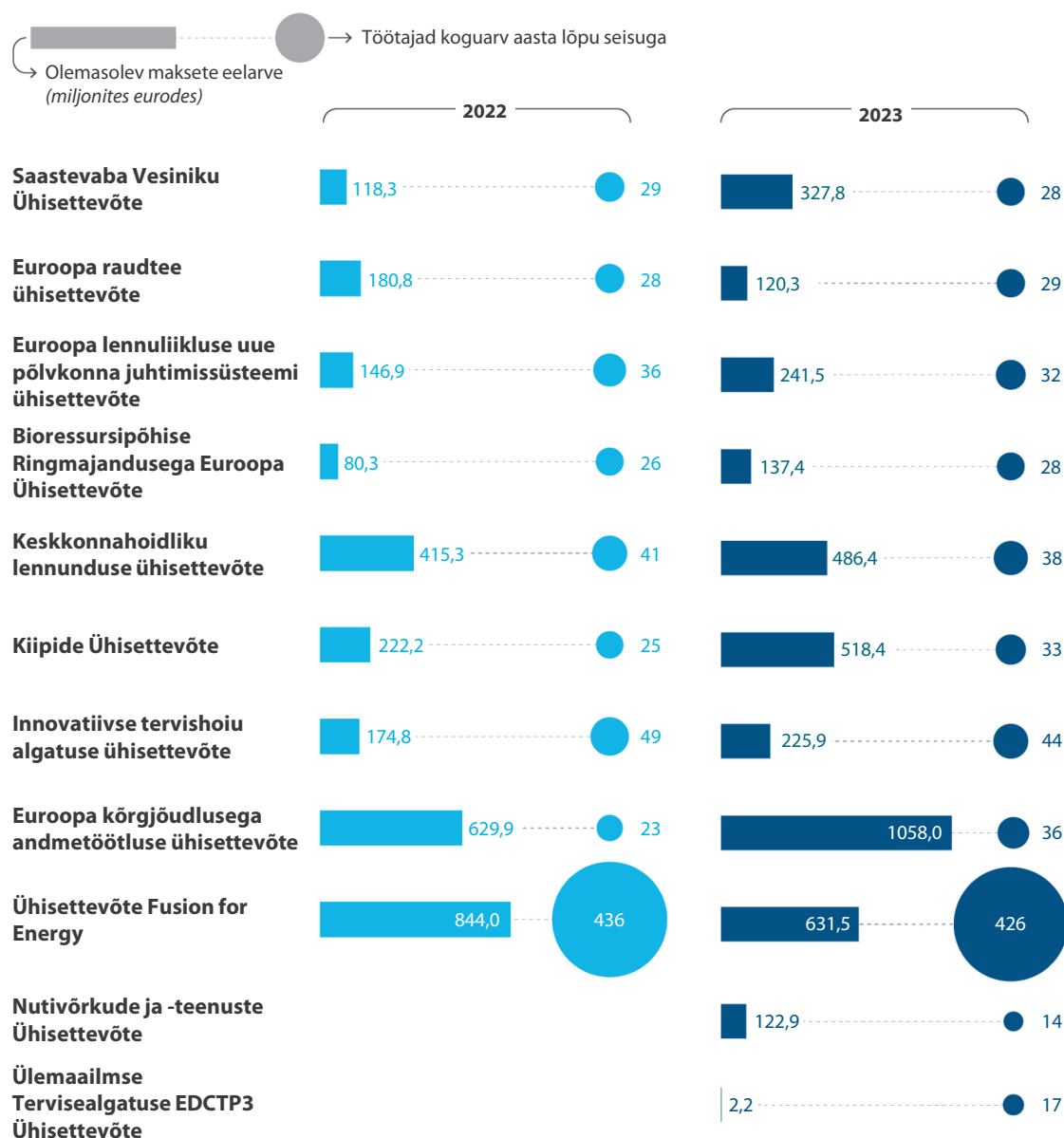
1.25. 2023. aasta septembris sai Ühendkuningriigist Euratomi assotsieerunud liige, ehkki ta ei osale Euratomi termotuumasünteesiprogrammis, eelistades jätkata oma riigisest termotuumasünteesistrateegiat ja -programmi.

Ühisettevõtete maksete eelarved ja inimressursid 2023. aastal

1.26. *Joonisel 1.4* antakse ülevaade ühisettevõtete spetsiifilistest teadus- ja innovatsioonivaldkondadest, maksete eelarvetest ja inimressurssidest eelarveaastatel 2022 ja 2023. 2023. aastal oli ELi teadus- ja innovatsiooniprogrammide raames tegutsevate ühisettevõtete ühine maksete kogueelarve 3,3 miljardit eurot (2022. aastal 2 miljar­dit eurot). F4E maksete kogueelarve oli 0,6 miljardit eurot (2022. aastal 0,8 miljardit eurot). Teadus- ja innovatsioonivaldkonna ühisettevõtete maksete eelarve suurenemine 2023. aastal on seletatav asjaoluga, et nad alustasid 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku teadusprogrammide (programm „Euroopa horisont“, „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu 2) rakendamist 2022. aastal, samuti sellega, et EuroHPC ja kiipide ühisettevõtte pädevusvaldkondi laiendati, ning et kaasati ühisettevõtte SNS ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte eelarved, kui need kaks ühisettevõtet said 2023. aastal majanduslikult sõltumatuks.

1.27. 2023. aasta lõpus töötas ELi teadus- ja innovatsiooniprogrammide raames tegutsevates ühisettevõtetes 299 töötajat (2022. aastal 257 töötajat). Töötajate arvu suurenemine on seletatav täiendavate töötajatega, kelle EuroHPC ja kiipide ühisettevõtte palkasid, et rakendada oma laiendatud volitusi ja tegevusi 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames, ning ühisettevõtte SNS ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte andmete kaasamisega. F4E-s töötas 426 töötajat (2022. aastal 436). Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriikide lähetatud eksperte (vt *joonis 1.4*).

Joonis 1.4. Ühisettevõtete maksete eelarved ja inimressursid (2022. ja 2023. aastal)



Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

Eelarve haldamise ja selle täitmisele heakskiidu andmise kord

1.28. Ühisettevõtete iga-aastase eelarvemenetluse ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluste eest vastutavad Euroopa Parlament (EP) ja nõukogu. Eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse ajakava on toodud [joonisel 1.5](#).

Joonis 1.5. Iga-aastane eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlus



Allikas: kontrollikoda.

Meie audit

Esitame iga ühisettevõtte kohta kinnitava avalduse

1.29. Vastavalt ELTLi artiklile 287 auditeerisime

- a) 11 ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandeid 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta;
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust.

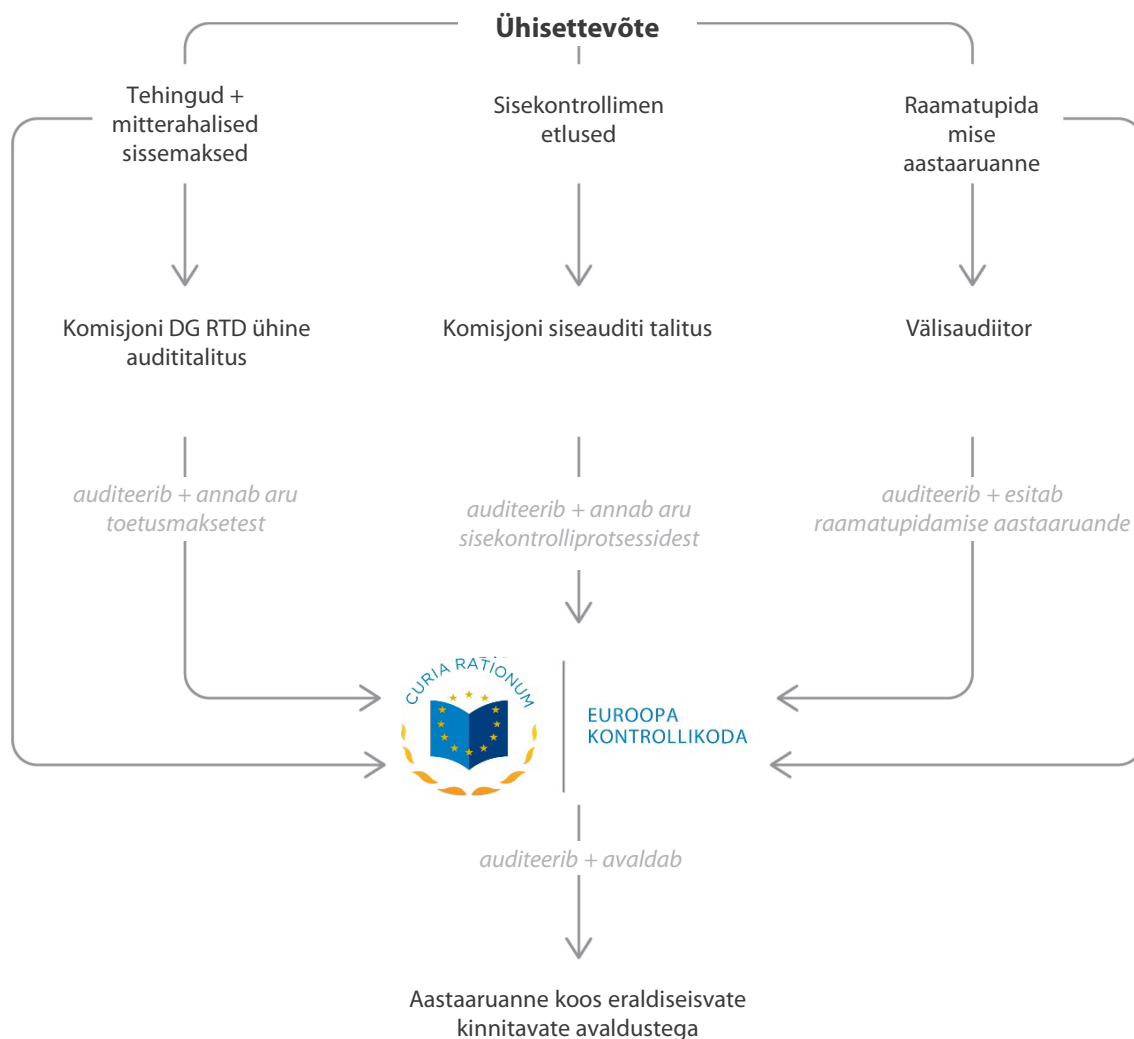
1.30. Oma auditi tulemustele tuginedes esitame iga ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse ja selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule kinnitava avalduse. Kui see on asjakohane, täiendame kinnitavaid avaldusi tähelepanekutega (vt [3. peatükk](#)), mis ei sea auditiarvamusi kahtluse alla.

Kasutame teiste sõltumatu audiitorite audititööd

1.31. ELi finantsmääruse artiklites 70 ja 71 sätestatakse, et ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruandeid kontrollib sõltumatu välisaudiitor. Ehkki kõik ühisettevõtted tellivad raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse auditi sõltumatutelt välistelt audiitorühingutelt, vastutab selle auditi kõikide aspektide ja selle alusel koostatavate auditiaruannete (sealhulgas iga ühisettevõtte kohta esitatava kinnitava avalduse) eest täielikult kontrollikoda. Kooskõlas rahvusvaheliste auditistandarditega hindasime väliste audiitorühingute tehtud töö kvaliteeti ja saime piisava kindluse, et võime nende tööle tuginedes koostada oma auditiarvamusel ühisettevõtete 2023. aasta raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse kohta.

1.32. Komisjoni ühine audititalitus teeb programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ raames juhuslikult valitud vahe- ja lõppmaksete, sealhulgas teadusuuringuid rakendavate ühisettevõtete makstud toetusmaksete järelauditeid. Lõppmaksete puhul peavad toetusesaajad laskma finantsaruanded kinnitada. Seda tehakse sõltumatu audiitori või ametiisiku koostatud faktiaruande vormis, mis annab komisjonile või toetust andvale ELi asutusele kindluse, et lõplikes finantsaruannetes deklareeritud kulud on rahastamiskõlblikud. Võtame ühise audititalituse auditite tulemusi arvesse, koostades oma auditiarvamusi finantsaruannete aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Komisjoni siseauditi talitus auditeerib ka ühisettevõtete peamiste haldusmenetluste sisekontrollimehhanismide tõhusust, tuginedes korrapärasele riskihindamistele (vt [joonis 1.6](#)).

Joonis 1.6. Muude sõltumatute audiitorite töö kasutamine kontrollikojas



Allikas: kontrollikoda.

Meie auditi käsitusviis põhineb peamiste riskide hindamisel

1.33. Ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute 2023. aasta auditi eesmärk oli käsitleda meie 2023. aasta riskihindamises kindlaks tehtud peamisi riske, mida on lühidalt kirjeldatud allpool.

Raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsust ohustav risk oli vahemikus väiksest keskmiseni

1.34. Kõigi ühisettevõtete (välja arvatud F4E) 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande koostas 2022. aastal loodud ühisettevõtete raamatupidamisteenuste tugiteenistus. Välisaudiitorite tehtud raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse audit, mille me üle vaatasime, kinnitas tugiteenistuse raamatupidamisteenuste kvaliteeti. Seetõttu peame

raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsusega seotud riski üldiselt väikeseks. Ühisettevõtte SNS ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte puhul hindasime riski keskmiseks, mis tuleneb eelarveassigneeringute ja varade ümberpaigutamisest komisjonist, kui need kaks ühisettevõtet said majanduslikult sõltumatuks.

Tulude seaduslikkust ja korrektsust ohustav risk oli üldiselt väike

1.35. Kuna ühisettevõtete 2023. aasta tulud koosnesid peamiselt komisjoni teadusuuringute fondide (programmid „Euroopa horisont“ ja „Horisont 2020“) ja Euratomi eelarvetest makstavatest rahalistest toetustest, peame kõigi ühisettevõtete tulude seaduslikkust ja korrektsust ohustavat riski väikseks.

Halduskulude seaduslikkust ja korrektsust ohustav risk oli üldiselt väike, välja arvatud mõne ühisettevõtte puhul värbamise valdkonnas

1.36. Palga- ja halduskulud koosnevad peamiselt korralistest maksetest. Lisaks haldab töötasusid komisjoni individuaalsete maksete haldamise ja maksmise amet, mida me auditeerime oma halduskulude erihindamiste raames. Viimastel aastatel ei ole me personalikulude arvestamisel olulisi vigu leidnud. Värbamismenetluste seaduslikkust ja korrektsust ohustav risk oli üldiselt väike, kuid suurenes keskmiseni SNSi ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte puhul, keda me auditeerisime sel aastal esimest korda, samuti EuroHPC ja kiipide ühisettevõtte puhul, kes värbasid lühikese aja jooksul palju uusi töötajaid, et viia ellu 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames laiendatud ülesandeid ja tegevusi.

Tegevuskulude seaduslikkust ja korrektsust ohustav risk oli üldiselt keskmine

1.37. Tuginedes asjaolule, et toetusesaajate kuludeklaratsioonid on üldjuhul keerulised ja meie varasemate auditite käigus on avastatud puudusi komisjoni ühise audititalituse järelauditites ja lõplike maksete finantsaruannete kontrollitõendites, hindasime ühisettevõtete vahe- ja lõppmaksetega seotud riski keskmiseks.

1.38. F4E ja EuroHPC puhul hindasime nende tegevuskuludega seotud riski keskmiseks, kuna nende suure maksumusega lepingute hankemenetlused on keerukad.

Eelarve haldamisega seotud risk oli vahemikus väiksest keskmiseni

1.39. Liigitasime eelarve haldamisega seotud riski EuroHPC ja kiipide ühisettevõtte puhul keskmiseks, kuna märkimisväärselt on suurendatud nende tegevuseelarveid, mis tuleb täita

lühikese aja jooksul ja suhteliselt piiratud inimressurssidega. Ka F4E puhul hindasime selle riski keskmiseks, kuna seoses ITERi projektiga kerkis esile viivituste ja kulude suurenemisega seotud uusi riske. Need tulenesid kavandatavast uuest projektikirjeldusest, aga ka olulistest teguritest, mis ei ole ühisettevõtte kontrolli all, nagu ITERi projekti komponentide vajalik remont, projektimuudatused ja koostetööde ajutine peatamine.

Programmide rakendamisega seotud risk oli vahemikus väiksest suureni

1.40. EuroHPC puhul hinnati risk suureks, kuna selle toetuste rahastamise kord ei pruugi võimaldada erasektorist pärit liikmetel täita programmi sissemaksete miinimumeesmärki programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ raames. Risk hinnati suureks CBE puhul, kelle erasektorist pärit liikmete panus tugineb olulisel määral lisategevusteks makstavatele sissemaksetele. Kõigi ülejäänud ühisettevõtete puhul hindasime riski väikseks.

Teavitame pettusekahtlusest asjaomaseid ELi asutusi

1.41. Teeme koostööd Euroopa Pettustevastase Ametiga (OLAF) (kui on kahtlus, et on toimunud pettus või muu ELi finantshuve kahjustav kuritegu) ning Euroopa Prokuratuuriga (EPPO) (kui on kahtlus, et on toime pandud ELi finantshuve kahjustav kuritegu). Teavitame OLAFit või EPPOt mis tahes kahtlusest, mis meil on oma audititöö käigus tekkinud, kuigi meie auditid ei ole kavandatud konkreetselt pettuste tuvastamiseks. Eelarveaasta 2023 kohta esitasime OLAFile ühe sellise teate.

Meie auditi käsitusviis toetusmaksete puhul

1.42. 10 teadus- ja innovatsiooniprojekte rakendava ühisettevõtte tehtud toetusmaksete läbivaatamisel täiendasime ühise audititalituse järelaudititest saadud kindlust toetusesaajate üksikasjaliku auditiga (otsene substantiivne testimine), mille käigus kontrolliti 30-st toetusmakse tehingust koosnenud valimit. Tehingud valiti juhuslikult (rahaühikupõhine valim) kõigi ühisettevõtete 2023. aastal tehtud vahemaksete (tasaarvestused) ja lõppmaksete andmekogumist. Andmekogum koosnes peamiselt programmi „Horisont 2020“ tegevuste maksetest, kuna programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ vahemakseid ei tehta varem kui 2024. aastal.

1.43. Iga ühisettevõtte puhul tuginesime oma arvamuses finantsaruannete aluseks olevate toetusmaksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta järgmiste aspektide eraldi hindamisele:

- a) ühisettevõtte individuaalne veamäär, mida näitavad tema programmi „Horisont 2020“ toetusmaksete ühise audititalituse tehtud järelauditi tulemused, hõlmates ka esindusliku ja allesjäänud veamäära arvutuste õigsuse ja täielikkuse hindamist;

- b) ühisettevõtete toetusmaksete meiepoolse substantiivse testimise tulemustel põhinev üldine veamäär;
- c) meie substantiivse testimise leiud seoses konkreetse ühisettevõtte tehingutega.

1.44. 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ raames on ühisettevõtete sisekontrolliraamistikus tehtud mitu olulist muudatust. Täpsemalt teatab komisjon oma [kontrollistrateegias programmi „Euroopa horisont“ kohta](#), et ühine audititalitus teeb üksnes programmi kui terviku kuludest moodustatud esindusliku valimi järelauditeid ja lõpetab spetsiifiliste esinduslike järelauditite tegemise programmi „Euroopa horisont“ erinevate sidusrühmade, näiteks ühisettevõtete, nimel. Uue korra alusel võivad ühisettevõtted riskipõhiste järelauditite tegemist taotleda üksnes selgelt määratletud suure riskiga toetusesaajate ja projektide puhul. DG CONNECT, keda abistab Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet, kavatseb rakendada programmi „Digitaalne Euroopa“ raames toetuste maksmiseks sarnast ühist kontrollistrateegiat.



EUROOPA
KONTROLLIKODA

2. peatükk

Audititulemuste ülevaade

Sissejuhatus

2.1. Käesolevas peatükis antakse ülevaade ühissettevõtete iga-aastaste auditite tulemustest eelarveaastal 2023, sealhulgas ühissettevõtete toetuste rakendamise riskipõhise kontrollisüsteemi hindamisest ning meie muudest samal aastal tehtud erinevaid ühissettevõtteid hõlmavate auditite tulemustest. Oma audititööle tuginedes soovitame ühissetevõtetel võtta mitmesuguseid meetmeid.

Auditiarvamused ühisettevõtete kohta

Arvamused raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

2.2. Esitasime 11 ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse kohta märkusteta auditiarvamused. Meie hinnangul annab ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruanded 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi nende finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt nende finantsmäärustele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud raamatupidamiseeskirjadele, mis põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

F4E raamatupidamise aastaaruandega seotud asjaolude rõhutamine

2.3. Juhime seoses F4E 2023. aasta esialgse raamatupidamise aastaaruandega tähelepanu järgmistele küsimustele:

- F4E hindas ITERi projekti tarnekohustuste täitmise kogumaksumuseks (projekti lõpetamise prognoos) 21,2 miljardit eurot (2023. aasta hindades), tuginedes 2016. aasta vahe-eesmärgile ja kuluprognoosidele. Seetõttu võib summa oluliselt muutuda, kui ITERi nõukogu on ITERi uue projektikirjelduse ja -tingimused heaks kiitnud;
- Juhatus palus 2023. aasta mais ametisse nimetatud uuel F4E direktoril praegune F4E organisatsiooniline struktuur ümber korraldada, et see oleks tõhusam ja sobiks paremini selle eesmärkide, sealhulgas ITERi tulevase projektikirjeldusega seotud eesmärkide saavutamiseks.
- COVID-19st ja Ukraina-vastasest agressioonisõjast tingitud tarneaahela probleemid avaldavad F4E tegevusele olulist ja pikaajalist inflatsioonilist mõju. Ühisettevõtte hinnangul on kogumõju projekti lõpetamise prognoosile 258 miljonit eurot (2008. aasta hindades).

EuroHPC raamatupidamise aastaaruandega seotud asjaolude rõhutamine

2.4. Juhime tähelepanu EuroHPC muudatusele saadud rahaliste toetuste raamatupidamislikus käsitluses, mille tulemusel korrigeeriti eelmise aasta vastavaid võrdlusandmeid, ning samuti ühisettevõtte hinnangule oma riskipositsiooni kohta seoses olulise tarnija finantsolukorraga, kus võimalik finantsmõju ühisettevõttele on hinnanguliselt 88 miljonit eurot.

SNSi ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandega seotud asjaolude rõhutamine

2.5. Juhime tähelepanu asjaolule, et enne seda, kui ühisettevõtte saavutasid 2023. aasta neljandas kvartalis majandusliku sõltumatuse, vastutas ühisettevõtete asutamise ja esialgse toimimise eest komisjon.

CA raamatupidamise aastaaruandega seotud muud asjaolud

2.6. Juhime tähelepanu asjaolule, et CA rakendab uut eelarve-, raamatupidamis- ja finantssüsteemi SUMMA katseprojektina Euroopa Komisjoni jaoks, et süsteemi arendada ja katsetada.

Arvamused raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

2.7. Nagu kahel eelmisel aastal, esitasime kõigi ühisettevõtete 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta märkusteta auditiarvamused. Meie hinnangul olid tulutehingud kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Arvamused raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

2.8. Nagu kahel eelmisel aastal, esitasime kõigi ühisettevõtete 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta märkusteta auditiarvamused. Meie hinnangul olid maksetehingud kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Mitut valdkonda tuleb parandada

2.9. Oma arvamusi kahtluse alla seadmata tegime tähelepanekuid, et tuua esile parandamist vajavad küsimused programmide rakendamise, inimressursside ning maksete juhtimis- ja kontrollisüsteemi valdkonnas. Kokkuvõtte nendest tähelepanekutest, mida on üksikasjalikult kirjeldatud [3. peatükis](#), on esitatud allpool.

Puudused ühisettevõtete teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendamisel

Mõned ühisettevõtted ei saavuta programmi „Horisont 2020“ ajakava raames neile seatud sissemaksete eesmäärke

2.10. Programmi „Horisont 2020“ jaoks (2014.–2020. aasta mitmeaastane finantsraamistik) on ühisettevõtete asutamismäärustes iga liikmekategooria (EL, erasektorist pärit liikmed, osalevad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid) sissemaksete suurusele seatud eesmärk, millega tuleb panustada programmi raames toimuvaks ühisettevõtte teadus- ja innovatsioonitegevuseks. Eesmärgid on ära toodud [tabelis 2.1](#).

2.11. [Tabelist 2.1](#) nähtub, et 2023. aasta lõpuks (programmi 10. aasta) olid ühisettevõtted oma asutamismäärustes liikmete sissemaksetele seatud eesmärgid saavutanud väga erineval määral. CA, CleanH2 ja EU-Rail saavutasid üle 100% oma sissemaksete eesmärkidest, peamiselt seetõttu, et nende erasektorist pärit liikmed panustasid ka lisategevustesse väljaspool ühisettevõtete teadusuuringute tööprogramme. Madalama eesmärkide täitmise määraga ühisettevõtted selgitasid olukorda nende spetsiifiliste uurimisvaldkondade olemusega, mis nõuavad pikaajalisi projekte (IHI ja EuroHPC), projekte rakendavate ülemaailmsete konsortsiumide suure osakaaluga (IHI), erasektori partnerite ebapiisavate panustamisvõimalustega (EuroHPC) ning asjaoluga, et osalevad riigid kajastavad oma kulusid ja annavad neist aru alles pärast nende toetavate projektide lõpuleviimist (kiipide ühisettevõtte).

Tabel 2.1. 2014.–2020. aasta MFR: liikmete sissemaksed kokku (miljonites eurodes)

Liikmete sissemaksete eesmärgid (vastavalt asutamismäärusele ja juriidilistele otsustele)					Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)					
ELi rahalisel sissemaksel (a)	Muude liikmete IKOP ja rahalisel sissemaksel (b)	Muude liikmete IKAA (c)	Kokku (d) = (a)+(b)+(c)	Programmi „Horisont 2020“ rakendavad ühisettevõtted	ELi rahalisel sissemaksel (e)	Muude liikmete kinnitatud IKOP ja rahalisel sissemaksel (f)	Muude liikmete IKOP (deklareeritud, kuid kinnitamata) (g)	IKAA (h)	Kokku (i) = (e)+(f)+(g)+(h)	Saavutamise määr (j) = (i) / (d)
585,0	790,5	E/K	1375,5	SESAR	563,0	538,9	105,1	E/K	1207,0	88%
1755,0	1228,6	965,3	3948,9	CS2 - CA	1713,5	859,8	244,3	1407,7	4225,3	107%
1638,0	1638,0	E/K	3276,0	IMI2 - IHI	1125,0	1111,6	182,3	E/K	2418,9	74%
665,0	95,0	285,0	1045,0	FCH2 - Clean H2	634,4	87,0	47,7	1039,1	1808,2	173%
1185,0	2827,5	E/K	4012,5	ECSEL - kiipide ühisettevõtte	1172,5	1624,1	1052,0	E/K	3848,6	96%
835,0	285,5	2444,5	3565,0	BPT - CBE (4)	783,3	114,1	58,6	2150,6	3106,6	87%
398,0	350,0	120,0	868,0	SZR - EU-RAIL	395,7	328,4	44,7	266,8	1035,6	119%
536,0	908,0	E/K	1444,0	EuroHPC (3)	445,0	129,6	70,3	E/K	644,9	45%
7597,0	8123,3	3814,8	19 534,8	Kokku	6832,4	4793,5	1805,0	4864,2	18 295,0	94%

(1) Sh IKOP ja rahalisel sissemaksel osalevatelt riikidelt (kiipide ühisettevõtte, EuroHPC) ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt (SESAR).

(2) Mitterahalised sissemaksed lisategevustele väljaspool ühisettevõtte töökava.

(3) EuroHPC puhul hõlmab ELi toetus 100 miljonit eurot Euroopa ühendamise rahastu programmi.

(4) CBE puhul ELi ja erasektori pärit liikmete rahalisel sissemaksete eesmärgid, mida on vähendatud 140 miljoni euro võrra. Erasektori pärit liikmete mitterahalise toetuse eesmärgid, mis on kindlaks määratud ühisettevõtte iga-aastases töökavas.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

2.12. Tabelis 2.2 on esitatud ühisettevõtte liikmete juriidilised kohustused vastavalt programmi „Horisont 2020“ allkirjastatud toetuslepingutele või lepingutele, mis on aluseks liikmete sissemaksetele ühisettevõtte põhitegevusse.

Tabel 2.2. 2014.–2020. aasta MFR: liikmete kohustused tegevuskulude katteks (miljonites eurodes)

Liikmete sissemaksed tegevuskulude katteks (vastavalt asutamismäärusele ja juriidilistele otsustele)				Sõlmitud ja/või allkirjastatud toetuslepingud ja lepingud (seisuga 31.12.2023)					
ELi maksimaalsed rahalisel sissemaksed	Muude liikmete minimeesmärgid – IKOP ja rahalisel sissemaksed (1)	Kokku	Programmi „Horisont 2020“ rakendavad ühisettevõtted	Kulukohustustega seotud ELi kaasrahastamine	%	Muude liikmete IKOP ja rahalisel sissemaksed (kulukohustustega kaetud) (1)	%	Kokku	Programmi rakendamise määr
555,8	747,0	1302,8	SESAR	555,8	100%	613,3	82%	1169,1	90%
1716,0	1189,6	2905,6	CS2 - CA	1716,0	100%	1073,6	90%	2789,6	96%
1595,4	1595,4	3190,8	IMI2 - IHI	1452,1	91%	1499,4	94%	2951,5	93%
646,0	76,0	722,0	FCH2 - Clean H2	646,0	100%	159,1	209%	805,1	112%
1169,7	2787,5	3957,2	ECSEL - kiipide ühisettevõtte	1169,7	100%	2650,7	95%	3820,4	97%
816,1	266,6	1082,7	BPT - CBE (2)	815,8	100%	258,4	97%	1074,2	99%
384,5	336,5	721,0	SZR - EU-RAIL	384,5	100%	360,1	107%	744,6	103%
526,0	896,0	1422,0	EuroHPC (3)	525,6	100%	556,7	62%	1082,3	76%
7409,5	7894,6	15 304,0	Kokku	7265,5	98%	7171,3	91%	14 436,8	94%

(1) Sh IKOP ja rahalisel sissemaksel osalevatelt riikidelt (kiipide ühisettevõtte, EuroHPC) ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt (SESAR).

(2) IKOP eesmärgid, mis on kokku lepitud ühisettevõtte iga-aastases töökavas, pluss väiksemad rahalisel sissemaksel põhitegevuseks.

(3) Osalevad riigid rahastavad seda osa, mida EL ei kata; erasektori pärit liikmed osalevad lisaks toetusmeetmete maksimaalsetele rahastamiskõiblikele kuludele.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

2.13. SESARi rahvusvahelisest organisatsioonist liige Eurocontrol võttis kohustusi vaid ligikaudu 70% ulatuses oma sissemaksete eesmärgist. Seetõttu ei olnud ühisettevõtte käsutuses kõiki kavandatud sissemakseid, et täielikult rakendada oma osa programmist „Horisont 2020“.

2.14. 2023. aastal suurendas CBE erasektori pärit liikmetele seatud eesmärgi seoses mitterahaliste sissemaksetega lisategevusse 2,4445 miljardi euroni, et saavutada 2,730 miljardi euro suurune üldeesmärk. Kuna mitterahalised sissemaksed lisategevusse on ette nähtud tegevuseks väljaspool ühisettevõtte teadusuuringute tööprogrammi, kujutab nende puhul

eesmärgiks võetud suur summa endast ohtu ühisettevõtte osa saavutamisele programmis „Horisont 2020“.

2.15. 2023. aasta lõpuks olid EuroHPC erasektorist pärit liikmed teatanud üksnes 18,4 miljoni euro suurusest mitterahalisest toetusest programmi „Horisont 2020“ projektide jaoks, mis jääb märkimisväärselt alla 420 miljoni euro suurusele miinimumeesmärgile, mis tuleb programmi lõpuks täita. Nagu me juba ühisettevõtteid käsitlevas 2022. aasta aastaaruandes märkisime (punkt 3.9.17), ei võimaldanud EuroHPC toetuslepingute rahastamise kord saavutada erasektorist pärit liikmete mitterahaliste sissemaksete mahtu, mis on ette nähtud selle asutamismääruses seoses programmiga „Horisont 2020“. EuroHPC teiste liikmete (erasektor, rahvusvaheline organisatsioon) mitterahaliste sissemaksete märkimisväärne vähenemine põhitegevuses seab ohtu ühisettevõtte osa saavutamise programmis „Horisont 2020“.

EuroHPC ei pruugi programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ ajakava raames erasektorist pärit liikmete sissemaksete eesmärke täita

2.16. Vastavalt EuroHPC uuele asutamismäärusele, mis käsitleb 2021.–2027. aasta mitmeaastast finantsraamistikku, on erasektorist pärit liikmete sissemaksete eesmärgid võrreldes eelmise mitmeaastase finantsraamistiku programmiga enam kui kahekordistunud (420 miljonilt eurolt 900 miljonile eurole). Nagu me juba ühisettevõtteid käsitlevas 2022. aasta aruandes (punkt 3.9.19) märkisime, ei saavuta ühisettevõtte juhul, kui selle rahastamiskord jääb 2021.–2027. aasta programmide puhul samaks, erasektorist pärit liikmete sissemaksete oluliselt suuremat eesmärki. See ohustab ühisettevõtte 2021.–2027. aasta üldiste programmieesmärkide saavutamist.

1. meede

Selleks et tagada erasektorist pärit liikmete sissemaksete eesmärgi saavutamine 2021.–2027. aasta programmides („Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“), peaks EuroHPC toetama komisjoni praeguse eesmärgi ümberhindamist.

Meetme elluviimise tähtaeg: 2025. aasta keskpaik.

Praeguseks on ühisettevõtted täitnud keskmiselt 16% oma liikmete rahaliste sissemaksete eesmärkidest seoses 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku programmidega

2.17. Tabelist 2.3 nähtub, et 2023. aasta lõpuks (2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kolmas aasta) olid ühisettevõtted täitnud ligikaudu 16% liikmete

sissemaksete eesmärkidest seoses uute innovatsiooni- ja teadusprogrammidega („Euroopa horisont“, „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu 2). Ühisettevõtete uued asutamismäärused võimaldavad erasektorist pärit liikmete eesmärgi täitmist mitterahaliste sissemaksetega põhitegevusse ja/või mitterahaliste sissemaksetega lisategevusse.

Tabel 2.3. Liikmete sissemaksed programmidele „Horisont 2020“, „Digitaalne Euroopa“ ja CEF 2 (miljonites eurodes)

Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele ja juurilistele otsustele)				Programmi „Horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ rakendavad ühisettevõtted	Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)								Kokku	Saavutamise määr
EU rahalised sissemaksed	Erasektorist pärit liikmete sissemaksed ⁽¹⁾	Muude liikmete sissemaksed ⁽²⁾			EU rahalised sissemaksed (kinnitatud)	EU rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Erasektorist pärit liikmete sissemaksed (kinnitatud)	Erasektorist pärit liikmete sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Muude liikmete sissemaksed (kinnitatud)	Muude liikmete sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)				
600,0	500,0	500,0	1600,0	SESAR 3	157,2	2,0	7,7	55,5	13,0	14,9	250,3	16%		
1700,0	2400,0	E/K	4100,0	CA	376,7	176,9	3,8	507,8	E/K	E/K	1065,2	26%		
1200,0	1200,0	E/K	2400,0	IHI	72,9	9,9	2,8	14,4	E/K	E/K	100,0	4%		
1200,0	1000,0	E/K	2200,0	Clean H2	277,8	61,1	685,3	247,2	E/K	E/K	1271,4	58%		
4175,0	2537,4	4112,7	10 825,1	Kiipide ühisettevõtte	241,8	278,7	1,5	76,0	81,9	E/K	679,9	6%		
1000,0	1000,0	E/K	2000,0	CBE	80,2	7,4	1,7	65,2	E/K	E/K	154,5	8%		
600,0	600,0	E/K	1200,0	EU-Rail	178,6	8,9	75,8	70,3	E/K	E/K	333,6	28%		
3081,3	900,0	2989,3	6970,6	EuroHPC 2	100,7	657,0	0,0	0,8	36,6	101,9	897,0	13%		
900,0	900,0	E/K	1800,0	SNS	288,9	14,6	0,7	219,9	E/K	E/K	524,1	29%		
800,0	800,0	E/K	1600,0	GH	48,9	1,2	E/K	152,8	E/K	E/K	202,9	13%		
15 256,3	11 837,4	7602,0	34 695,8	Kokku	1823,6	1217,7	779,3	1409,8	131,5	116,8	5478,6	16%		

(1) Sh erasektorist pärit liikmete IKOP, IKAA ja rahalised sissemaksed.

(2) Kaasa arvatud osalevate riikide (kiipide ühisettevõtte, EuroHPC2) ja rahvusvaheliste organisatsioonide (SESAR 3) rahalised sissemaksed.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtete andmete põhjal.

Ühisettevõtetele oli probleeme oma 2023. aasta tegevuseelarve täitmisel

2.18. Ligikaudu 95% ühisettevõtete maksete eelarvest koosneb toetusesaajatele tehtavatest toetusmaksetest (tegevuseelarve). Mitu ühisettevõtet teatas 2023. aastal madalast tegevuseelarve täitmise määrast (alla 70%), mis peamiselt tulenes sellest, et programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ tegevused käivitusid oodatust aeglasemalt (CA, kiipide ühisettevõtte ja EuroHPC). Kiipide ühisettevõtte selgitas ka, et olukorda süvendas ühisettevõtte KDT hilinenud ümbermuutmine kiipide ühisettevõtteks 2023. aasta septembris, millega kaasnes ühisettevõtte 2023. aasta tegevuskulude eelarve märkimisväärne suurenemine. Programmi „Horisont 2020“ tegevuseelarve täitmist kiipide ühisettevõttes, EuroHPCs ja EU-Railis mõjutasid ka viivitused programmi „Horisont 2020“ käimasolevate tegevuste lõpuleviimisel.

2.19. F4Es mõjutasid ühisettevõtte 2023. aasta kavandatud põhitegevust olulised välistegurid koos viivitustega praeguste 2016. aasta lähteandmete ajakohastamise pikaajalises protsessis. See põhjustas kasutamata kulukohustuste assigneeringute ümberjaotamise tulevastesse eelarvetesse märkimisväärselt suurenenud mahus.

Mitme ühisettevõtte haldusmaksete eelarve täitmise määr oli 2023. aastal madal

2.20. Ligikaudu 3–11% ühisettevõtete 2023. aasta eelarvest moodustavad halduskulud seoses palkade ja muude jooksvate kuludega (halduseelarve). Mitme ühisettevõtte puhul oli

täitmismäär madal (alla 75%) palgakulude (EuroHPC ja CBE) kasutamata eelarve märkimisväärse ümberjaotamise tõttu ja/või teenuslepingute puhul, mis sõlmiti hilinemisega või peatati aasta lõpus ja mille kohta seetõttu arveid ei esitatud (SESAR, Clean H2, CBE, EuroHPC).

Mitmes ühisettevõttes kogunes märkimisväärses mahus ELi kasutamata rahalisi sissemaksid

2.21. Hoolimata 2023. aasta tegevusmaksete eelarve madalast täitmismäärast (19–51%), taotlesid CA, kiipide ühisettevõtte ja EuroHPC 2023. aastal ELi täiendavat rahalist toetust mahus, mis ületab oluliselt sel aastal kavandatud maksete tegemiseks vajaminevat summat. Sellest tulenevalt ei olnud ühisettevõtete 2023. aastal kogunenud ligikaudu 1,5 miljardi euro suurune ülejääk ELi muu tegevuse rahastamiseks kättesaadav. Selline tava osutab puudustele nende kolme ühisettevõtte eelarve- ja rahalises planeerimises.

2. meede

CA, kiipide ühisettevõtte ja EuroHPC peaksid esiteks töötama välja korrigeerivad mehhanismid, et vähendada oma raha ülejääki mõistlikule tasemele, ning teiseks viima koostöös komisjoniga oma rahataotlused iga eelarveaasta kohta vastavusse oma hinnanguliste kuluvajadustega.

Meetme elluviimise tähtaeg: 2025. aasta lõpp.

Toetusmaksetes püsivad süsteemsed vead, mis on seotud personalikulude ja seadmetega

2.22. Nagu varasematelgi aastatel, leiti meie 2023. aasta auditites, milles uuriti 2020. aastal toetusesaajate juures tehtud toetusmaksete valimit, püsivaid süsteemseid vigu, mis olid peamiselt seotud personali ja seadmete kuludega. Programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ vahemaksete andmekogum oli liiga väike, et neid saaks 2023. aasta valimis arvesse võtta. Peamised vead, mis me toetusmaksetes leidsime, olid järgmised:

- tunnitasu valesti arvutamine;
- rahastamiskõlbmatute lisatasude deklareerimine;
- topeltülemäära põhimõtte eiramine;
- väljaspool aruandeperioodi, puhkuseperioodide või üksnes muude projektide juures töötavate töötajatega seotud töötundide sisearvestamine;

- o seadmetega seotud rahastamiskõlbmatute kulude (nt rahastamiskõlbmatu laenuintressi) deklareerimine;
- o mahaarvatava käibemaksu deklareerimine.

2.23. Meie poolt ühisettevõtetes leitud vigade ekstrapoleerimine näitab, et nende 2023. aasta toetuskulude (vahe- ja lõppmaksed ning tasaarvestused) veamäär jäi veidi alla 2% suuruse olulisuse läve. Komisjoni ühise audititalituse arvatud allesjäänud veamäärad, mis põhinevad ühisettevõtete järelauditite tulemustel, jäid samuti alla olulisuse läve.

EuroHPC ei täitnud oma värbamiseesmärki, samuti leidsime puudusi selle värbamismenetlustes

2.24. EuroHPC töötajate arv mitmeaastase finantsraamistiku perioodil 2021–2027 määrati kindlaks finantsselgitustes, mis sisalduvad komisjoni ettepanekus [COM\(2020\) 569](#) uue asutamismääruse kohta. Selleks et rakendada mitmeaastase finantsraamistiku jooksul ligikaudu 7 miljardi euro ulatuses rahalisi vahendeid, sai EuroHPC 39 täiendavat ametikohta, mis tuli täita 2023. aasta lõpuks. EuroHPC suutis neist täita aga vaid 21, mis teeb töötajate koguarvuks 36. Ühisettevõtte sõnul oli tal värbamiseesmärgi täitmisega suuri raskusi seetõttu, et tal on vähe haldustöötajaid ja väga spetsiifiliste valdkondade eksperte on keeruline värvata.

2.25. Lisaks ei kandnud valikukomisjon meie auditeeritud värbamismenetlustes nimekirja kõiki kandidaate, kelle kvalifikatsioon ja kogemused nõuetele vastasid, vaid ainult need, kes komisjoni sõnul soovitud profiilile kõige paremini vastasid. Eelkõige ei olnud valikukomisjon eelnevalt kokku leppinud hindamistabeli kasutamises, mis võimaldaks oluliste kriteeriumide selget kaalumist, samuti ei dokumenteerinud ta piisavalt hindamise aluseks olevat otsustusprotsessi. See vähendas menetluste läbipaistvust ja ohustas kandidaatide võrdse kohtlemise üldpõhimõtteid.

3. meede

EuroHPC peaks kasutama oma suurenenud töötajaskonda, et püüda saavutada oma värbamiseesmärki 2024. aasta lõpuks. Värbamismenetluste läbipaistvuse suurendamiseks ja valikukomisjoni otsuste põhjendamiseks peaks EuroHPC eelvaliku etapis kasutama eelnevalt kokku lepitud hindamistabelit, mis vastaks teistes ühisettevõtetes ja ELi asutustes rakendatavale tavale.

Meetme elluviimise tähtaeg: 2024. aasta lõpp.

F4E riskihindamiskord, kavandamine, seire ja ressursside alane aruandlus on puudulikud

2.26. Alates 2019. aastast on F4E väliste teenuseosutajate arv olnud sarnane koosseisuliste töötajate arvule. 2023. aastal ning oma 2019. ja 2021. aasta aastaaruannetes ühisettevõtete kohta (vastavalt punktid 3.9.19 ja 2.55–2.58) täheldasime F4E jätkuvat suurt sõltuvust välistest teenuseosutajatest ja nendega seotud riske. 2023. aastal leidsime, et ühisettevõtte ei võtnud oma riskiregistris arvesse mitut olulist riski, mis on seotud väliste teenuseosutajate laialdase kasutamisega pikas perspektiivis, nagu suurem sõltuvus töövõtjatest ja väiksem tööjõu tõhusus detsentraliseeritud juhtimise tõttu. Selliste riskide puudumine riskiregistrist võib tähendada, et ühisettevõtte sisekontrolli riskileevendusmeetmed ei ole asjakohased.

2.27. 2023. aastal selgus komisjoni siseauditi talituse auditist F4E personalijuhtimise ja eetika kohta, et F4E ei olnud veel loonud väliste teenuseosutajate tsentraliseeritud koordineerimis- ja juhtimisfunktsiooni ega metoodikat kogu personalivajaduse hindamiseks. Seega põhinesid ühisettevõtte otsused väliste teenuseosutajate kasutamise kohta eelarvevahendite kättesaadavusel, mitte töökoormuse ning nõutavate oskuste ja pädevuste täpsel hindamisel.

4. meede

F4E peaks looma väliste teenuseosutajate keskse koordineerimis- ja juhtimisfunktsiooni ning kasutusele võtma tervikliku metoodika, et korrapäraselt hinnata kogu personalivajadust (koosseisulised töötajad ja välised teenuseosutajad), lähtudes töökoormusest ja nõutavatest oskustest. Samuti peaks ühisettevõtte täiendama oma riskiregistrit kõige olulisemate riskidega, mis tulenevad väliste teenuseosutajate laialdasest kasutamisest pikas perspektiivis.

Meetme elluviimise tähtaeg: 2025. aasta lõpp.

F4E sisekontrolliraamistikul puudub integreeritud riskijuhtimisprotsess

2.28. Ühisettevõtte siseauditi üksus ei suutnud esitada rahuldavaid tõendeid riskijuhtimisteabe korrapärase kasutamise kohta siseauditi tegevuste kavandamisel. Lisaks ei hõlma ühisettevõtte sisekontrolliraamistik veel integreeritud riskijuhtimisprotsessi, nagu on nõutud [komisjoni põhimõtteid koondavas sisekontrolliraamistikus](#). See puudus võib takistada ühisettevõttel oma riske tõhusalt juhtida ja strateegilisi eesmärgi saavutada.

5. meede

Riskide tõhusaks juhtimiseks peaks F4E rakendama oma sisekontrolliraamistikus integreeritud riskijuhtimisprotsessi.

Meetme elluviimise tähtaeg: 2025. aasta keskpaik.

SNSi ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte ebapiisav juhendamine nende esimese raamatupidamise aastaaruande koostamisel

2.29. Uute ühisettevõtete loomisel vastutab komisjon nende käivitamise ja kõigi esialgsete toimingute eest, kuni nad on võimelised oma eelarvet ise haldama. Rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamisstandardid ei anna suuniseid nende üksuste raamatupidamise aastaaruannete kohta nende esimesel tegevussuutlikkuse aastal. Selle tulemusena oli uutel ühisettevõtetel, nagu SNS ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte, raskusi oma esimese raamatupidamise aastaaruande esitamisega 2023. aastal, tuginedes teabele, mis saadi komisjonilt seoses üleminekuga majanduslikule sõltumatusele. Eelkõige oli raske eristada komisjoni hallatavaid rahalisi vahendeid nendest, mida haldavad ühisettevõtted alates majandusliku sõltumatuse saavutamisest.

6. meede

Tuleks välja töötada raamatupidamissuunised, milles täpsustataks uute ühisettevõtete esimese raamatupidamise aastaaruande esitamise eeskirju. Need suunised peaksid sisaldama juhiseid selle kohta, kuidas eristada komisjoni hallatavaid rahalisi vahendeid nendest, mida haldab ühisettevõtte ise alates majandusliku sõltumatuse saavutamisest.

Meetme elluviimise tähtaeg: 2025. aasta keskpaik.

Meie varasemate aastate tähelepanekute ja soovitatud meetmete elluviimine

2.30. Selles peatükis anname ülevaate sellest, kuidas on ühisettevõtted käsitlenud meie eelmiste aastate tähelepanekuid, mida on üksikasjalikult kirjeldatud **3. peatükis** esitatud järelmeetmete tabelites, ning meetmeid, mida me soovitasime ühisettevõtete 2021. ja 2022. aasta aastaaruannete 2. peatükis.

Ühisettevõtted on võtnud parandusmeetmeid suurema osa meie varasemate aastate tähelepanekute põhjal

2.31. Ühisettevõtted on võtnud parandusmeetmeid meie varasemates iga-aastastes eriaruannetes esitatud tähelepanekute põhjal. Üksikasjad on esitatud 3. peatüki lisades.

2.32. *Selgituses 2.1* on ära toodud käesolevas aruandes järelmeetmete võtmise seisu kirjeldamiseks kasutatud eri viisid ja tuuakse näiteid tüüpilistest olukordadest, mille suhtes need kehtivad.

Selgitus 2.1

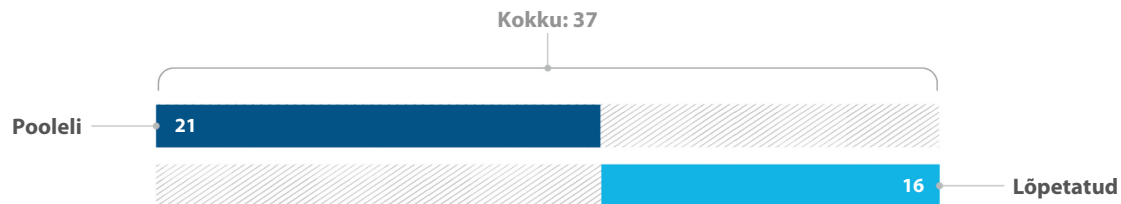
Selgitused 3. peatükis kasutatud väljendite kohta, millega kirjeldatakse soovitude täitmise seisu

Lõpetatud: on tõendeid selle kohta, et ühisettevõtte või muu üksus võttis tähelepanekuga seoses parandusmeetmeid või et tähelepanek ei ole enam asjakohane. Näiteks leping, mille alusel tähelepanek esitati, on aegunud või asjaolude muutumise tõttu kaalub probleemi lahendamise kulu üles sellest saadava kasu.

Poleli: tähelepanekuga seoses ei ole võetud parandusmeetmeid või on mõningaid tõendeid parandusmeetmete võtmise kohta, kuid protsess ei ole veel lõpule viidud.

2.33. *Joonisel 2.1* on näha, et 37 tähelepanekust, mida ei olnud 2022. aasta lõpuks piisavalt käsitletud, lõpetati 2023. aastal 16 tähelepanekut (43%), sest ühisettevõtted võtsid parandusmeetmeid. 2023. aasta lõpus oli 21 tähelepaneku (57%) käsitlemine poleli.

Joonis 2.1. Eelmiste aastate tähelepanekute järgimise seis



Märkus: kõik viimaste aastate tähelepanekud IHI ja SESARi kohta on lõpetatud, sest ühisettevõtted võtsid 2023. aastal parandusmeetmeid.

Allikas: kontrollikoda.

Ühisettevõtted on rakendanud suurema osa meie soovitud seoses meetmetega, mille rakendamise tähtaeg oli 2023. aasta lõpp

2.34. 2023. aastal hindasime esimest korda seda, kuidas on ellu viidud meetmed, mida me soovitasime ühisettevõtete 2021. ja 2022. aasta aastaaruannete 2. peatükis, sealhulgas horisontaalsete teemade audititest tulenevad meetmed.

2.35. Meie hinnang põhines vestlustel ühisettevõtete töötajatega, kes osalesid tegevus- ja finantsprojektide järelevalves, sisekontrollis ja personalijuhtimises. Vaatasime läbi ka ühisettevõtete esitatud tõendavad dokumendid.

2.36. Tabelis 2.4 on ära toodud soovitatud meetmete elluviimise kontrolli leiud. Erinevalt auditisoovitustest ei olnud meie soovitatud meetmete elluviimisele tähtaega seatud. Sellegipoolest oli 2023. aasta lõpus ühisettevõtete 2021. ja 2022. aasta aastaaruannetes soovitatud 15 meetmest üheksa ellu viidud täielikult ja kaks suuremas osas.

2.37. Kolm meetet, mis olid ellu viidud osaliselt, olid seotud riskipõhise kontrolli lähenemisviisiga uue mitmeaastase finantsraamistiku programmide raames, ajaarvestussüsteemi rakendamisega ja väliste teenuseosutajate kasutamisega F4Es. Meede, mida ei olnud üldse ellu viidud, oli seotud personalijuhtimisega, mille puhul ühisettevõtted sõltuvad suurel määral komisjonist ja selle personaliplatvormidest. Täielikult ellu viimata, samuti käesolevas peatükis esitatud meetmete puhul oleme nüüd kindlaks määranud elluviimise tähtaja, võttes arvesse ühisettevõtete hinnangut meetme teostatavuse kohta (vt tabel 2.4).

Tabel 2.4. Meie 2021. ja 2022. aastal soovitatud meetmete rakendamine

Rakendamise määr:  täielikult rakendatud;  suuremas osas rakendatud;  osaliselt rakendatud;  rakendamata.

Meetme number/ aasta	Ühisettevõtted	Kontrollikoja soovitatud meede	Kontrollikoda analüüs meetme rakendamise seisukohta	
			Rakendamise määr	Märkused
1/2021	Kõik ühisettevõtted	Ühisettevõtted peaksid vastavalt personalieeskirjade artikli 83a lõikele 2 maksma oma osa tööandja sissemaksetest ELi pensioniskeemi, kui komisjon edastab iga-aastase arvutusmeetodi. Sellega seoses peaksid ühisettevõtted tegema komisjoniga koostööd, et saavutada asjaomaste õigusaktide muutmise ettepanekute tegemisel personalieeskirjade ja ühisettevõtete asutamismääruste nende sätete edasine ühtlustamine, mis käsitlevad tööandjate sissemakseid ELi pensioniskeemi.	 	Ühisettevõtted maksid 2022. aasta eest asjaomaste tööandjate sissemaksed ELi pensioniskeemi vastavalt komisjoni esitatud arvetele. Aasta sissemaksed arvutati vastavalt komisjoni juhiste. Kuigi ühisettevõtted tegid komisjoniga koostööd, ei kuulu nende pädevusse täiendavad meetmed vastuoluliste õigusnormide lahendamiseks.
2/2021	SESAR, CA, IHI, Clean H2, CBE, KDT, EU-Rail	Ühtse alusakti alusel tegutsevad ühisettevõtted peaksid kehtestama ühised suunised, millega ühtlustatakse halduskulude mõiste kõigis ühisettevõtetes, et kasutada seda liikmete iga-aastase rahalise osaluse arvutamise alusena.		2023. aastal kasutasid ühisettevõtted halduskulude määratlemiseks ühtlustatud meetodit. Näiteks käsitlevad kõik ühisettevõtted nüüd projektikonkursside ja toetuste ettevalmistamisse kaasatud ekspertide kulusid tegevus-, mitte halduskuludena.
3/2021	EuroHPC	EuroHPC peaks rakendama mitterahaliste sissemaksete sertifitseerimise ja valideerimise usaldusväärseid menetlusi.		2023. aastal koostas EuroHPC sisesuunised ja rakendas mitterahaliste sissemaksete sertifitseerimise ja valideerimise menetlusi. Ühisettevõtte edastas liikmetele (osalevad riigid ja erasektorst pärit liikmed) ja nende määratud audiitoritele ka metoodika ja suunised programmi „Horisont 2020“ põhitegevuse ja

Meetme number/ aasta	Ühisettevõtted	Kontrollikoja soovitatud meede	Kontrollikoda analüüs meetme rakendamise seisu kohta	
			Rakendamise määr	Märkused
				investeeringuprojektide mitterahaliste sissemaksete aruandluseks. 2023. aastal ei teatanud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsust kontrollivad välisaudiitorid sellega seoses ühestki probleemist.
4/2021	Kõik ühisettevõtted (v.a F4E)	Ühisettevõtted peaksid tugevdama oma sisekontrollisüsteeme, soovitades tungivalt personalikulude töövahendi kasutamist teatavate toetusesaajate kategooriate puhul, kellel on suurem vigade tegemise oht, nagu VKEd ja uued toetusesaajad.		Ühisettevõtted soovitasid toetusesaajatel aktiivselt kasutada personalikulude töövahendit. Nad teavitasid oma erasektorist pärit liikmeid süstemaatiliselt komisjoni korrapärastest veebiseminaridest personalikulude deklaratsioonide kohta ning soovitasid tungivalt eelkõige uutel tulijatel ja VKEdel osaleda.
5/2021	EuroHPC	Ühisettevõtte peab täitma võtmetähtsusega ametikohad, mis on vajalikud tagamaks, et selle finantsjuhtimist ja sisekontrolli hallatakse asjakohaselt, samuti talitluspidevuse tagamiseks ja peamiste tegevuseesmärkide saavutamiseks.		2023. aastal olid EuroHPCs kõik võtmetähtsusega ametikohad täidetud. Projektijuhtimismeeskondi täiendati kogenud projektiametnikega.
6/2021	Kõik ühisettevõtted (v.a F4E)	Ühisettevõtted peaksid kasutusele võtma ajaarvestussüsteemi, et saada objektiivseid andmeid selle kohta, kui palju tööaega kulub töötajatel konkreetse tegevuse elluviimiseks.		2023. aastal hakkas ühisettevõtete personaliteenuste tugiteenistus ühtlustama ja optimeerima kõigi ühisettevõtete käsutuses olevaid personali IT-vahendeid (Sysper ja Systal). 2024. aastal alustas komisjon praeguste vahendite asendamist uue integreeritud personaliplatvormiga (HRT), mis hõlmab ajaarvestussüsteemi. Soovituse täitmise tähtaeg: 2025. aasta lõpp.

Meetme number/ aasta	Ühisettevõtted	Kontrollikoja soovitatud meede	Kontrollikoda analüüs meetme rakendamise seisukohta	
			Rakendamise määr	Märkused
7/2021	Kõik ühisettevõtted (v.a F4E)	Ühisettevõtted peaksid välja töötama ametliku mudeli või suunised selle kohta, kuidas hinnata vajalike töötajate arvu (sealhulgas olulisi pädevusi) kõigi tegevuste ja üksuste kaupa, et optimeerida inimressursside kasutamist.		Selle meetme rakendamist peab täielikult toetama komisjon (eelkõige partnerpeadirektoraadid ja DG BUDG), kes teeb lõplikke otsuseid tulevaste vahendite eraldamise kohta ühisettevõtetele. Seetõttu on seda võimalik tulemuslikult rakendada alles siis, kui valmistatakse ette ühisettevõtete uusi volitusi (umbes 2026. aasta lõpus). See nõuab kõigi teadusuuringutega tegelevate ühisettevõtete tihedat koostööd ja nende kõrgema juhtkonna selget pühendumist. Soovituse täitmise tähtaeg: 2027. aasta lõpp.
8/2021	F4E	Ühisettevõtte juhtkond peaks juba võetud meetmeid tugevdama, et leevendada koosseisuväliste töötajate kasutamisega seotud riske, eelkõige ebatõhusa juhtimise ohtu, mis tuleneb koosseisuliste ja koosseisuväliste töötajate ülesannete ebaselgest jaotusest.		2022. aastal moodustati töörühm, et hinnata asutuseväliste ressursside suurt kasutamist, eesmärgiga nende kasutamist paremini kavandada ja põhjendada. Töörühm töötas välja väliste teenuseosutajate kasutamise poliitika. Auditi ajal (märts 2024) oli see poliitika ühisettevõtte juhtkonnas heakskiitmisel. 2023. aastal ilmnis siseauditi talituse auditis F4E personalijuhtimise ja eetika kohta, et väliste teenuseosutajate koordineerimis- ja juhtimisfunktsioonis on olulisi probleeme (vt punkt 2.27). Soovituse täitmise tähtaeg: 2025. aasta lõpp.
1/2022	EuroHPC, IHI, CBE ja kiipide ühisettevõtte	Ühisettevõtted peaksid koostama ajakava eelmise mitmeaastase finantsraamistiku alusel heaks kiidetud projektide rakendamise lõpuleviimiseks.		Ajakohastatud e-toetuste süsteem (Compass) pakub uusi aruandlus- ja järelevallevahendeid, mida ühisettevõtted võivad kasutada viimaste projektide järkjärgulise lõpetamise seireks ning pikendamistaotluste ja maksete peatamise taotluste hindamiseks. Soovituse täitmise tähtaeg: 2024. aasta lõpp.

Meetme number/ aasta	Ühisettevõtted	Kontrollikoja soovitatud meede	Kontrollikoda analüüs meetme rakendamise seisu kohta	
			Rakendamise määr	Märkused
2/2022	EuroHPC ja CBE	Selleks et tagada erasektorist pärit liikmete sissemaksete eesmärkide saavutamine 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus, peaksid EuroHPC ja CBE programmi strateegilise rakenduskava alusel igal aastal jälgima erasektori liikmete individuaalseid sissemakseid.		Mõlemad ühisettevõtted on mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames toimuva tegevuse jaoks koostanud mitmeaastase tööprogrammi ja eelarve, et võimaldada oma liikmete sissemaksete eelarvestust mitme aasta kaupa. Euroopa Parlament on kutsunud komisjoni üles uuesti hindama eesmärki, mis on seatud EuroHPC erasektorist pärit liikmete sissemaksetele 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames. Soovituse täitmise tähtaeg: 2024. aasta lõpp.
3/2022	Kõik ühisettevõtted (v.a F4E)	Läbipaistvuse suurendamiseks peaksid kõik ühisettevõtted avaldama oma raamatupidamise aastaaruandes asjakohase teabe liikmete osamaksete kohta programmide tasandil. Ühisettevõtted peaksid esitama iga programmi kohta, milles nad osalevad, liikmete kategooriate kaupa kuni aasta lõpuni kogu asjakohase teabe, sealhulgas vastava programmi jaoks seatud õigusnormidest tuleneva toetuse eesmärgid, saadud toetused ja juriidilised kohustused.		Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati teadus- ja innovatsioonivaldkonna ühisettevõtete 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmide kaupa. See teave võimaldab ka võrrelda reaalselt tehtud sissemakseid neile seatud eesmärkidega.
4/2022	SESAR	Seoses programmiga „Horisont 2020“ peaks SESAR tõhustama oma eelkontrollide riskiseire käsitusviisi, et teha kindlaks potentsiaalselt riskantsed toetusesaajad, kes ei kuulu praegu andmekogumisse (nt toetusesaajad, keda ei ole kunagi järelauditeeritud, ja uued toetusesaajad) ja riskantsed projektid.		Meede loetakse lõpuleviiduks, kuna ühisettevõtte töötles kõik järelejäanud programmi „Horisont 2020“ lõppmaksed 2023. aasta viimases kvartalis.

Meetme number/ aasta	Ühisettevõtted	Kontrollikoja soovitatud meede	Kontrollikoda analüüs meetme rakendamise seisu kohta	
			Rakendamise määr	Märkused
5/2022	EU-Rail, EuroHPC ja kiipide ühisettevõtte	EU-Rail ja EuroHPC peaksid eelkontrollide puhul rakendama struktureeritud riskipõhist käsitusviisi, mis hõlmaks asjakohaseid projekti ja toetusesaajatega seotud riske. Lisaks peaksid EU-Rail, EuroHPC ja kiipide ühisettevõtte koostama asutusesisesed praktilised suunised selle kohta, kuidas rakendada projektide ja toetusesaajate suhtes riskipõhist seiret ning kuidas töötajad peaksid kasutama COMPASSis sisalduvat riskijuhtimismoodulit.		2024. aasta alguses rakendas EuroHPC oma sisesuuniseid sisekontrolli riskipõhise lähenemisviisi kohta programmi „Horisont 2020“ tegevuste ja projektide puhul. EU-Rail kasutab programmi „Euroopa horisont“ meetmete rakendamiseks üksnes ühekordseid toetuseid. 2023. aasta lõpus rakendas EU-Rail oma programmi „Euroopa horisont“ eelkontrollistrateegiat, mis hõlmab riskipõhist lähenemisviisi ühekordsete toetuste puhul. Seda strateegiat kohaldatakse ka käimasoleva programmi „Horisont 2020“ ühekordsete toetuste suhtes. 2024. aasta mais rakendas kiipide ühisettevõtte oma riskipõhist eelkontrollistrateegiat programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ tegevuste suhtes.
6/2022	SESAR, CA, kiipide ühisettevõtte, EU-Rail ja EuroHPC	Ühisettevõtted peaksid tagama, et kõigi tugevdatud seiremeetmetega kaasneksid konkreetsed kontrollimeetmed, mis on suunatud tuvastatud riskidele, ning et hiljem kontrollitaks kindlaksmääratud tähtja jooksul nende tulemuslikkust.		Ühisettevõtted on lisanud oma sisemisse riskipõhise eelkontrolli strateegiajuhendisse konkreetsed suunised tugevdatud järelevalve kohta. Viimased aruanded tugevdatud järelevalvemeetmete kohta näitavad, et ühisettevõtte töötajad on seda nõuetekohaselt rakendanud.

Meetme number/ aasta	Ühisettevõtted	Kontrollikoja soovitatud meede	Kontrollikoda analüüs meetme rakendamise seisu kohta	
			Rakendamise määr	Märkused
7/2022	Kõik ühisettevõtted (v.a EU-Rail ja F4E)	Programmi „Euroopa horisont“ raames peaksid kõik ühisettevõtted rakendama toetuste haldamisel riskipõhist käsitusviisi, mis hõlmab toetuste haldamise peamisi etappe alates toetuslepingute koostamisest kuni maksete tegemiseni. Sellega seoses peaksid ühisettevõtted eelkõige tagama, et a) potentsiaalselt riskantsetele toetusesaajatele ja projektidele tehakse tõhustatud eelkontrolle või järelauditeid; b) tulevaste eelkontrollide riskihindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse olulisi järelauditite tulemusi.		2024. aasta veebruaris töötasid teadus- ja innovatsioonivaldkonna ühisettevõtted välja ühise rakendamise lähenemisviisi ja suunised komisjoni ühise audititalituse programmi „Euroopa horisont“ kontrollistrateegia kohta, millega nähakse ette alternatiivsed kindlustandvad mehhanismid ja näitajad, et kompenseerida asjaolu, et komisjoni programmi „Euroopa horisont“ kontrollistrateegias ei käsitletud ühisettevõtete spetsiifilisi vajadusi kindluse järele seoses toetusmaksetega. Eelkõige ei tee komisjoni ühine audititalitus programmi „Euroopa horisont“ raames enam toetusesaajate esindusliku valimi järelauditeid ega arvuta iga ühisettevõtte veamäära. Ühisettevõtete ühine lähenemisviis on praegu komisjoni ühise audititalituse poolt katsetamisel. EU-Rail, mis on ainus ühisettevõtte, mis kasutab programmi „Euroopa horisont“ raames üksnes ühekordseid toetusi, võttis 2023. aasta detsembris vastu enda kontrollistrateegia ühekordsete toetuste jaoks. Soovituse täitmise tähtaeg: 2024. aasta lõpp.

Allikas: kontrollikoda.

Ühisettevõtete vastus 1. ja 2. peatükile

1.13 Kiipide Ühisettevõtte soovib rõhutada, et kiibimääruse alusel antav lisarahastus on märkimisväärne: 925 miljonit eurot programmist „Euroopa horisont“ ja 1,45 miljardit eurot programmist „Digitaalne Euroopa“.

2.29 Pärast kontrollikoja taotlust teha kindlaks komisjoni hallatavate ning Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte ja Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte hallatavate rahaliste vahendite jaotus pärast nende finantsautonoomiat lisasid ühisettevõtted oma 2023. aasta lõpliku raamatupidamise aastaaruande lisadesse piisava lisateabe, et selgitada juba avalikustatud teavet.

6. meede Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte ning Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte teavitavad sellest küsimusest (ühisettevõtete raamatupidamisteenuste tugibüroo korralduse kaudu) komisjoni eelarve peadirektoraati, mis on ainus ELi asutus, kes otsustab, kas on vaja, et äsja asutatud ELi asutused (nt ühisettevõtted ja ametid), töötaksid välja konkreetseid suunised esimese raamatupidamise aastaaruande esitamise kohta.



EUROOPA
KONTROLLIKODA

3. peatükk

Kinnitavad avaldused ELi ühisettevõtete kohta

3.1. Kinnitavaid avaldusi toetav teave

Alus arvamuste esitamiseks

3.1.1. Viisime auditi läbi kooskõlas Rahvusvaheline Arvestusekspertide Föderatsiooni (IFAC) rahvusvaheliste auditistandardite (ISAd) ja eetikanormidega ning INTOSAI kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega (ISSAId). Nimetatud standarditest tulenevaid kontrollikoja kohustusi kirjeldatakse täpsemalt käesoleva aruande audiitori kohustusi käsitlevas osas. Kooskõlas rahvusvahelise arvestusekspertide eetikakoodeksite nõukogu (IESBA) eetikakoodeksiga oleme sõltumatu ning täitnud oma eetikaalased kohustused. Oleme seisukohal, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse esitamiseks.

Juhtkonna ja organisatsiooni järelvalve eest vastutavate isikute kohustused

3.1.2. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 310–325 ja ühissettevõtete finantsmäärustele vastutab iga ühissettevõtte juhtkond rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandardite kohase raamatupidamise aastaaruannete koostamise ja esitamise ning oma raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse eest. Juhtkonna kohustused hõlmavad finantsaruannete koostamiseks ja esitamiseks vajalike sisekontrollimehhanismide kavandamist, rakendamist ja käigushoidmist nii, et neis ei esineks pettusest või vigadest tingitud olulist väärkajastamist. Juhtkond vastutab ka selle eest, et finantsaruannetes kajastatud tegevus, finantstehingud ja teave oleksid kooskõlas neid reguleeriva õigusraamistikuga. Iga ühissettevõtte juhtkonnal on lõplik vastutus oma raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse eest.

3.1.3. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkonna ülesanne hinnata ühissettevõtte vastavust tegevuse jätkuvuse põhimõttele, avaldades tegevuse jätkuvusega seotud küsimused, kui see on asjakohane, ja lähtudes raamatupidamises tegevuse jätkuvuse põhimõttest, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb üksuse likvideerida või tegevuse lõpetada või kui tal puuduvad muud realistlikud alternatiivid.

3.1.4. Ühissettevõtete finantsaruandluse üle järelvalve tegemise eest vastutavad nende järelvalveorganite liikmed.

Audiitori kohustused raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel

3.1.5. Meie eesmärk on saada piisav kindlus selle kohta, et ühissettevõtete raamatupidamise aastaaruanded ei sisalda olulisi väärkajastamisi ning nende aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed, ning esitada oma auditi põhjal Euroopa Parlamendile ja nõukogule kinnitavad avaldused, mis kinnitavad raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsust ning nende aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust. Piisav kindlus on väga suurt tõenäosust tähistav kindlus, kuid see ei taga, et oluline väärkajastamine või nõuete mittejärgimine auditi käigus alati avastatakse. Need võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majandusotsuseid, mida kasutajad raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

3.1.6. Tulude puhul kontrollime komisjonilt, teistelt partneritelt ja osalevatelt riikidelt saadud sissemakseid ning hindame ühissettevõtete muude tulude kogumise korda (kui nad on sellist tulu saanud).

3.1.7. Kulutuste puhul auditeerime maksetehinguid, kui kulud on kantud, kirjendatud ja heaks kiidetud. Auditeerimine hõlmab kõiki maksete kategooriaid nende tegemise hetkel, välja arvatud eelmaksed. Me auditeerime ettemakseid siis, kui vahendite saaja on nende korra kohast kasutamist tõendanud ning ühissettevõtte on need kas samal aastal või hiljem tasaarvestuse tegemisega heaks kiitnud.

3.1.8. Kooskõlas rahvusvaheliste auditistandardite ja kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega tugineme kogu auditi vältel oma professionaalsusele ja kutsealasele skeptitsismile. Samuti astume järgmisi samme:

- teeme kindlaks raamatupidamise aastaaruannetes pettusest või vigadest põhjustatud oluliste väärkajastamiste ja nende aluseks olevate tehingute ELi õigusraamistiku olulise nõuetele mittevastavuse riskid ning neid riske hinnata. Kavandame ja rakendame auditiprotseduure, millega reageerida nendele riskidele. kogume auditi tõendusmaterjali, mis on piisav ja asjakohane meie arvamuste koostamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise või mittevastavuse avastamata jätmise risk on suurem kui vigade avastamise puhul, sest pettus võib hõlmata keelatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, andmete moonutamist või sisekontrollimehhanismide eiramist;
- teeme endale asjakohaste auditiprotseduuride kavandamiseks (kuid mitte sisekontrollimehhanismide tõhususe kohta arvamuse esitamiseks) selgeks auditi seisukohast olulise sisekontrollisüsteemi;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna koostatud arvestushinnangu ja nendega seotud avalduste põhjendatust;

- o teeme järelduse selle kohta, kas juhtkond lähtub raamatupidamises tegevuse jätkuvuse põhimõttest, ning hindame saadud auditi tõendusmaterjali põhjal, kas on olulist ohtu sündmusteks või tingimusteks, mis võivad ühisettevõtte tegevuse jätkuvuse tõsise kahtluse alla seada. Kui meie arvates oluline oht eksisteerib, siis peame oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu raamatupidamise aastaaruande asjaomastele avaldustele, või kui need on puudulikud, siis muutma oma arvamust. Meie järeldused põhinevad enne audiitori aruande valmimise kuupäeva saadud auditi tõendusmaterjalil. Edaspidised sündmused või tingimused võivad aga põhjustada olukorra, kus üksusel ei ole võimalik oma tegevust jätkata;
- o hindame raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, ülesehitust ja sisu, sealhulgas kogu avalikustatud teavet, samuti seda, kas raamatupidamise aastaaruanne kajastab selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi õiglaselt;
- o hangime piisavat asjakohast auditi tõendusmaterjali ühisettevõtete finantsteabe kohta, et esitada arvamus raamatupidamise aastaaruannete ja nende aluseks olevate tehingute kohta. Vastutame auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest. Oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest;
- o võtame arvesse sõltumatu välisaudiitori audititööd ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannete kontrollimisel vastavalt finantsmääruse artikli 70 lõikes 6 sätestatud nõuetele.

3.1.9. Ühisettevõtete teadusuuringutega seotud kulutuste puhul programmi „Horisont 2020“ raames teeb järelauditeid komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Ühise audititalituse järelaudite tulemuste osas leidis komisjon oma ettepanekus programmi „Horisont 2020“ määruse kohta⁷, et iga-aastane vearisk vahemikus 2–5% on realistlik eesmärk, võttes arvesse kontrollikulusid ja uurimisprojektide kulude hüvitamise eeskirjade keerukust. Komisjoni eesmärk on saavutada programmi „Horisont 2020“ lõpetamisel veamäär, mis jääb võimalikult lähedale 2% suurusele piirmäärale. Programmi „Euroopa horisont“ raames tehtavate ühisettevõtte teadusuuringute kulutuste järelaudite eest vastutab jätkuvalt ühine audititalitus. Ühine audititalitus läks aga üle riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile ja sellest tulenevalt ei arvutata enam ühisettevõtete eriomaseid esinduslikke veamäärasid.

3.1.10. Vahetame juhtkonnaga teavet muu hulgas auditi kavandatud ulatuse ja ajakava ning auditi käigus tuvastatud oluliste leidude (sh sisekontrollimehhanismide oluliste puuduste) kohta.

3.1.11. Ühisettevõtetega arutatavate teemade seast valime vaatlusaluse perioodi raamatupidamise aastaaruannete auditeerimise seisukohast kõige olulisemad teemad, mida nimetatakse seetõttu peamisteks audititeemadeks. Kirjeldame nimetatud teemasid meie audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui teabe avalikustamine on õigusaktiga keelatud, või

⁷ COM(2011) 809.

kui äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et teemat ei tohi meie aruandes käsitleda, kuna vastasel juhul võib see tõenäoliselt üles kaaluda avaliku huviga saadava kasu.



ELi raamprogramme ellu viivad ühisettevõtted

3.2. Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõte (SESAR 3)

Sissejuhatus

3.2.1. Brüsselis asuv Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõte (SESAR 3) (edaspidi „ühisettevõte“ või „ühisettevõte SESAR 3“) asutati 2021. aasta novembris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2031⁸. Ühisettevõttega SESAR 3 asendati 2007. aasta veebruaris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames kaheksaks aastaks⁹ loodud ühisettevõte SESAR (SESAR 1), mille tegevusaega pikendati 2014. aasta juunis, et jätkata tegevust programmi „Horisont 2020“ raames¹⁰.

3.2.2. Ühisettevõte SESAR 3 on avaliku ja erasektori partnerlus, mille eesmärk on arendada Euroopa lennuliikluse moderniseeritud korraldust ning kiirendada teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu digitaalse Euroopa taeva kasutuselevõttu. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon, Euroopa Lennuliikluse Ohutuse Organisatsioon (Eurocontrol) ja rohkem kui 50 organisatsiooni, mis hõlmavad kogu lennunduse väärtusahelat, sealhulgas lennujaamu, kõigi kategooriate õhuruumi kasutajaid, aeronavigatsiooniteenuste osutajaid, mehitamata õhusõidukite käitajaid ja teenuseosutajaid, tootmissektorit ja teadusringkondi.

⁸ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtteid programmi „Euroopa horisont“ raames.

⁹ Nõukogu määrus (EÜ) nr 219/2007 ühisettevõtte loomise kohta Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) väljaarendamiseks.

¹⁰ Nõukogu määrus (EÜ) nr 721/2014, mida on muudetud määrusega (EÜ) nr 219/2007.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

3.2.3. Tabelis 3.2.1 esitatakse ühisettevõtte peamised arvandmed.

Tabel 3.2.1. Ühisettevõtte peamised arvandmed

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	241,5	146,9	64%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	111,2	158,8	-30%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	32	36	-11%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

3.2.4. Tabelis 3.2.1 esitatud muudatused ühisettevõtte eelarve suuruses sõltuvad suuresti mitmeaastaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendusetapist. 2023. aasta vähenenud kulukohustuste eelarve kajastas programmi „Euroopa horisont“ projektikonkursside väiksemat arvu. 2023. aasta maksete eelarve suurenemine hõlmas käimasolevate programmi „Horisont 2020“ projektidega seotud vahemakseid ning märkimisväärseid eelmakseid, mis olid seotud toetuslepingute ja lepingutega, mille ühisettevõtte kavatses programmi „Euroopa horisont“ raames 2023. aasta lõpuks allkirjastada.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.2.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte SESAR 3 juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis 3.1. Leheküljel 157 olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.2.6. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte SESAR 3 raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest¹¹ ja eelarve täitmise aruannetest¹² 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus esialgse raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.2.7. Meie hinnangul annab ühisettevõtte SESAR 3 raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte SESAR 3 finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele. Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

¹¹ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

¹² Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.2.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte SESAR 3 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.2.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte SESAR 3 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.2.10. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Programmi „Horisont 2020“ eelarve täitmine

3.2.11. *Tabelis 3.2.2* on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont 2020“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

Tabel 3.2.2. Liikmete sissemaksed programmile „Horisont 2020“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele ja kahepoolsetele lepingutele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽¹⁾	Kokku	Rahalised sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG MOVE)	555,8	29,3	E/K	585,0	563,0	E/K	E/K	E/K	563,0
Eurocontrol	467,0	25,0	E/K	492,0	16,8	274,1	51,8	E/K	342,7
Erasektorist pärit liikmed	280,0	18,5	E/K	298,5	14,0	234,1	53,3	E/K	301,4
Kokku	1302,8	72,8	E/K	1375,5	593,7	508,2	105,1	E/K	1207,0

(1) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Eurocontrol saavutas vaid ligikaudu 70% oma tegevustoetuse eesmärgist

3.2.12. Selleks et saada täielik ülevaade ühisettevõtte tulemustest programmi „Horisont 2020“ rakendamisel, tuleb arvesse võtta ka ühisettevõtte liikmete võetud kohustuste (allkirjastatud toetuslepingute ja lepingute) täitmise praegust seis. ELi ja erasektorist pärit liikmete kohustused ühisettevõtte põhitegevuses täitsid tegevustoetuse eesmärgid juba 2022. aasta lõpuks. Eurocontrol võttis aga lõplikke juriidilisi kohustusi vaid 70% ulatuses oma tegevustoetuse eesmärgist. Seetõttu ei ole ühisettevõtte käsutuses kõiki kavandatud sissemakseid, et täielikult täita oma osa programmist. 2023. aasta lõpus pidi ühisettevõtte välja maksma veel ligikaudu 36,8 miljonit eurot (6,6%) lõpule viimata projektide ja lepingute eest ning kinnitama 105,1 miljoni euro suuruse mitterahalise sissemakse.

Programmi „Euroopa horisont“ eelarve täitmine

3.2.13. *Tabelis 3.2.3* on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont Euroopa“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.2.3. Liikmete sissemaksed programmile „Euroopa horisont“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG MOVE)	570,0	30,0	600,0	157,2	2,0	E/K	E/K	159,2
Erasektorist pärit liikmed	475,0	25,0	500,0	0,0	E/K	7,7	55,5	63,2
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	6,1	E/K	7,0	14,9	27,9
Kokku	1520,0	80,0	1600,0	163,3	2,0	14,7	70,3	250,3

(1) Sisaldab mitterahalisi sissemakseid põhitegevuseks ja mitterahalisi sissemakseid lisategevuseks.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

3.2.14. 2023. aasta lõpuks olid ühisettevõtte liikmed allkirjastatud toetuslepingutes ja lepingutes programmi „Euroopa horisont“ raames kulukohustusi võtnud 354 miljoni euro suuruses summas. Kinnitatud ELi rahaline toetus ühisettevõttele summas 157,2 miljonit eurot oli peamiselt seotud eelmaksetega.

2023. aasta haldusmaksete eelarve madal täitmismäär

3.2.15. 2023. aasta lõpus vähenes haldusmaksete eelarve (jaotis 2) täitmismäär 55%-ni (2022. aastal 81%). Ühisettevõtte sõnul oli selle põhjuseks Eurocontrol, kes lükkas 2023. aasta suuremahulise IT-teenuste lepingu eest arvete esitamise edasi 2024. aastasse.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.2.16. Programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kulude järelauditeid tegi komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Horisont 2020“ kulude (tasaarvestused ja lõppmaksed) kohta teatas ühisettevõtte, et esinduslik veamäär on 4,8% ja allesjäänud veamäär 0,6%¹³. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvutata. Esimesi riskipõhiseid järelauditeid ei ole veel tehtud, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal.

3.2.17. Ühisettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeerisime programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit¹⁴. Me ei leidnud valimisse kaasatud ühisettevõtete toetusesaajate puhul tõsiseid kvantifitseeritavaid vigu ega kontrollialaseid puudusi.

Aegunud talitluspidevuse kava ja avariitaastekava

3.2.18. Vastavalt ühisettevõtte sisekontrolliraamistikule, mis tugineb [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#), peaksid ELi asutused korrapäraselt ajakohastama ja testima oma talitluspidevuse kava ja sellega seotud avariitaastekava, et kajastada organisatsioonilisi muudatusi ja uusi riske tegevuskeskkonnale. 2023. aastal täheldas komisjoni siseauditi talitus, kes tegutseb ühisettevõtte siseaudiitorina, et ühisettevõtte talitluspidevuse kava ei ole alates 2016. aasta jaanuarist ajakohastatud. Sellest tulenevalt ei kajasta need kavad praegu hiljutisi

¹³ Ühisettevõtte SESAR 3 2023. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.1.2.3.

¹⁴ Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1% auditeeritud kuludest.

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

olulisi muutusi ühisettevõtte tegevuskeskkonnas, nagu talitluspidevuse kava eest vastutav uus ühisettevõtte juhtkond, kolimine Eurocontrol'i Brüsseli peakorterisse 2023. aasta veebruaris, muudatused IT-operatsioonisüsteemides, töötajate sagedasem kaugtöö ja uued küberohud.

Tundlike funktsioonide sisekontrollipoliitika puudumine

3.2.19. Tundlikud funktsioonid, nii potentsiaalsed kui ka tegelikud, tuleks kindlaks määrata ja neid hallata ühisettevõtte sisekontrolliraamistiku alusel, tuginedes [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#). 2023. aasta lõpus ei olnud ühisettevõttel veel tundlike funktsioonide haldamise poliitikat. Sellise poliitikaga nähakse ette vajalik sisekontroll, mis võimaldab ühisettevõttel teha kindlaks tundlikud funktsioonid, neid ajakohastada ja määrata kindlaks asjakohased kontrollimeetmed, et ennetada või maandada sobimatu tegevuse või pettuse ohtu, nagu pettusi sisaldav aruandlus, varade kaotsimine, tundliku teabe avalikustamine ja korruptsioon.

Eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud meetmed

3.2.20. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [lisas](#).

Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõtte (SESAR 3)

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2022	Ühisettevõtte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete sissemaksete kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks. Nimelt ei võrrelnud ühisettevõtte igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud sissemakseid vastava programmi jaoks seatud õigusnormide kohaste sissemaksete eesmärkidega.	Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmi tasandil. See teave võimaldab ka võrrelda tegelikke saavutusi ja õiguslikke eesmärke.	Lõpetatud
2	2022	Programmi „Horisont 2020“ tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär langes 54%-ni (2021. aastal 93%). Ühisettevõtte 2022. aasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli see tingitud toetusesaajate kulude suurenemisest ja rakendamisprobleemidest, mis tulenesid COVID-19 kriisist. Seetõttu tuli enamiku programmi „Horisont 2020“ projektide kestust pikendada ja lõppmaksed edasi lükata 2023. aastasse.	Ühisettevõtte tegi programmi „Horisont 2020“ viimased maksed 2024. aasta jaanuaris ja lõpetas programmi.	Lõpetatud

Ühisettevõtte vastus

3.2.18 Ühisettevõtte SESAR 3 võtab kontrollikoja tähelepaneku teadmiseks ja on alustanud oma talitluspidevuse kava ajakohastamist.

3.2.19 Ühisettevõtte SESAR 3 nõustub kontrollikojaga ja kehtestab tundlike funktsioonide haldamise poliitika. Sellega seoses soovib ühisettevõtte SESAR 3 rõhutada, et on juba rakendanud audiitorite tuvastatud riskide vähendamiseks tugevaid kontrollmeetmeid. Need meetmed hõlmavad hästi määratletud juhtimisstruktuure, selgeid rolle finantsprotsessides, ülesannete eraldamist ja mitmekülgseid pettusvastaseid meetmeid.

3.3. Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA)

Sissejuhatus

3.3.1. Brüsselis asuv Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA) (edaspidi „ühisettevõtte CA“ või „ühisettevõtte“) asutati 2021. aasta novembris programmi „Euroopa horisont“ raames ajavahemikuks, mis lõpeb 31. detsembril 2031¹⁵. Ühisettevõttega CA asendati ühisettevõtte lennunduse ühise tehnoloogiaalgatuse rakendamiseks, mis loodi 2007. aasta detsembris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi (FP7) raames kümneks aastaks¹⁶ (Clean Sky 1) ja mille tegevusaega pikendati 2014. aasta mais programmi „Horisont 2020“ raames¹⁷ (Clean Sky 2).

3.3.2. Ühisettevõtte CA on teadusuuringutele ja innovatsioonile suunatud avaliku ja erasektori partnerlus lennunduse ümberkujundamiseks kestliku ja kliimaneutraalse tuleviku suunas. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon, ja ühtse alusakti I lisas loetletud lennundussektori organisatsioonid¹⁸. Lisaks on ühisettevõttel CA assotsieerunud liikmed, keda valitakse osalemiskutsete alusel.

3.3.3. Tabelis 3.3.1 esitatakse ühisettevõtte peamised arvandmed.

Tabel 3.3.1. Ühisettevõtte peamised arvandmed

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	486,4	415,3	17%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	269,0	411,2	-35%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	38	41	-7%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmise aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

¹⁵ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

¹⁶ Nõukogu määrus (EÜ) nr 71/2007, millega asutatakse ühisettevõtte Clean Sky 1.

¹⁷ Nõukogu määrus (EL) nr 558/2014 ühisettevõtte Clean Sky 2 asutamise kohta.

¹⁸ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA)

3.3.4. Tabelis 3.3.1 esitatud muudatused ühisettevõtte eelarve suuruses sõltuvad suuresti mitmeaastaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendusetapist. 2023. aastal jätkas ühisettevõtte programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ rakendamist. 2023. aasta vähenenud kulukohustuste eelarve kajastas 2023. aastal programmi „Euroopa horisont“ projektide jaoks käivitatud projektikonkursi väiksemat rahalist mahtu. 2023. aasta maksete eelarve suurenemine hõlmas käimasolevate programmi „Horisont 2020“ projektidega seotud vahemakseid ning märkimisväärseid eelmakseid, mis olid seotud toetuslepingutega, mille ühisettevõtte kavatses programmi „Euroopa horisont“ raames 2023. aasta lõpuks allkirjastada.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.3.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte CA juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis 3.1. Leheküljel 157 olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.3.6. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte CA raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest¹⁹ ja eelarve täitmise aruannetest²⁰ 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

¹⁹ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, netovara muutuste aruannet, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

²⁰ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.3.7. Meie hinnangul annab ühisettevõtte CA raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte CA finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele. Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Muu asjaolu

3.3.8. Juhime tähelepanu 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande lisale 4.12, milles kirjeldatakse uue eelarve-, raamatupidamis- ja finantssüsteemi (SUMMA) jätkuvat rakendamist ühisettevõtte CA poolt katseprojektina Euroopa Komisjoni jaoks, et süsteemi arendada ja katsetada. Meie ei esita oma arvamusel selle asjaolu kohta märkust.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.3.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte CA 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA)

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.3.10. Meie hinnangul on ühisettevõtte CA 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.3.11. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta**Programmi „Horisont 2020“ rakendamine**

3.3.12. Tabelis 3.3.2 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont 2020“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes ning mille kohta anti aru 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.3.2. Liikmete sissemaksed programmile „Horisont 2020“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele ja juriidilistele otsustele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽¹⁾	Kokku	Rahalised sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG RTD)	1716,0	39,0	E/K	1755,0	1713,5	E/K	E/K	E/K	1713,5
Erasektori pärit liikmed	1189,6	39,0	965,3	2193,8	30,5	829,3	244,3	1407,7	2511,8
Kokku	2905,6	78,0	965,3	3948,8	1744,0	829,3	244,3	1407,7	4225,3

(1) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Liikmete juriidilised kohustused ületavad nende sissemaksetele seatud eesmärged

3.3.13. Selleks et saada täielik ülevaade ühisettevõtte tulemustest programmi „Horisont 2020“ rakendamise puhul, tuleb arvesse võtta ka ühisettevõtte liikmete poolt selle tegevusse panustamiseks võetud kohustuste täitmise praegust seisut. Liikmete kulukohustused ühisettevõtte põhi- ja lisategevuses ületasid 2023. aasta lõpus nende tegevustoetuse eesmärged. 2023. aasta lõpuks pidi ühisettevõtte eelolevatel aastatel veel välja maksuma ligikaudu 41 miljonit eurot (ehk 2,4%) lõpule viimata projektide eest ning kinnitama mitterahalised sissemaksed ühisettevõtte põhitegevusse summas 244,3 miljonit eurot ja mitterahalised sissemaksed lisategevusse summas 153,4 miljonit eurot.

Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA)

Programmi „Euroopa horisont“ eelarve täitmine

3.3.14. Tabelis 3.3.3 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Euroopa Horisont“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes ning mille kohta anti aru 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.3.3. Liikmete sissemaksed programmile „Euroopa horisont“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG RTD)	1660,80	39,2	1700,00	376,7	176,9	E/K	E/K	553,6
Erasektorist pärit liikmed	2360,80	39,2	2400,00	3,8	E/K	0,0	507,8	511,6
Kokku	4021,60	78,4	4100,00	380,5	176,9	0,0	507,8	1065,20

(1) Sisaldab mitterahalisi sissemakseid põhitegevuseks ja mitterahalisi sissemakseid lisategevuseks.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

3.3.15. 2023. aasta lõpuks oli ühisettevõtte allkirjastatud toetuslepingutes ja lepingutes programmi „Euroopa horisont“ raames kulukohustusi võtnud 616,9 miljoni euro suuruses summas. Kinnitatud ELi rahaline toetus ühisettevõttele summas 376,7 miljonit eurot oli peamiselt seotud eelmaksetega.

2023. aasta taristukulude eelarve (jaotis 2) madal täitmismäär

3.3.16. 2023. aasta lõpus püsis taristukulude eelarve (jaotis 2) täitmismäär madal – 60% (2022. aastal 55%). Ühisettevõtte sõnul oli madal täitmismäär peamiselt tingitud 2023. aastal kulukohustustega seotud sisseostetavatest teenustest, mida ei olnud veel osutatud või mille kohta ei ole arveid esitatud.

Kasutamata ELi rahaliste sissemaksete kumuleerumine

3.3.17. 2023. aasta tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär vähenes 51%-ni. Ühisettevõtte sõnul oli selline olukord peamiselt tingitud ühisettevõtte tehniliselt keeruka tegevuse oodatust aeglasemast käivitumisest programmi „Euroopa horisont“ raames, mille tagajärjeks olid väiksemad kulutaotlused, programmi „Euroopa horisont“ uute projektide kestuse pikendamine, mis tõi kaasa väiksemad eelmaksevajadused, ning viivitused programmi „Horisont 2020“ käimasolevate tegevuste lõpuleviimisel. 2023. aastal taotles ühisettevõtte lisaks aasta kavandatud makseteks vajalikele rahalistele vahenditele ELi täiendavat rahalist toetust summas 178 miljonit eurot. Sellest tulenevalt oli ühisettevõttel 2023. aasta lõpus 237 miljoni euro suurune rahaline ülejääk. See kumuleerunud ülejääk ei olnud ELile 2023.

Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA)

aastal muude ELi tegevuste rahastamiseks kättesaadav ning see näitab, et ühisettevõtte rahalises planeerimises esineb puudusi.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.3.18. Programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kulude järelauditeid tegi komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Horisont 2020“ kulude (tasaarvestused ja lõppmaksed) kohta teatas ühisettevõtte, et esinduslik veamäär on 1,8% ja allesjäänud veamäär 0,9%²¹. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvatata. Seni ei ole riskipõhiseid järelauditeid veel tehtud.

3.3.19. Ühisettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeerisime programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit²². Ühe juhtumi puhul leidsime ja kvantifitseerisime tõsise vea, mis tulenes kaudsete kulude ekslikust kandmisest toetusesaaja otseste kulude väljamaksetaotlusse, ning vale vahetuskursi kasutamisest.

Aegunud talitluspidevuse kava ja avariitaastekava

3.3.20. Vastavalt ühisettevõtte sisekontrolliraamistikule, mis tugineb [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#), peaksid ELi asutused korrapäraselt ajakohastama ja testima oma talitluspidevuse kava ja sellega seotud avariitaastekava, et arvesse võtta organisatsioonilisi muudatusi ja uusi riske tegevuskeskkonnale. Ühisettevõtte võttis koos teiste Brüsselis samas hoones asuvate ühisettevõtetega 2018. aastal vastu ühise talitluspidevuse kava ja avariitaastekava. Osalevad ühisettevõtted ajakohastasid aga ühist talitluspidevuse kava viimati 2020. aasta veebruaris ja katsetasid ühist avariitaastekava viimati 2019. aasta jaanuaris. Sellest tulenevalt ei kajasta need kavad praegu ühisettevõtte tegevuskeskkonnas pärast seda toimunud olulisi muutusi, nagu ühisettevõtte uus juhtkond, kes vastutab talitluspidevuse kava eest, muudatused IT-operatsioonisüsteemides, töötajate sagedasem kaugtöö ja uued küberohud.

²¹ Ühisettevõtte CA 2023. aasta konsolideeritud tegevusaruanne, peatükk 4.1.1.

²² Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1% auditeeritud kuludest.

Eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud meetmed

3.3.21. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [lisas](#).

Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA)

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2020	Ühisettevõtte suurendas oluliselt ajutiste töötajate arvu. Sellise praktikaga luuakse alalised ametikohad, mis ületavad ametikohtade loetelus ette nähtud ametikohtade arvu. See näitab, et ühisettevõtte koosseisuliste töötajate arv ei ole piisav, et rakendada ühisettevõtte teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava ja sellega seotud töökavasid. Selline olukord tekitab ühisettevõttele märkimisväärsed riske, mis on seotud põhipädevuste säilitamise, ebaselgete aruandluskanalite ning töötajate väiksema tõhususega, mis võib negatiivselt mõjutada ühisettevõtte üldist tulemuslikkust.	2023. aastal kasutas ühisettevõtte jätkuvalt märkimisväärsel arvul ajutisi töötajaid. Ta selgitas seda tõsiasjaga, et ametikohtade loetelu on piiratud ja erakordne töökoormus tuleneb programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ samaaegsest rakendamisest.	Pooleli
2	2022	Ühisettevõtte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete sissemaksete kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks. Nimelt ei võrrelnud ühisettevõtte igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud sissemakseid vastava programmi jaoks seatud õigusnormide kohaste sissemaksete eesmärkidega.	Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmi tasandil. See teave võimaldab ka võrrelda tegelikke saavutusi ja õiguslikke eesmärke.	Lõpetatud

Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (CA)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
3	2022	Programmi „Horisont 2020“ tegevustega seotud tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär oli 78% (2021. aastal 83%). Paljude käimasolevate programmi „Horisont 2020“ projektide tehniline tegevus lükati COVID-19 tõttu edasi või seda tuli vähendada. Seetõttu tuli neid projekte muuta või pikendada ning lõppmaksed lükati edasi 2023. aastasse.	Programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ tegevustega seotud 2023. aasta tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär langes 51%-ni (vt punkt 3.3.17).	Pooleli
4	2022	2022. aasta lõpus oli ühisettevõtte haldusmaksete eelarve (jaotis 2) täitmise määr madal – 54%. Ühisettevõtte eelarvehaldust ja finantsjuhtimist käsitleva aruande kohaselt tulenes see peamiselt 2022. aasta viimases kvartalis osutatud IT- ja kommunikatsiooniteenustest, mis tuli maksta 2023. aastal, ning komisjoni osutatavate teenuste kulude vähenemisest.	2023. aasta lõpus püsis taristukulude eelarve (jaotis 2) täitmismäär madal – 60% (vt punkt 3.3.16).	Pooleli

Ühisettevõtte vastus

3.3.16 Ühisettevõtte võtab kontrollikoja tähelepaneku teadmiseks. Siiski soovib ta selgitada, et taristukulude eelarve vähene täitmine (2. jaotis) moodustas vaid 0,4% ühisettevõtte 2023. aasta maksete kogueelarvest.

3.3.17 Ühisettevõtte haldab tehniliselt keerulisi projekte, mida mõjutavad ka ühisettevõtte kontrolli alt väljas olevad sündmused. Seetõttu sai ühisettevõtte kasu oma finantsmäärusega võimaldatud paindlikkusest seoses rahaliste vahendite rakendamisega kogu programmiperioodi jooksul, nimelt paindlikkusest tohtida kasutada juba saadud ELi rahalist toetust järgmise kolme eelarveaasta jooksul.

Ühisettevõtte kasutab Euroopa Komisjoni rahaliste vahendite teenuseid virtuaalse pangakontona ja ettevõtetevaheliste tehingute tegemiseks, mis vähendab suure kogunenud rahasummaga seotud riske. Lisaks ajakohastas ühisettevõtte oma 2024. aasta rahavajadust maksete tegemiseks ja vähendas juba oma taotlust saada 2024. aastal ELi rahalist toetust.

3.3.19 Ühisettevõtte võtab kontrollikoja tähelepaneku teadmiseks. Ühisettevõtte soovib rõhutada, et on võtnud mitmeid eelmeetmeid, mille eesmärk on vähendada sarnaseid vigu, suurendades abisaajate ja toetuste rakendamise eest vastutavate ühisettevõtte ametnike teadlikkust.

3.3.20 Ühisettevõtte on koos teiste ühisettevõtetega loonud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia *back office*'i korralduse (BOA ICT) kooskõlas ühtse alusakti artikliga 13.

Need korraldused hõlmavad ühisettevõtetevahelist IKT-juhtimist, jagatud IKT-taristu haldamist, IKT-vahendite ja -teenuste haldamist ning turvalisuse ja nõuetele vastavuse haldamist (sh küberturvet).

Ühisettevõtte 2024. aasta ühine töökava (vastu võetud 15. detsembril 2023) sisaldab muu hulgas konkreetset meetet talitluspidevuse kava / toibumisplaani läbivaatamiseks ja ajakohastamiseks 2024. aastal.

3.4. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

Sissejuhatus

3.4.1. Brüsselis asuv Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI) (edaspidi „ühisettevõtte“ või „ühisettevõtte IHI“), asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris ajavahemikuks kuni 31. detsember 2031²³. Ühisettevõttega IHI asendati 2007. aasta detsembris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames kümneks aastaks²⁴ loodud Innovatiivsete Ravimite Algatuse Ühisettevõtte (IMI 1), mille tegevusaega pikendati 2014. aasta mais programmi „Horisont 2020“ raames²⁵ (IMI 2).

3.4.2. Ühisettevõtte IHI on avaliku ja erasektori partnerlus, mis keskendub interdistsiplinaarsetele, kestlikele ja patsiendikesksetele tervishoiualastele teadusuuringutele ja innovatsioonile. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon, ja Euroopa tööstusliidud.

3.4.3. Tabelis 3.4.1 esitatakse ühisettevõtte peamised arvandmed.

Tabel 3.4.1. Ühisettevõtte peamised arvandmed

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	225,9	174,8	29%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	223,2	272,4	-18%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	44	49	-10%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

3.4.4. Tabelis 3.4.1 esitatud muudatused ühisettevõtte eelarve suuruses sõltuvad suuresti mitmeaastaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendusetapist. 2023. aasta maksete eelarve suurenemine hõlmas käimasolevate teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi ja programmi „Horisont 2020“ projektidega seotud vahemakseid ning

²³ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtteid programmi „Euroopa horisont“ raames.

²⁴ Nõukogu määrus (EÜ) nr 73/2008, millega asutatakse ühisettevõtte innovatiivsete ravimite ühise tehnoloogiaalgatuse rakendamiseks.

²⁵ Nõukogu määrus (EL) nr 557/2014 Innovatiivsete Ravimite Algatuse Teise Ühisettevõtte asutamise kohta.

Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

märkimisväärseid eelmakseid, mis olid seotud toetuslepingute ja lepingutega, mille ühisettevõtte kavatses programmi „Euroopa horisont“ raames 2023. aasta lõpuks allkirjastada.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.4.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte IHI juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis **3.1**. Leheküljel **157** olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.4.6. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte IHI raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest²⁶ ja eelarve täitmise aruannetest²⁷ 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

²⁶ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, netovara muutuste aruannet, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

²⁷ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.4.7. Meie hinnangul annab ühisettevõtte IHI raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte IHI finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele. Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.4.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte IHI 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.4.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte IHI 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.4.10. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Seitsmenda raamprogrammi eelarve täitmine

2023. aasta lõpuks ei olnud ühisettevõtte teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi rakendamisega veel lõpule jõudnud

3.4.11. Tabelis 3.4.2 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest teadusuuringute seitsmendas raamprogrammis võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes ning mille kohta anti aru 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.4.2. Liikmete sissemaksed seitsmendale raamprogrammile (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽¹⁾	Kokku	Rahalised sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG RTD)	966,0	34,0	E/K	1000,0	938,4	E/K	E/K	E/K	938,4
Erasektorist pärit liikmed	966,0	34,0	E/K	1000,0	21,9	816,3	30,3	E/K	868,5
Kokku	1932,0	68,0	E/K	2000,0	960,3	816,3	30,3	E/K	1806,9

(1) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

3.4.12. 2023. aasta lõpus oli ELi ja erasektorist pärit liikmete juriidiliste kohustustega ühisettevõtte põhitegevuses täidetud 97% ja 95% nende vastavatest toetuseesmärkidest teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames. 2024. aasta oktoobriks ehk 11 aastat pärast programmi lõppu on ühisettevõttel IHI kavas viimane käimasolev seitsmenda raamprogrammi projekt lõpule viia ja seejärel programm lõpetada.

Programmi „Horisont 2020“ eelarve täitmine

3.4.13. Tabelis 3.4.3 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksetega seotud eesmärkidest programmis „Horisont 2020“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati raamatupidamises ning mille kohta anti aru 2023. aasta lõpus.

Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

Tabel 3.4.3. Liikmete sissemaksed programmile „Horisont 2020“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽¹⁾	Kokku	Rahalist sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG RTD)	1595,4	42,6	E/K	1638,0	1125,0	E/K	E/K	E/K	1125,0
EFPIA ja temaga seotud partnerid	1595,4	42,6	E/K	1638,0	39,3	1072,3	182,3	E/K	1293,9
Kokku	3190,8	85,2	E/K	3276,0	1164,3	1072,3	182,3	E/K	2418,9

(1) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Liikmete juriidilised kohustused vastavad 91 ja 94 protsendile nende vastavatest sissemaksete eesmärkidest

3.4.14. Selleks et saada täielik ülevaade ühisettevõtte tulemustest programmi „Horisont 2020“ rakendamisel, tuleb arvesse võtta ka ühisettevõtte liikmete poolt selle tegevusse panustamiseks võetud kohustuste täitmise praegust seis. ELi ja erasektorist pärit liikmete kohustused vastasid nende sissemaksetega seotud eesmärkidele 2022. aasta lõpus vastavalt 91% ja 94,4%. 2023. aasta lõpus pidi ühisettevõtte välja maksma veel ligikaudu 356,5 miljonit eurot (24,6%) järgmistel aastatel lõpule viidavate projektide eest ning kinnitama 182,3 miljoni euro suuruse mitterahalise sissemakse.

Programmi „Euroopa horisont“ eelarve täitmine

3.4.15. Tabelis 3.4.4 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont Euroopa“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.4.4. Liikmete sissemaksed programmile „Euroopa horisont“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalist sissemaksed (kinnitatud)	Rahalist sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG RTD)	1169,8	30,2	1200,0	72,9	9,9	E/K	E/K	82,8
Erasektorist pärit liikmed ja panustavad partnerid	1169,8	30,2	1200,0	2,7	E/K	0,1	14,4	17,2
Kokku	2339,6	60,4	2400,0	75,6	9,9	0,1	14,4	100,0

(1) Sisaldab mitterahalisi sissemakseid põhitegevuseks (IKOP) ja mitterahalisi sissemakseid lisategevuseks (IKAA). Ühisettevõtte tasandil ei tohi IKAA ületada 40% erasektorist pärit liikmete mitterahaliste sissemaksete kogusummast.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

3.4.16. 2023. aasta lõpuks oli ühisettevõtte kulukohustustega sidunud 382,2 miljonit eurot ning selle erasektorist pärit liikmed ja osalevad partnerid võtnud programmi „Euroopa horisont“ raames allkirjastatud toetuslepingutes kulukohustusi summas 216 miljonit eurot. Kinnitatud ELi rahaline toetus ühisettevõttele summas 72,9 miljonit eurot oli peamiselt seotud eelmaksetega.

2023. aasta taristukulude eelarve (jaotis 2) madal täitmismäär

3.4.17. 2023. aasta lõpus olid kulukohustuste ja taristukulude eelarve (jaotis 2) täitmise määrad madalad, vastavalt 69% ja 67%. Ühisettevõtte sõnul vähenesid kommunikatsiooni- ja ürituste korraldamise kulud 2023. aastal märkimisväärselt veebikoosolekute ja -ürituste suurenenud kasutamise tõttu.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.4.18. Seitsmenda raamprogrammi kulude kohta tegi ühisettevõtte järelauditeid kuni 2023. aasta lõpuni. Sellest tulenevalt avaldas ühisettevõtte seitsmenda raamprogrammi kulude lõplike veamääradena esindusliku veamäära 2,1% ja allesjäänud veamäära 0,8%. Programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kulude järelauditite eest vastutab komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Horisont 2020“ kulude (tasaarvestused ja lõppmaksed) kohta teatas ühisettevõtte, et esinduslik veamäär on 2,6% ja allesjäänud veamäär 1,6%²⁸. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvutata. Esimesi riskipõhiseid järelauditeid ei ole veel tehtud, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal.

3.4.19. Ühisettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeerisime programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit²⁹. Ühe juhtumi puhul leidsime ja kvantifitseerisime tõsise vea, mis tulenes rahastamiskõlbmatutest personalikuludest, mis olid tingitud ebaõige arvutusmeetodi kasutamisest, ja personalikulude deklareerimisest töötajate eest, kes olid töötanud üksnes teiste projektidega.

²⁸ Ühisettevõtte IHI 2023. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.

²⁹ Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1% auditeeritud kuludest.

Puudused olulise hankemenetluse kavandamisel ja hindamisel

3.4.20. Ühes 2023. aasta analüüsiteenuste hankemenetluses, mille maht oli ligikaudu 0,5 miljonit eurot, ei tuvastatud ühisettevõtte sisekontrolli käigus puudusi pakkumuse ülesehituses ega finantsettepanekute hindamise protsessis, mis oleks võinud konkurentsi moonutada. Kui neid puudusi tulevastes hankemenetlustes ei kõrvaldata, võib see kaasa tuua ebakorrektseid lepinguid ja makseid.

Aegunud talitluspidevuse kava ja avariitaastekava

3.4.21. Vastavalt ühisettevõtte sisekontrolliraamistikule, mis tugineb [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#), peaksid ELi asutused korrapäraselt ajakohastama ja testima oma talitluspidevuse kava ja sellega seotud avariitaastekava, et arvesse võtta organisatsioonilisi muudatusi ja uusi riske tegevuskeskkonnale. Ühisettevõtte võttis koos teiste Brüsselis samas hoones asuvate ühisettevõtetega 2018. aastal vastu ühise talitluspidevuse kava ja avariitaastekava. Osalevad ühisettevõtted ajakohastasid aga ühist talitluspidevuse kava viimati 2020. aasta veebruaris ja katsetasid ühist avariitaastekava viimati 2019. aasta jaanuaris. Sellest tulenevalt ei kajasta need kavad praegu ühisettevõtte tegevuskeskkonnas pärast seda toimunud olulisi muutusi, nagu ühisettevõtte uus juhtkond, kes vastutab talitluspidevuse kava eest, muudatused IT-operatsioonisüsteemides, töötajate sagedasem kaugtöö ja uued küberohud.

Eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud meetmed

3.4.22. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [lisas](#).

Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte (IHI)

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2022	Ühisettevõtte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete sissemaksete kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks. Nimelt ei võrrelnud ühisettevõtte igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud sissemakseid vastava programmi jaoks seatud õigusnormide kohaste sissemaksete eesmärkidega.	Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmi tasandil. See teave võimaldab ka võrrelda tegelikke saavutusi ja õiguslikke eesmärke.	Lõpetatud

Ühisettevõtte vastus

3.4.14. Olukorra põhjustas peamiselt asjaolu, et 2019. aasta projektikonkurssides ei kasutatud kavandatud ELi rahastusest ligikaudu 139 miljonit eurot. ELi eelarvet vähendati vastavalt ühisettevõtte juhatuse otsusega.

Kui vaadata IMI 2 programmi tervikuna, on erasektori liikme suurte juriidiliste kohustuste osakaal ühisettevõtte tegevustes seoses programmiga „Horisont 2020“ ELi kohustustest suurem. 2023. aasta lõpus jätkus programmi „Horisont 2020“ raames veel 59 projekti. Ühisettevõtte IHI loodab seega saavutada nõukogu määruses nr 557/2014 määratletud programmi eesmärgid ning jätkab programmi „Horisont 2020“ rakendamist kuni aastateni 2028/2029.

3.4.17. 2023. aasta lõpus oli taristukulude eelarves (jaotis 2) kasutamata maksete assigneeringute summa ligikaudu 1 miljon eurot (ehk 0,5% ühisettevõtte 2023. aasta maksete kogueelarvest).

3.4.20. Ühisettevõtte IHI suhtub kontrollikoja tähelepanekutesse väga tõsiselt ja võtab meetmeid, et kõrvaldada tuvastatud puudused, mis olid peamiselt tingitud ressursside ja eripädevuste puudumisest ning ajasurvest.

Samal ajal on ühisettevõtte IHI rakendanud järgmisi parandusmeetmeid:

- siseprotsesside ja töövoogude läbivaatamine, millega tagatakse protsessi vastutus ning nelja silma põhimõtte, et tugevdada hankedokumentide kontrollimise protsessi;
- kohustuslikud ja korrapärased koolitused kõigile hankeülesannetega töötajatele;
- institutsioonidevaheliste raamlepingute veelgi suurem kasutamine.

Ühisettevõtte IHI hakkab kasutama avalike hangete haldamise vahendit (PPMT) 2024. aasta lõpuks. Vahendiga loodetakse veelgi ühtlustada töövooge, kõrvaldada menetluslikud puudused ning tagada ülesannete lahusus ja nelja silma põhimõtte järgimine.

3.4.21. Ühisettevõtte IHI sõlmis koos muude ühisettevõtetega kooskõlas ühtse alusakti artikliga 13 info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas tugiteenuste kokkulepped. Need tugiteenused hõlmavad ühisettevõtetevahelist info- ja kommunikatsioonitehnoloogia juhtimist, ühise info- ja kommunikatsioonitehnoloogia taristu haldamist ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite ja teenuste haldamist, samuti turbe ja nõuetele vastavuse haldamist (sealhulgas küberturvet).

Rühma ühine 2024. aasta töökava võeti vastu 15. detsembril 2023 ning see sisaldab erimeetmeid talitluspidevuse kava / taastekava läbivaatamiseks ja ajakohastamiseks 2024. aastal. Ühisettevõtte IHI juhib selle meetme rakendamist ja esitas juulis 2024 nende kavade eelnõu ühisettevõtetevaheliseks konsulteerimiseks ja hilisemaks vastuvõtmiseks.

3.5. Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Sissejuhatus

3.5.1. Brüsselis asuv Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2) (edaspidi „ühisettevõtte“ või „ühisettevõtte Clean H2“) asutati 2021. aasta novembris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames ajavahemikuks, mis lõpeb 31. detsembril 2031³⁰. Ühisettevõttega Clean H2 asendati Kütuseelementide ja Vesiniku Valdkonna Ühisettevõtte, mis loodi 2008. aasta mais teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames ajavahemikuks kuni 31. detsembrini 2017³¹ ja mille tegevusaega pikendati 2014. aasta mais programmi „Horisont 2020“ raames³² (FCH 2).

3.5.2. Ühisettevõtte Clean H2 on kütuseelementide ja vesiniku valdkonnas teadustegevuse ja innovatsiooni alal tegutsev avaliku ja erasektori partnerlus. Ühisettevõtte liikmed on EL, keda esindab Euroopa Komisjon, tööstusrühmitus (Hydrogen Europe) ja teadusrühmitus (Hydrogen Europe Research).

3.5.3. Tabelis 3.5.1 esitatakse ühisettevõtte peamised arvandmed.

Tabel 3.5.1. Ühisettevõtte peamised arvandmed

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	327,8	118,3	177%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	268,9	314,3	-14%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	28	29	-3%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

³⁰ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

³¹ Nõukogu määrus (EÜ) nr 521/2008, millega asutatakse Kütuseelementide ja Vesiniku Valdkonna Ühisettevõtte.

³² Nõukogu määrus (EL) nr 559/2014 kütuseelementide ja vesiniku valdkonna teise ühisettevõtte asutamise kohta.

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

3.5.4. Tabelis 3.5.1 esitatud muudatused ühisettevõtte eelarve suuruses sõltuvad suuresti mitmeaastaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendusetapist. 2023. aasta maksete eelarve oluline suurendamine, mis hõlmas veel 36 miljonit eurot kava „RePowerEU“ vahendeid, oli ette nähtud selleks, et katta seitsmenda raamprogrammi ja programmi „Horisont 2020“ käimasolevate projektidega seotud vahemaksed ning märkimisväärsed eelmaksed, mis on seotud toetuslepingute ja lepingutega, mille ühisettevõtte kavatses 2023. aasta lõpuks programmide „Euroopa horisont“ ja „RePowerEU“ raames allkirjastada.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.5.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte Clean H2 juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis 3.1. Leheküljel 157 olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.5.6. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte Clean H2 raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest³³ ja eelarve täitmise aruannetest³⁴ 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

³³ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, netovara muutuste aruannet, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

³⁴ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.5.7. Meie hinnangul annab ühisettevõtte Clean H2 raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte Clean H2 finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele. Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.5.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte Clean H2 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.5.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte Clean H2 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.5.10. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Seitsmenda raamprogrammi eelarve täitmine

Ühisettevõtte lõpetas seitsmenda raamprogrammi 2023. aastal seisuga, mis jäi sissemaksete eesmärkidele veidi alla

3.5.11. Tabelis 3.5.2 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest teadusuuringute seitsmendas raamprogrammis võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes ning mille kohta anti aru 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.5.2. Liikmete sissemaksed seitsmendale raamprogrammile (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele ja juriidilistele otsustele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽¹⁾	Kokku	Rahalised sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG RTD)	450,0	20,0	E/K	470,0	410,4	19,1	E/K	E/K	429,5
Erasektorist pärit liikmed	450,0	20,0	E/K	470,0	17,9	457,8	0,0	E/K	475,7
Kokku	900,0	40,0	E/K	940,0	428,3	476,9	0,0	E/K	905,2

(1) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

3.5.12. 2023. aastal, kümme aastat pärast seitsmenda raamprogrammi lõppu, tegi ühisettevõtte ligi 3 miljoni euro suuruse lõppmakse ja kinnitas kõik erasektorist pärit liikmete deklareeritud mitterahalised sissemaksed. Ühisettevõtte lõpetas programmi, olles täitnud 96% liikmete juriidilistest kohustustest seoses põhitegevusega.

Programmi „Horisont 2020“ eelarve täitmine

3.5.13. Tabelis 3.5.3 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont 2020“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes ning mille kohta anti aru 2023. aasta lõpus.

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Tabel 3.5.3. Liikmete sissemaksed programmile „Horisont 2020“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele ja juriidilistele otsustele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽¹⁾	Kokku	Rahalised sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG RTD)	646,0	19,0	E/K	665,0	634,4	E/K	E/K	E/K	634,4
Erasektori pärit liikmed	76,0	19,0	285,0	380,0	18,2	68,8	47,7	1039,1	1173,8
Kokku	722,0	38,0	285,0	1045,0	652,6	68,8	47,7	1039,1	1808,2

(1) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Liikmete juriidilised kohustused jõudsid sissemaksete eesmärkidega samale tasemele

3.5.14. Selleks et saada täielik ülevaade ühisettevõtte tulemustest programmi „Horisont 2020“ rakendamisel, tuleb arvesse võtta ka ühisettevõtte liikmete võetud kohustuste (allkirjastatud toetuslepingute ja lepingute) täitmise praegust seis. Liikmete kulukohustused ühisettevõtte põhi- ja lisategevuses ületasid 2022. aasta lõpus nende tegevustoetuse eesmärgi. 2023. aasta lõpus pidi ühisettevõtte välja maksma veel ligikaudu 53 miljonit eurot (8%) järgmistel aastatel lõpule viidavate projektide ja lepingute eest ning kinnitama mitterahalisi sissemakseid ühisettevõtte põhitegevusse summas 47,7 miljonit eurot.

Programmi „Horisont 2020“ tegevuste 2023. aasta tegevuskulude eelarve täitmine hilines

3.5.15. 2023. aastal ei saanud ühisettevõtte uusi assigneeringuid põhitegevuse kulukohustuste jaoks, kuna oli oma viimase programmi „Horisont 2020“ taotluste projektikonkursi lõpule viinud 2020. aastal. Tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär langes 69%-ni (2022. aastal 81%). Ühisettevõtte sõnul oli selle põhjuseks asjaolu, et riiklikku ja piirkondlikku kaasrahastamist vajavate keeruliste innovatsioonimeetmete toetusesaajad lükkasid projekte või nende finantsaruandlust edasi. Lisaks teatas ühisettevõtte, et 2023. aastal mõjutasid toetusesaajaid jätkuvalt COVID-19 pandeemiast ja Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast tulenevad suurenenud kulud ja tarneahelaprobleemid. Seetõttu tuli mitme olulise programmi „Horisont 2020“ innovatsioonimeetme kestust pikendada ja lõppmaksed 2024. aastasse edasi lükata.

Programmi „Euroopa horisont“, sh RePowerEU eelarve täitmine

3.5.16. *Tabelis 3.5.4* on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Euroopa Horisont“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes ning mille kohta anti aru 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.5.4. Liikmete sissemaksed programmile „Euroopa horisont“, sh kavale „RePowerEU“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG RTD)	1 169,8	30,2	1 200,0	277,8	61,1	E/K	E/K	338,9
Erasektorist pärit liikmed	969,8	30,2	1 000,0	0,0	E/K	685,3	247,2	932,5
Kokku	2 139,6	60,4	2 200,0	277,8	61,1	685,3	247,2	1 271,4

(1) Sisaldab mitterahalisi sissemakseid põhitegevuseks (IKOP) ja mitterahalisi sissemakseid lisategevuseks (IKAA).

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Edusammud programmi „Euroopa horisont“, sh RePowerEU rakendamisel

3.5.17. 2023. aasta lõpuks oli ühisettevõtte allkirjastatud toetuslepingutes ja lepingutes programmi „Euroopa horisont“ raames kulukohustusi võtnud 452 miljoni euro suuruses summas. Komisjon eraldas ühisettevõttele programmi „Euroopa horisont“ rakendamiseks kavast „RePowerEU“ perioodiks 2023–2025 täiendavalt 200 miljonit eurot, eesmärgiga kahekordistada vesinikuorgude arvu. Kinnitatud ELi rahaline toetus ühisettevõttele summas 277,8 miljonit eurot oli peamiselt seotud eelmaksetega. Samal ajal teatasid erasektorist pärit liikmed mitterahalistest sissemaksetest summas ligikaudu 932,5 miljonit eurot, millest umbes 685,3 miljonit eurot oli seotud mitterahaliste sissemaksetega lisategevuseks.

2023. aasta taristukulude eelarve (jaotis 2) täitmismäär on endiselt madal

3.5.18. 2023. aasta lõpus halduskohustuste ja taristukulude eelarve (jaotis 2) täitmismäärad küll paranesid, kuid jäid endiselt madalaks, vastavalt 71% ja 61% (2022. aastal 62% ja 51%). Ühisettevõtte sõnul peatati kahe olulise raamlepingu allkirjastamine. Seetõttu ei olnud võimalik asjaomaseid erilepinguid sõlmida ja maksed tuli edasi lükata 2024. aastasse.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.5.19. Seitsmenda raamprogrammi kulude kohta tegi ühisettevõtte järelauditeid kuni 2021. aasta lõpuni. Sellest tulenevalt avaldas komisjon seitsmenda raamprogrammi kulude lõplike veamääradena esindusliku veamäärana 2,0% ja allesjäänud veamäärana 1,1%, mille ta saavutas 2021. aasta lõpus. Programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kulude järelaudite eest vastutab komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Horisont 2020“ kulude (tasaarvestused ja lõppmaksed) kohta teatas ühisettevõtte, et esinduslik veamäär on

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

2,8% ja allesjäänud veamäär 0,6%³⁵. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvutata. Esimesi riskipõhiseid järelauditeid ei ole veel tehtud, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal.

3.5.20. Ühisettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeerisime programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit³⁶. Ühe juhtumi puhul leidsime ja kvantifitseerisime tõsise vea, mis tulenes mahaarvatava käibemaksu valesti deklareerimisest.

Aegunud talitluspidevuse kava ja avariitaastekava

3.5.21. Vastavalt ühisettevõtte sisekontrolliraamistikule, mis tugineb [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#), peaksid ELi asutused korrapäraselt ajakohastama ja testima oma talitluspidevuse kava ja sellega seotud avariitaastekava, et arvesse võtta organisatsioonilisi muudatusi ja uusi riske tegevuskeskkonnale. Ühisettevõtte võttis koos teiste Brüsselis samas hoones asuvate ühisettevõtetega 2018. aastal vastu ühise talitluspidevuse kava ja avariitaastekava. Osalevad ühisettevõtted ajakohastasid aga ühist talitluspidevuse kava viimati 2020. aasta veebruaris ja katsetasid ühist avariitaastekava viimati 2019. aasta jaanuaris. Sellest tulenevalt ei kajasta need kavad praegu ühisettevõtte tegevuskeskkonnas pärast seda toimunud olulisi muutusi, nagu ühisettevõtte uus juhtkond, kes vastutab talitluspidevuse kava eest, muudatused IT-operatsioonisüsteemides, töötajate sagedasem kaugtöö ja uued küberohud.

Tundlike funktsioonide sisekontrollipoliitika puudumine

3.5.22. Tundlikud funktsioonid, nii potentsiaalsed kui ka tegelikud, tuleks kindlaks määrata ja neid hallata ühisettevõtte sisekontrolliraamistiku alusel, tuginedes [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#). 2023. aasta lõpus ei olnud ühisettevõttel veel tundlike funktsioonide haldamise poliitikat, et teha järelevalvet vastavate sisekontrollimehhanismide üle. Sellise poliitikaga nähakse ette vajalik sisekontroll, mis võimaldab ühisettevõttel teha kindlaks tundlikud funktsioonid, neid ajakohastada ja määrata kindlaks asjakohased kontrollimeetmed, et ennetada või maandada sobimatu tegevuse või pettuse ohtu, nagu pettusi sisaldav aruandlus, varade kaotsimine, tundliku teabe avalikustamine ja korruptsioon.

³⁵ Ühisettevõtte Clean H2 2023. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.

³⁶ Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1% auditeeritud kuludest.

Eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud meetmed

3.5.23. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [*lisas*](#).

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2022	Ühisettevõtte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete sissemaksete kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks. Nimelt ei võrrelnud ühisettevõtte igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud sissemakseid vastava programmi jaoks seatud õigusnormide kohaste sissemaksete eesmärkidega.	Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmi tasandil. See teave võimaldab ka võrrelda tegelikke saavutusi ja õiguslikke eesmärke.	Lõpetatud
2	2022	Programmi „Horisont 2020“ tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär oli 81% (2021. aastal 88%), mis ühisettevõtte andmetel oli tingitud toetusesaajate kulude suurenemisest ja tarneprobleemidest, mis tulenesid COVID-19 pandeemiast ja Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast. Seetõttu tuli enamiku programmi „Horisont 2020“ projektide kestust pikendada ja lõppmaksed 2023. aastasse edasi lükata.	Programmi „Horisont 2020“ tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär langes veelgi, jõudes 69%-ni. See oli peamiselt tingitud välisteguritest, mis ei ole ühisettevõtte kontrolli all (vt punkt 3.5.15).	Poleli

Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte (Clean H2)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
3	2022	2022. aasta lõpus olid halduseelarve (jaotis 2) täitmise määrad madalad (kasutati 62% kulukohustuste assigneeringutest ja 51% maksete assigneeringutest).	2023. aasta taristukulude eelarve täitmismäär oli endiselt madal – 71% kulukohustuste assigneeringutest ja 61% maksete assigneeringutest (vt punkt 3.5.18).	Pooleli
4	2022	Personalieeskirjade ³⁷ ja ühisettevõtte suuniste kohaselt peaks personalikomitee määrama väliste värbamismenetluste jaoks valikukomisjoni vähemalt ühe liikme. Leidsime, et auditeeritud värbamismenetluse valikukomisjonis ei olnud personalikomitee määratud liiget.	Ühisettevõtte asutas 2023. aastal omaenda personalikomitee.	Lõpetatud

³⁷ Artikkel 9 koostoimes artikliga 1a.

Ühisettevõtte vastus

3.5.12 Ühisettevõtte Clean H2 nõustub, et ühisettevõtte lõpetas seitsmenda raamprogrammi 96% tasemel kõigi liikmete operatiivtegevusega seotud õiguslike osamaksete eesmärkidest. Siiski tuleb märkida, et eraisikutest liikmed saavutasid 101,2% oma osamaksete eesmärkidest.

3.5.18 2023. aasta lõpus oli taristukulude eelarves (jaotis 2) kasutamata maksete assigneeringute summa ligikaudu 1,3 miljonit eurot (ehk 0,4% ühisettevõtte 2023. aasta maksete kogueelarvest).

3.5.20. Ühes juhuslikult valitud ja auditeeritud Horisont 2020 makses tuvastati viga 203 000 eurot (ehk 0,2% ühisettevõtte H2020 maksete kogusummast), mis oli seotud abikõlbmatu käibemaksuga.

3.5.21 Ühisettevõtte Clean H2 on kehtestanud koos teiste ühisettevõtetega info- ja sidetehnoloogia tugiteenused kooskõlas ühtse alusakti artikliga 13. Need kokkulepped hõlmavad ühisettevõtetevahelist IKT juhtimist, ühise IKT-taristu haldamist, IKT-vahendite ja -teenuste haldamist ning turbe ja vastavuse haldamist (sh küberturvalisust). 2024. aasta ühine iga-aastane töökava (mis võeti vastu 15. detsembril 2023) sisaldab muu hulgas konkreetset meedet talitluspidevuskava/avariitaastekava läbivaatamiseks ja ajakohastamiseks 2024. aastal. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte juhib selle meetme rakendamist ja kavatseb esitada juulis 2024 nende kavade eelnõu ühisettevõtetele konsulteerimiseks ja hilisemaks vastuvõtmiseks.

3.5.22 Praegu rakendatakse sisekontrollimeetmeid, et vähendada tundlike funktsioonidega seotud riske, näiteks ülesannete eraldamine nelja silma põhimõtte järgimiseks, allkirjastatud huvide konflikti deklaratsioonid, allkirjastatud kohustuste ja sõltumatuse deklaratsioonid ning eetika, andmekaitse ja tundliku teabe haldamise koolitused. Ühisettevõtte Clean H2 tulevases tundlike funktsioonide poliitikas määratakse kindlaks rollid ja kohustused, selgitatakse määratlusi, esitatakse asjakohased põhimõtted ja meetodika ning võimalike tundlike funktsioonide loetelu ja leevendusmeetmed.

3.6. Kiipide Ühisettevõtte

Sissejuhatus

3.6.1. Brüsselis asuv kiipide ühisettevõtte loodi 2023. aasta septembris ühtse alusakti muudatuse alusel³⁸ programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ raames ajavahemikuks, mis lõpeb 31. detsembril 2031. Sellega asendati Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõtte (KDT), mis asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris³⁹.

3.6.2. Kiipide ühisettevõtte edendab uuenduslike järgmise põlvkonna pooljuhttehnoloogiate arendamist ja tugevdab Euroopa kiipide tootmise suutlikkust Euroopa kiibialgatuse raames. Selle liikmed on EL, keda esindab Euroopa Komisjon, osalevad riigid ja kolm tööstusliitu.

3.6.3. Tabelis 3.6.1 esitatakse ühisettevõtte peamised arvanded.

Tabel 3.6.1. Ühisettevõtte peamised arvanded

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	518,4	222,2	133%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	835,7	261,4	220%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	33	25	32%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

3.6.4. Ühisettevõtte kulukohustuste ja maksete eelarve märkimisväärne suurenemine, nagu on näidatud tabelis 3.6.1, tulenes ühtse alusakti 2023. aasta muudatusest⁴⁰, millega muudeti ühisettevõtte KDT kiipide ühisettevõtteks.

³⁸ Nõukogu määrus (EL) 2023/1782, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085 (millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames) seoses kiipide ühisettevõttega.

³⁹ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

⁴⁰ Nõukogu määrus (EL) 2023/1782, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085 (millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames) seoses kiipide ühisettevõttega.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.6.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, kiipide ühisettevõtte juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis **3.1**. Leheküljel **157** olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.6.6. Auditeerisime

- a) kiipide ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest⁴¹ ja eelarve täitmise aruannetest⁴² 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.6.7. Meie hinnangul annab kiipide ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi kiipide ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele.

⁴¹ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

⁴² Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Kiipide Ühisettevõtte

Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.6.8. Meie hinnangul on kiipide ühisettevõtte 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.6.9. Meie hinnangul on kiipide ühisettevõtte 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.6.10. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Programmi „Horisont 2020“ eelarve täitmine

3.6.11. *Tabelis 3.6.2* on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont 2020“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Kiipide Ühisettevõtte

Tabel 3.6.2. Liikmete sissemaksed programmile „Horisont 2020“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽¹⁾	Kokku	Rahalised sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (kinnitamata prognoos)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG CNCT)	1169,7	15,3	E/K	1185,0	1172,5	E/K	E/K	E/K	1172,5
Erasektorist pärit liikmed	1617,5	40,0	E/K	1657,5	25,4	608,0	1 052,0	E/K	1685,4
Osalevad riigid ⁽²⁾	1170,0	E/K	E/K	1170,0	990,7	0,0	0,0	E/K	990,7
Kokku	3957,2	55,3	E/K	4012,5	2188,6	608,0	1 052,0	E/K	3848,6

(1) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

(2) Osalevate riikide rahalised sissemaksed summas 990,7 miljonit eurot on ühisettevõtte hinnang.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Enamik ühisettevõtte erasektorist pärit liikmete mitterahalistest sissemaksetest vajab veel kinnitamist

3.6.12. Selleks et saada täielik ülevaade ühisettevõtte tulemustest, tuleb arvesse võtta ka ühisettevõtte liikmete poolt selle tegevusse panustamiseks võetud kohustuste täitmise praegust seisut. 2023. aasta lõpuks oli ühisettevõtte täielikult kulukohustustega sidunud programmi „Horisont 2020“ raames sõlmitud toetuslepingutele eraldatud ELi maksimaalse tegevusalase toetuse summas 1,1697 miljardit eurot. Seetõttu oli EL juba teinud ühisettevõttele rahalisi sissemakseid toetuslepingute rakendamiseks summas 1,147 miljardit eurot. Kulukohustustega seotud summast tuleb umbes 75 miljonit eurot (6,4%) veel lõpetamata projektide ja lepingute eest lähiaastatel välja maksta.

3.6.13. 2023. aasta lõpus olid ühisettevõtte hinnangul erasektorist pärit liikmete võimalikud lõplikud mitterahalised sissemaksed programmi „Horisont 2020“ põhitegevusse 1,660 miljardit eurot ehk 103% miinimumeesmärgist (1,6175 miljardit eurot). Ühisettevõtte saab arvutada ja kinnitada erasektorist pärit liikmete mitterahalised sissemaksed alles pärast seda, kui nii ühisettevõtte kui ka osalevad riigid on teinud kõik maksed ning kõik projektide lõpetamise tõendid ja finantsaruannete õigsust kinnitavad tõendid on saadud. Võttes arvesse, et 2023. aasta lõpuks oli lõpule viidud vaid piiratud arv programmi „Horisont 2020“ projekte, oli tööstusharu kinnitatud mitterahaliste sissemaksete summa 608 miljonit eurot (ehk 38% eesmärgist).

Suurem osa ühisettevõtte osalevate riikide sissemakset tuleb veel deklareerida

3.6.14. Kiipide ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande lisa 4.12 kohaselt vaatab ühisettevõtte praegu läbi protsesse ja tehnilist meetodit, mida kasutatakse osalevate riikide rahaliste sissemaksete aruandluseks ja valideerimiseks käimasolevates programmides (Horisont 2020 ja „Euroopa horisont“). Ühisettevõtte sõnul olid andmed osalevate riikide sissemaksete kohta tehniliste probleemide tõttu lõpliku raamatupidamise aastaaruande koostamise ajal puudulikud. Seetõttu sai ühisettevõtte kinnitada üksnes osalevate riikide 672 miljoni euro suuruse kogupanuse programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ tegevustesse.

Kiipide Ühisettevõtte

Programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ eelarve täitmine

3.6.15. Tabelis 3.6.3 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont Euroopa“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.6.3. Liikmete sissemaksed programmidele „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt ühtsele alusaktile)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				Kokku
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ^(a) (kinnitatud)	Mitterahalised ^(a) sissemaksed ^(b) (kinnitamata prognoos)	
EL (DG CNCT) ⁽¹⁾	4112,7	62,3	4175,0	241,8	278,7	E/K	E/K	520,5
Erasektorist pärit liikmed	2511,1	26,3	2537,4	1,5	E/K	0,0	76,0	77,5
Osalevad riigid ⁽²⁾	4112,7	E/K	4112,7	81,9	0,0	E/K	E/K	81,9
Kokku	10 736,5	88,6	10 825,1	325,2	278,7	0,0	76,0	679,9

(1) ELi rahalised sissemaksed jagunevad järgmiselt a) kuni 2,720 miljardit eurot programmist „Euroopa horisont“; b) kuni 1,450 miljardit eurot programmist „Digitaalne

(2) Osalevate riikide rahalised sissemaksed summas 81,9 miljonit eurot on ühisettevõtte hinnang.

(3) Sisaldab mitterahalisi sissemakseid põhitegevuseks (IKOP) ja mitterahalisi sissemakseid lisategevuseks (IKAA).

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Viivitused programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ eelarve täitmisel

3.6.16. 2023. aasta lõpuks olid EL ja ühisettevõtte erasektorist pärit liikmed programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ tegevuste raames kulukohustusi võtnud vaid 598 miljoni euro suuruses summas. Kinnitatud ELi rahalised sissemaksed ühisettevõttele summas 241,8 miljonit eurot olid peamiselt seotud eelmaksetega. Samal ajal teatasid erasektorist pärit liikmed ligikaudu 76 miljoni euro suurusest mitterahalisest sissemaksest elluviidud tegevustesse. Ühisettevõtte sõnul oli selline olukord tingitud ühisettevõtte KDT hilisest ümbermuutmisest kiipide ühisettevõtteks 2023. aasta septembris ja selle uue pädevuse alla kuuluvate keerukate tegevuste oodatust aeglasemast alustamisest.

Kasutamata ELi rahaliste sissemaksete kumuleerumine

3.6.17. 2023. aasta tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär alanen veelgi, jõudes 36%-ni. Ühisettevõtte sõnul oli selline olukord peamiselt tingitud ühisettevõtte KDT hilisest ümbermuutmisest kiipide ühisettevõtteks 2023. aasta septembris. Selle ümbermuutmisega kaasnes 2023. aasta maksete assigneeringute märkimisväärne suurenemine programmide „Digitaalne Euroopa“ ja „Euroopa horisont“ uue põhitegevuse jaoks. Ühisettevõtte koges aga uue pädevusvaldkonna keerukate tegevuste oodatust aeglasemat käivitumist, samuti viivitusi pooleliolevate programmi „Horisont 2020“ projektide

Kiipide Ühisettevõtte

lõpuleviimisel. COVID-19 tagajärjel tuli enamiku nende projektide kestust pikendada ja lõppmaksed 2023. aastasse edasi lükata. 2023. aastal taotles ühisettevõtte lisaks aasta kavandatud makseteks vajalikele rahalistele vahenditele ELi täiendavat rahalist toetust summas 196 miljonit eurot. Sellest tulenevalt oli ühisettevõttel 2023. aasta lõpus 438 miljoni euro suurune rahaline ülejääk. See kumuleerunud ülejääk ei olnud ELile 2023. aastal muude ELi tegevuste rahastamiseks kättesaadav ning see näitab, et ühisettevõtte rahalises planeerimises esineb puudusi.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.6.18. Programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kulude järelauditeid tegi komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Horisont 2020“ kulude (tasaarvestused ja lõppmaksed) kohta teatas ühisettevõtte, et esinduslik veamäär on 2,3% ja allesjäänud veamäär 1,3%⁴³. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvutata. Esimesi riskipõhiseid järelauditeid ei ole veel tehtud, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal.

3.6.19. Ühisettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeerisime programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit⁴⁴. Me ei leidnud valimisse kaasatud ühisettevõtete toetusesaajate puhul tõsisemaid kvantifitseeritavaid vigu ega kontrollialaseid puudusi.

Puudused olulise hankemenetluse kavandamisel ja hindamisel

3.6.20. Ühes 2023. aasta hankemenetluses, mille väärtuseks hinnati ligikaudu 0,3 miljonit eurot ja mis puudutas kiipide ühisettevõtte esimest sümposionit, ei tuvastatud ühisettevõtte sisekontrolli käigus puudusi pakkumuse ülesehituses ega finantsettepanekute hindamise protsessis, mis oleks võinud konkurentsi moonutada. Kui neid puudusi tulevastes hankemenetlustes ei kõrvaldata, võib see kaasa tuua ebakorrektseid lepinguid ja makseid.

Aegunud talitluspidevuse kava ja avariitaastekava

3.6.21. Vastavalt ühisettevõtte sisekontrolliraamistikule, mis tugineb [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#), peaksid ELi asutused korrapäraselt ajakohastama ja testima oma

⁴³ Kiipide ühisettevõtte 2023. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.1.

⁴⁴ Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1% auditeeritud kuludest.

Kiipide Ühisettevõtte

talitluspidevuse kava ja sellega seotud avariitaastekava, et arvesse võtta organisatsioonilisi muudatusi ja uusi riske tegevuskeskkonnale. Ühisettevõtte võttis koos teiste Brüsselis samas hoones asuvate ühisettevõtetega 2018. aastal vastu ühise talitluspidevuse kava ja avariitaastekava. Osalevad ühisettevõtted ajakohastasid aga ühist talitluspidevuse kava viimati 2020. aasta veebruaris ja katsetasid ühist avariitaastekava viimati 2019. aasta jaanuaris. Sellest tulenevalt ei kajasta need kavad praegu ühisettevõtte tegevuskeskkonnas pärast seda toimunud olulisi muutusi, nagu ühisettevõtte uus juhtkond, kes vastutab talitluspidevuse kava eest, muudatused IT-operatsioonisüsteemides, töötajate sagedasem kaugtöö ja uued küberohud.

Sisekontrollipoliitika puudumine seoses tundlike funktsioonide ja kõrgemate ametnike ebapiisav töösuhtejärgne järelevalve

3.6.22. Tundlikud funktsioonid, nii potentsiaalsed kui ka tegelikud, tuleks kindlaks määrata ja neid hallata ühisettevõtte sisekontrolliraamistiku alusel, tuginedes [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#). 2023. aasta lõpus ei olnud ühisettevõttel veel tundlike funktsioonide haldamise poliitikat. Sellise poliitikaga nähakse ette vajalik sisekontroll, mis võimaldab ühisettevõttel teha kindlaks tundlikud funktsioonid, neid ajakohastada ja määrata kindlaks asjakohased kontrollimeetmed, et ennetada või maandada sobimatu tegevuse või pettuse ohtu, nagu pettusi sisaldav aruandlus, varade kaotsimine, tundliku teabe avalikustamine ja korrupsioon.

3.6.23. Ka pärast teenistusest lahkumist on ühisettevõtte töötajad kohustatud käituma ausameelselt ja diskreetselt teatavate ametissenimetamiste puhul või soodustuste vastuvõtmisel. Üks hiljuti ühisettevõttest lahkunud kõrgem ametnik ei teavitanud ühisettevõtet oma kavatsusest alustada uut ametialast tegevust. Ühisettevõtte ei teinud mingit järelevalvet, et avastada endiste kõrgemate ametnike ametialast tegevust. Ilma endiste kõrgemate ametnike uue ametialase tegevuse aktiivse järelevalveta ei saa ühisettevõtte tagada endistele töötajatele huvide konfliktidega seoses kehtestatud piirangute järgimist ega tuvastada deklareerimata n-ö pöörduse efekti olukordi.

Eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud meetmed

3.6.24. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [lisas](#).

Kiipide Ühisettevõtte

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2021	Komisjoni ettepanekuga ühtse alusakti muutmise kohta ⁴⁵ muudetakse ühisettevõtte KDT tulevaseks kiipide ühisettevõtteks. Selle ettepaneku kohaselt rakendab ühisettevõtte uue 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames projekte ligikaudu 10,9 miljardi euro ulatuses ning peaks värbama veel 19 töötajat, et saavutada 2025. aastaks kavandatud eesmärk ehk 50 koosseisulist töötajat. Kuna ühisettevõttes oli 2021. aasta lõpus 29 töötajat, kuid 2021. aasta lõpus vaid 25, võib tal tekkida suuri personaliprobleeme nii seoses uute haldus- ja tegevusprotsessidega, mis tuleb alles kehtestada, kui ka uute värbamismenetluste haldamisega.	Pärast kiipide ühisettevõtte loomist 2023. aasta septembris muudeti sama aasta novembris ametikohtade loetelu, suurendades seda 36-ni. 31. detsembri 2023. aasta seisuga oli täidetud 33 ametikohta.	Lõpetatud

⁴⁵ Ettepanek nõukogu määruse kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames, seoses kiipide ühisettevõttega, [COM\(2022\) 47](#).

Kiipide Ühisettevõtte

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
2	2022	Ühisettevõtte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete sissemaksete kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks. Nimelt ei võrrelnud ühisettevõtte igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud sissemakseid vastava programmi jaoks seatud õigusnormide kohaste sissemaksete eesmärkidega.	Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmi tasandil. See teave võimaldab ka võrrelda tegelikke saavutusi ja õiguslikke eesmärke.	Lõpetatud
3	2022	Tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär langes 74%-ni (2021. aastal 85%), mis ühisettevõtte andmetel oli tingitud toetusesaajate probleemidest, mille põhjustas COVID-19. Paljude programmi „Horisont 2020“ käimasolevate projektide puhul viibis tehniline tegevus kas kiibimaterjalide nappuse tõttu või seetõttu, et töötajatel ei olnud juurdepääsu arendus- ja katserajatistele. Seetõttu tuli neid projekte muuta või pikendada ning lõppmaksed lükati edasi 2023. aastasse.	2023. aasta tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär oli 36%. Ühisettevõtte sõnul oli selline olukord peamiselt tingitud ühisettevõtte KDT hilisest ümbermuutmisest kiipide ühisettevõtteks (vt punkt 3.6.17).	Pooleli

Ühisettevõtte vastus

3.6.17 Kiipide ühisettevõtte haldab keerukaid projekte, mida mõjutavad ka sündmused, mis ei ole ühisettevõtte kontrolli all. Sellegipoolest saab ühisettevõtte kasu finantsmäärusega (ühisettevõtte finantseeskirjade artikli 6 lõige 5) tagatud paindlikkusest seoses rahastamise rakendamisega kogu programmiperioodi jooksul. Nimelt on tal lubatud kasutada ELi rahalisi toetusi pärast nende laekumist järgmise kolme eelarveaasta jooksul. Kiipide ühisettevõtte on võtnud kohustuse saavutada 2024. aastal põhitegevuse maksete assigneeringute suurem täitmismäär.

3.6.20 Väljaannete talituse ajaliste piirangute ja avatud hankemenetluses kehtestatud tähtaegade tõttu ei saanud ühisettevõtte enam pikendada pakkumiste esitamise tähtaega ega tühistada ega taasalustada menetlust, et kehtestada uued sümposiooni kuupäevad ajal, kui ta sai komisjonilt taotluse sümposiooni kuupäevade muutmiseks. 2024. aastal muutis kiipide ühisettevõtte sümposioonide jaoks oma hanketingimusi ning on eraldanud hankemenetlustes rohkem ressursse ja pädevust.

3.6.21 Kiipide ühisettevõtte koos teiste ühisettevõtetega on kehtestanud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia taustakorralduse (BOA IKT) kooskõlas ühtse põhiõigusakti artikliga 13. Need kokkulepped hõlmavad ühisettevõtetevahelist IKT juhtimist, ühise IKT-taristu haldamist, IKT-vahendite ja -teenuste haldamist ning turvalisuse ja vastavuse haldamist (sealhulgas küberturvalisus).

BOA IKT ühine 2024. aasta töökava (vastu võetud 15. detsembril 2023) sisaldab muu hulgas konkreetset meedet talitluspidevuse / suurõnnetustest taastumise kava läbivaatamiseks ja ajakohastamiseks 2024. aastal. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte juhhib selle meetme tarvitusele võtmist ja kavatseb 2024. aasta juulis esitada nende kavade eelnõu ühisettevõtetevaheliseks konsulteerimiseks ja hilisemaks vastuvõtmiseks.

3.6.22 Kiipide ühisettevõtte salajaste funktsioonide haldamise poliitika võeti vastu tegevdirektori 5. juuni 2024. aasta otsusega.

3.6.23 Ühisettevõtte käsutuses oleva teabe kohaselt ei tegelenud endine juhttöötaja oma viimase kolme tööaasta jooksul sellise tööga seotud tegevusega, mis oleks võinud põhjustada konflikti ühisettevõtte õigustatud huvidega. Seetõttu otsustas kiipide ühisettevõtte juhatus 13. mail 2024 anda endisele juhttöötajale loa tegeleda töösuhte järgse tegevusega. Ühisettevõtte on võtnud kohustuse jälgida aktiivselt endiste kõrgemate töötajate mis tahes uut kutsetegevust.

3.7. Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühissetevõtte (CBE)

Sissejuhatus

3.7.1. Brüsselis asuv Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühissetevõtte (CBE) (edaspidi „ühissetevõtte“ või „ühissetevõtte CBE“) asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris ajavahemikuks kuni 31. detsember 2031⁴⁶. Ühissetevõttega CBE asendati programmi „Horisont 2020“ raames 2014. aasta mais asutatud biotoorainel põhinevate tööstusharude ühissetevõtte⁴⁷.

3.7.2. Ühissetevõtte CBE on avaliku ja erasektori partnerlus, mis keskendub teadusuuringutele ja innovatsioonile kestliku ja konkurentsivõimelise bioressursipõhise ringmajandusega tööstusharude jaoks. Selle liikmed on EL, keda esindab Euroopa Komisjon, ning tööstusharu partnerid, keda esindab biotoorainel põhinevate tööstusharude konsortsium.

3.7.3. Tabelis 3.7.1 esitatakse ühissetevõtte peamised arvandmed.

Tabel 3.7.1. Ühissetevõtte peamised arvandmed

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	137,4	80,3	71%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	227,4	264,2	-14%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	28	26	8%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühissetevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühissetevõtte esitatud andmed.

3.7.4. Tabelis 3.7.1 esitatud muudatused ühissetevõtte eelarve suuruses sõltuvad suuresti mitmeaastaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendusetapist. 2023. aasta maksete eelarve suurenemine hõlmas käimasolevate programmi „Horisont 2020“ projektidega seotud vahemakseid ning märkimisväärseid eelmakseid, mis olid seotud toetuslepingute ja

⁴⁶ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühissetevõtte programmi „Euroopa horisont“ raames.

⁴⁷ Nõukogu määrus (EL) nr 560/2014 ühissetevõtte BBI asutamise kohta.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

lepingutega, mille ühisettevõtte kavatses programmi „Euroopa horisont“ raames 2023. aasta lõpuks allkirjastada.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.7.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte CBE juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis 3.1. Leheküljel 157 olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.7.6. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte CBE raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest⁴⁸ ja eelarve täitmise aruannetest⁴⁹ 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta

3.7.7. Meie hinnangul annab ühisettevõtte CBE raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase

⁴⁸ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

⁴⁹ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühissetevõtte (CBE)

pildi ühissetevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele. Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.7.8. Meie hinnangul on ühissetevõtte CBE 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.7.9. Meie hinnangul on ühissetevõtte CBE 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.7.10. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Programmi „Horisont 2020“ eelarve täitmine

3.7.11. *Tabelis 3.7.2* on esitatud ülevaade ühissetevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont 2020“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühissetevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

Tabel 3.7.2. Liikmete sissemaksed programmile „Horisont 2020“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele ja juriidilistele otsustele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus ⁽¹⁾	Halduskulud	Lisategevus ⁽²⁾	Kokku	Rahalisel sissemaksel	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (kinnitamata prognoos)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG RTD)	816,1	18,9	E/K	835,0	783,3	E/K	E/K	E/K	783,3
Erasektorist pärit liikmed	266,6	18,9	2444,5	2730,0	22,2	91,9	58,6	2150,6	2323,3
Kokku	1082,7	37,8	2444,5	3565,0	805,5	91,9	58,6	2150,6	3106,6

(1) ELi ja erasektorist pärit liikmete rahaliste sissemaksete eesmärgid, mida on vähendatud 140 miljoni euro võrra. Erasektorist pärit liikmete mitterahaliste sissemaksete eesmärgid, mis
(2) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust. Nende miinimumeesmärgi (1,755 miljardit eurot) suurendati 2,444,5 miljardi euroni erasektorist pärit liikmete jaoks, et täita vähemalt 2,730 miljardi euro suurune minimaalne sissemaksekohustus.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

3.7.12. Erasektorist pärit liikmete kinnitatud mitterahaline toetus põhitegevuseks oli endiselt väike (91,9 miljonit eurot ehk 35% eesmärgist), sest ühisettevõtte kinnitab sellise toetuse alles programmi „Horisont 2020“ projektide lõppmaksete tegemisel ja finantsaruande kinnitamisel.

Erasektorist pärit liikmed tuginesid oma üldise panuse eesmärgi saavutamiseks suures osas oma panusele lisategevustesse

3.7.13. Selleks et saada täielik ülevaade ühisettevõtte tulemustest programmi „Horisont 2020“ rakendamisel, tuleb arvesse võtta ka ühisettevõtte liikmete poolt selle tegevusse panustamiseks võetud kohustuste täitmise praegust seisut. Liikmete kohustused ühisettevõtte põhitegevuses täitsid sissemaksetele seatud eesmärgid juba 2022. aasta lõpuks. 2023. aasta lõpus pidi ühisettevõtte välja maksma veel ligikaudu 52 miljonit eurot (6,4%) järgmistel aastatel lõpule viidavate projektide ja lepingute eest ning kinnitama mitterahalisi sissemakseid põhitegevusse summas 58,6 miljonit eurot, mida kajastati 2023. aasta lõpus.

3.7.14. Selleks et saavutada ühisettevõtte asutamismääruses sätestatud erasektorist pärit liikmete sissemaksete üldeesmärk, milleks on 2,730 miljardit eurot, suurendas ühisettevõtte oma eesmärgi seoses erasektorist pärit liikmete mitterahaliste sissemaksetega lisategevusse 2,4445 miljardi euroni (90% üldeesmärgist). Vastukaaluks vähendas ühisettevõtte põhitegevusse tehtavate mitterahaliste sissemaksete soovituslikku eesmärki, mis on iga-aastaste tööprogrammide kohaselt 475,3 miljonit eurot, 266,6 miljoni euroni (ehk 45% võrra). 2023. aasta lõpus teatasid erasektorist pärit liikmed, et mitterahalised sissemaksed lisategevusse olid kokku 2,1506 miljardit eurot (ehk 88% uuest eesmärgist), millest 1,7345 miljardit eurot (ehk 71% uuest eesmärgist) on juba tõendatud. Ehkki ühisettevõtte sõnul on ta programmi „Horisont 2020“ projektikonkursside tegevuseesmärgid saavutanud, ohustab lisategevusse tehtavatele mitterahalistele sissemaksetele seatud suur eesmärk ühisettevõtte programmi „Horisont 2020“ üldist täitmist. Seda seetõttu, et mitterahalised sissemaksed lisategevusse on ette nähtud tegevuseks väljaspool ühisettevõtte teadusuuringute tööprogrammi.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

Programmi „Euroopa horisont“ eelarve täitmine

3.7.15. Tabelis 3.7.3 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont Euroopa“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.7.3. Liikmete sissemaksed programmile „Euroopa horisont“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG RTD)	976,5	23,5	1000,0	80,2	7,4	E/K	E/K	87,6
Erasektorist pärit liikmed	976,5	23,5	1000,0	1,7	E/K	0,0	65,2	66,9
Kokku	1953,0	47,0	2000,0	81,9	7,4	0,0	65,2	154,5

(1) Sisaldab mitterahalisi sissemakseid põhitegevuseks (IKOP) ja mitterahalisi sissemakseid lisategevuseks (IKAA).

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

3.7.16. 2023. aasta lõpuks olid ühisettevõtte liikmed allkirjastatud toetuslepingutes ja lepingutes programmi „Euroopa horisont“ raames kulukohustusi võtnud juba 160 miljoni euro suuruses summas. Kinnitatud ELi rahalised sissemaksed ühisettevõttele summas 80,2 miljonit eurot olid peamiselt seotud eelmaksetega.

2023. aasta halduseelarve madal täitmismäär (jaotis 1 ja 2)

3.7.17. 2023. aasta lõpus olid ühisettevõtte palgaeelarve (jaotis 1) täitmise määrad jätkuvalt madalad (kasutati 64% kulukohustuste assigneeringutest ja 57% maksete assigneeringutest; 2022. aastal 63% ja 55%). Lisaks olid muu halduseelarve (jaotis 2) täitmise määrad kulukohustuste assigneeringute puhul 88%, kuid maksete assigneeringute puhul 54%; 2022. aastal 60% ja 68%).

3.7.18. Selline olukord on tingitud asjaolust, et 2023. aastal sai ühisettevõtte programmi „Euroopa horisont“ jaoks uue halduseelarve (1,7 miljonit eurot ELilt ja teist samapalju erasektorist pärit liikmetelt), mis lisandub eelmiste aastate kasutamata halduseelarve suure, ligikaudu 2,6 miljoni euro suuruse ülejäägi taasaktiveerimisele. See töö kaasa kasutamata haldusmaksete assigneeringute edasise kumuleerumise, mis ei ole kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.7.19. Programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kulude järelauditite eest vastutab komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Horisont 2020“ kulude (tasaarvestused ja lõppmaksed) kohta teatas ühisettevõtte, et esinduslik veamäär on 1,9% ja allesjäänud veamäär 1,2%⁵⁰. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvutata. Esimesi riskipõhiseid järelauditeid ei ole veel tehtud, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal.

3.7.20. Ühisettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeerisime programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit⁵¹. Ühe juhtumi puhul leidsime ja kvantifitseerisime tõsise vea, mis tulenes rahastamiskõlbmatutest laenuintressidest ja toetusesaaja ebaõigest raamatupidamisarvestusest.

Aegunud talitluspidevuse kava ja avariitaastekava

3.7.21. Vastavalt ühisettevõtte sisekontrolliraamistikule, mis tugineb [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#), peaksid ELi asutused korrapäraselt ajakohastama ja testima oma talitluspidevuse kava ja sellega seotud avariitaastekava, et arvesse võtta organisatsioonilisi muudatusi ja uusi riske tegevuskeskkonnale. Ühisettevõtte võttis koos teiste Brüsselis samas hoones asuvate ühisettevõtetega 2018. aastal vastu ühise talitluspidevuse kava ja avariitaastekava. Osalevad ühisettevõtted ajakohastasid aga ühist talitluspidevuse kava viimati 2020. aasta veebruaris ja katsetasid ühist avariitaastekava viimati 2019. aasta jaanuaris. Sellest tulenevalt ei kajasta need kavad praegu ühisettevõtte tegevuskeskkonnas pärast seda toimunud olulisi muutusi, nagu ühisettevõtte uus juhtkond, kes vastutab talitluspidevuse kava eest, muudatused IT-operatsioonisüsteemides, töötajate sagedasem kaugtöö ja uued küberohud.

Eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud meetmed

3.7.22. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [lisas](#).

⁵⁰ Ühisettevõtte CBE 2023. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.2.

⁵¹ Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1% auditeeritud kuludest.

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühissetevõtte (CBE)

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2020, 2021, 2022	Ühissetevõtte asutamismääruse kohaselt peaksid tööstusharu esindavad liikmed ühissetevõtte tegevuskulude katmiseks tegema rahalisi sissemaksid vähemalt 182,5 miljoni euro ulatuses. Tööstusharu esindavate liikmete rahaline toetus ühissetevõtte põhitegevusele jäi siiski väheseks (3,3 miljonit eurot). Sellest tulenevalt vähendas komisjon ühissetevõttele tehtavate rahaliste sissemaksete eesmärki 140 miljoni euro võrra. Erasektorist pärit liikmed olid võtnud endale 2022. aasta lõpus juriidilise kohustuse anda ühissetevõtte põhitegevusele mitterahalist toetust summas 266,5 miljonit eurot, mis moodustab 56% ühissetevõtte vastuvõetud iga-aastastes tööprogrammides seatud esialgsest soovituslikust eesmärgist (475,3 miljonit eurot). Kuna kõik programmi „Horisont 2020“ projektikonkursid olid 2020. aasta lõpuks lõpetatud, ei saavuta ühissetevõtte programmitöö perioodi lõpuks oma erasektorist pärit liikmete soovituslikku eesmärki.	Ühissetevõtte hoidis erasektorist pärit liikmete rahalise toetuse ühissetevõtte tegevuskuludele madalal tasemel (3,3 miljonit eurot). Mis puudutab erasektorist pärit liikmete mitterahalisi sissemaksid ühissetevõtte põhitegevusse, siis 2023. aasta lõpus olukord ei muutunud, vt punkt 3.7.14.	Pooleli

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
2	2021, 2022	Selleks et saavutada programmitöö perioodi lõpuks erasektorist pärit liikmete sissemaksete üldeesmärk, milleks on ühisettevõtte asutamismääruses sätestatud 2,730 miljardit eurot, suurendas ühisettevõtte oma eesmärki seoses erasektorist pärit liikmete mitterahaliste sissemaksetega lisategevusse 2,2355 miljardi euroni. 2022. aasta lõpus teatasid erasektorist pärit liikmed, et lisategevustesse tehtud mitterahaliste sissemaksete kogusumma on 1,7979 miljardit eurot ehk 73,8% uuest eesmärgist, kuid 658 miljoni euro ehk 37% puhul teatatud summast ei olnud sertifitseerimisprotsess lõpule viidud.	2023. aastal pidi ühisettevõtte veelgi suurendama eesmärki, mis on seatud erasektorist pärit liikmete mitterahalistele sissemaksetele lisategevusse, et tagada nende sissemaksete üldeesmärgi saavutamine, vt punkt 3.7.14 .	Poleli
3	2022	Ühisettevõtte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete sissemaksete kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks. Nimelt ei võrrelnud ühisettevõtte igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud sissemakseid vastava programmi jaoks seatud õigusnormide kohaste sissemaksete eesmärkidega.	Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmi tasandil. See teave võimaldab ka võrrelda tegelikke saavutusi ja õiguslikke eesmärke.	Lõpetatud

Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte (CBE)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
4	2022	Programmi „Horisont 2020“ tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär langes 65%-ni (2021. aastal 85%), mis ühisettevõtte andmetel oli tingitud toetusesaajate kulude suurenemisest ja tarneprobleemidest, mis tulenesid COVID-19 pandeemiast ja Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast. Seetõttu tuli enamiku programmi „Horisont 2020“ projektide kestust pikendada ja lõppmaksed 2023. aastasse edasi lükata.	Programmi „Horisont 2020“ tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär vähenes 89%-ni. Ülejäänud programmi „Horisont 2020“ projektid lõpetatakse kavakohaselt 2024. aastal.	Lõpetatud
5	2022	2022. aasta lõpus oli ühisettevõtte palgamaksete eelarve (jaotis 1) täitmise määr madal – 55%. Ühisettevõtte sõnul oli see tingitud sellest, et 2022. aastal tööle võetud töötajatega sõlmiti töölepingud hilinemisega.	2023. aasta lõpus olukord ei paranenud, vt punktid 3.7.17 ja 3.7.18 .	Pooleli

Ühisettevõtte vastus

3.7.14 Ühisettevõtte CBE võtab kontrollikoja tõstatatud probleemi teadmiseks, kuid soovib märkida, et mitterahaline toetus lisategevusele aitab kaasa BPT ühisettevõtte algatuse „Horisont 2020“ üldeesmärkide saavutamisele ning selle suhtes kohaldatakse aastaplaneerimist, mille peab heaks kiitma juhatus.

3.7.18 Ühisettevõtte CBE võtab kontrollikoja kirjeldatud olukorra teadmiseks ja märgib, et alates 2025. aastast rahastatakse ühisettevõtte halduseelarvet üksnes programmist „Euroopa horisont“. Ühisettevõtte CBE jätkab eelmistest aastatest uuesti kasutusele võetud kasutamata assigneeringute kasutamise prioriseerimist. Ühisettevõtte teeb koostööd Euroopa Komisjoniga, et tugevdada eelarve koostamise protsessi kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega.

3.8. Euroopa raudtee ühissetevõtte (EU-Rail)

Sissejuhatus

3.8.1. Brüsselis asuv Euroopa raudtee ühissetevõtte (EU-Rail) (edaspidi „ühissetevõtte“ või „ühissetevõtte EU-Rail“) asutati 2021. aasta novembris teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi raames ajavahemikuks, mis lõppeb 31. detsembril 2031⁵². Ühissetevõttega EU-Rail asendati ühissetevõtte Shift2Rail (S2R), mis loodi 2014. aasta juunis programmi „Horisont 2020“ raames⁵³.

3.8.2. Ühissetevõtte EU-Rail on avaliku ja erasektori partnerlus teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas raudteesektoris. Ühissetevõtte liikmed on EL, keda esindab komisjon, ja tööstusharu (raudteesektorit) esindavad partnerid (sh raudteeseadmete tootjad, raudtee-ettevõtjad, taristuvõttevõtjad ja teaduskeskused).

3.8.3. Tabelis 3.8.1 esitatakse ühissetevõtte peamised arvandmed.

Tabel 3.8.1. Ühissetevõtte peamised arvandmed

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	120,3	180,8	-33%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	102,6	171,4	-40%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	29	28	4%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühissetevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühissetevõtte esitatud andmed.

3.8.4. Tabelis 3.8.1 esitatud muudatused ühissetevõtte eelarve suuruses sõltuvad suuresti mitmeaastaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendusetapist. 2023. aasta kulukohustuste ja maksete eelarve vähendamine kajastas programmi „Euroopa horisont“ projektikonkursside väiksemat rahalist mahtu ja programmi „Horisont 2020“ projektidega seotud maksete vähenemist.

⁵² Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühissetevõtte programmi „Euroopa horisont“ raames.

⁵³ Nõukogu määrus (EL) nr 642/2014 ühissetevõtte Shift2Rail asutamise kohta.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.8.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühissettevõtte EU-Rail juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis **3.1**. Leheküljel **157** olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.8.6. Auditeerisime

- a) ühissettevõtte EU-Rail raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest⁵⁴ ja eelarve täitmise aruannetest⁵⁵ 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.8.7. Meie hinnangul annab ühissettevõtte EU-Rail raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistest aspektides õiglase pildi ühissettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele.

⁵⁴ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

⁵⁵ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Euroopa raudtee ühisetevõtte (EU-Rail)

Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.8.8. Meie hinnangul on ühisetevõtte EU-Rail 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.8.9. Meie hinnangul on ühisetevõtte EU-Rail 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.8.10. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Programmi „Horisont 2020“ rakendamine

3.8.11. *Tabelis 3.8.2* on esitatud ülevaade ühisetevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont 2020“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisetevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Euroopa raudtee ühissettevõtte (EU-Rail)

Tabel 3.8.2. Liikmete sissemaksed programmile „Horisont 2020“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽¹⁾	Kokku	Rahalised sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG MOVE)	384,5	13,5	0,0	398,0	395,7	0,0	0,0	0,0	395,7
Erasektorist pärit liikmed	336,5	13,5	120,0	470,0	13,0	315,4	44,7	266,8	639,9
Kokku	721,0	27,0	120,0	868,0	408,7	315,4	44,7	266,8	1035,6

(1) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

Allikas: kontrollikoda ühissettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Liikmete juriidilised kohustused ületasid nende sissemaksetele seatud eesmärgid ja ühissettevõtte kavatses programmi 2024. aastal lõpetada

3.8.12. Selleks et saada täielik ülevaade ühissettevõtte tulemustest programmi „Horisont 2020“ rakendamisel, tuleb arvesse võtta ka ühissettevõtte liikmete võetud kohustuste (allkirjastatud toetuslepingute ja lepingute) täitmise praegust seisut. Liikmete kulukohustused ühissettevõtte põhi- ja lisategevuses ületasid 2022. aasta lõpus nende tegevustoetuse eesmärgid. 2023. aasta lõpu seisuga pidi ühissettevõtte eelolevatel aastatel veel välja maksma ligikaudu 40,5 miljonit eurot (ehk 10,8%) lõpule viimata projektide ja lepingute eest ning kinnitama mitterahalisi sissemakseid ühissettevõtte põhitegevusse summas 44,7 miljonit eurot. Programmi „Horisont 2020“ 2023. aasta maksete eelarve täitmine jäi alla ootuste, kuna toetusesaajatel on lõplike tulemuste esitamisel jätkuvalt tehnilisi probleeme.

3.8.13. Kuigi 2023. aasta tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär suurenes 67%-ni (2022. aastal 47%), jäi see siiski oodatust väiksemaks ja ühissettevõtte ei lõpetanud programmi 2023. aastal, nagu oli kavandatud, vaid lükkas lõppmaksed edasi 2024. aastasse. Ühissettevõtte selgitas, et selline olukord oli peamiselt tingitud tehnilistest probleemidest, millega toetusesaajad kindlasummaliste tulemuste saavutamisel kokku puutusid, mis lükkas edasi ühissettevõtte lõppmaksete heakskiitmise. Lisaks ei kasutanud toetusesaajad mitme projekti puhul täielikult oma projektieelarvet, mis vähendas vajadust tegevuskulude maksete järele veelgi ehk ligikaudu 4,1 miljoni euro võrra.

Programmi „Euroopa horisont“ rakendamine

3.8.14. *Tabelis 3.8.3* on esitatud ülevaade ühissettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont Euroopa“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühissettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus.

Euroopa raudtee ühissettevõtte (EU-Rail)

Tabel 3.8.3. Liikmete sissemaksed programmile „Euroopa horisont“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG RTD)	576,0	24,0	600,0	178,6	8,9	E/K	E/K	187,5
Erasektorist pärit liikmed	576,0	24,0	600,0	5,9	0,0	69,9	70,3	146,1
Kokku	1152,0	48,0	1200,0	184,5	8,9	69,9	70,3	333,6

(1) Sisaldab mitterahalisi sissemakseid põhitegevuseks (IKOP) ja mitterahalisi sissemakseid lisategevuseks (IKAA).

Allikas: kontrollikoda ühissettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

3.8.15. 2023. aasta lõpuks oli ühissettevõtte allkirjastatud toetuslepingutes ja lepingutes programmi „Euroopa horisont“ raames kulukohustusi võtnud 262 miljoni euro suuruses summas. Seetõttu oli EL teinud ühissettevõttele rahalisi sissemakseid summas 187,5 miljonit eurot, peamiselt seoses vastavate eelmaksetega.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.8.16. Seoses programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kuludega vastutab komisjoni DG RTD ühine audititalitus üksnes ühissettevõtte EU-Rail selliste toetuste järelauditite eest, mis põhinevad tegelike kulude hüvitamisel. Kõnealuse toetuseliigiga seotud programmi „Horisont 2020“ kulude (tasaarvestused ja lõppmaksed) kohta teatas ühissettevõtte, et esinduslik veamäär on 2% ja allesjäänud veamäär 0,9%⁵⁶. Programmi „Euroopa horisont“ puhul kasutab EU-Rail üksnes ühekordseid toetusi, mille suhtes ühine audititalitus järelauditeid ei tee.

3.8.17. Ühissettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeerisime programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit⁵⁷. Ühel juhul leidsime ja kvantifitseerisime tõsise vea, mis tulenes ülehinnatud personalikuludest, sest toetusesaaja ei rakendanud õige eelarveaasta tunnitasisid.

⁵⁶ Ühissettevõtte EU-Rail 2023. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.

⁵⁷ Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1% auditeeritud kuludest.

Aegunud talitluspidevuse kava ja avariitaastekava

3.8.18. Vastavalt ühisettevõtte sisekontrolliraamistikule, mis tugineb [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#), peaksid ELi asutused korrapäraselt ajakohastama ja testima oma talitluspidevuse kava ja sellega seotud avariitaastekava, et arvesse võtta organisatsioonilisi muudatusi ja uusi riske tegevuskeskkonnale. Ühisettevõtte võttis koos teiste Brüsselis samas hoones asuvate ühisettevõtetega 2018. aastal vastu ühise talitluspidevuse kava ja avariitaastekava. Osalevad ühisettevõtted ajakohastasid aga ühist talitluspidevuse kava viimati 2020. aasta veebruaris ja katsetasid ühist avariitaastekava viimati 2019. aasta jaanuaris. Sellest tulenevalt ei kajasta need kavad praegu ühisettevõtte tegevuskeskkonnas pärast seda toimunud olulisi muutusi, nagu ühisettevõtte uus juhtkond, kes vastutab talitluspidevuse kava eest, muudatused IT-operatsioonisüsteemides, töötajate sagedasem kaugtöö ja uued küberohud.

Eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud meetmed

3.8.19. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [lisas](#).

Euroopa raudtee ühisettevõtte (EU-Rail)

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2021	Ühisettevõtte kasutada oleva tegevuskulude eelarve täitmise määr, mis hõlmab ka kasutamata ja ümberjaotatud tegevusassigneeringuid, langes 76%-lt 2020. aastal 61%-ni 2021. aastal. Sellise olukorra põhjustas peamiselt toetusesaajate tehniliste aruannete halb kvaliteet, vajadus täiendavate tõendite järele, mis kinnitavad projekti tulemuste saavutamist, ning asjaolu, et ühe toetusesaajaga seotud viivitused mõjutavad kogu kindlasummalise makse tegemist.	Kuigi ühisettevõtte töötas 2022. aastal välja tegevuskava toetusesaajate finantsaruandluse parandamiseks, jätkus sama olukord ka 2023. aastal, vt punkt 3.8.13 .	Pooleli
2	2022	Ühisettevõtte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete sissemaksete kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks. Nimelt ei võrrelnud ühisettevõtte igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud sissemakseid vastava programmi jaoks seatud õigusnormide kohaste sissemaksete eesmärkidega.	Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmi tasandil. See teave võimaldab ka võrrelda tegelikke saavutusi ja õiguslikke eesmärke.	Lõpetatud

Euroopa raudtee ühisettevõtte (EU-Rail)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
3	2022	Programmi „Horisont 2020“ tegevuskulude assigneeringute kasutusmäär, mis hõlmab ka kasutamata ja ümberjaotatud tegevusassigneeringuid, langes 47%-ni (2021. aastal 61%). Ühisettevõtte sõnul oli see tingitud toetusesaajate kulude suurenemisest ja tarneprobleemidest, mis tulenesid COVID-19 pandeemiast ja Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast. Seetõttu tuli enamiku programmi „Horisont 2020“ projektide kestust pikendada ja lõppmaksed 2023. aastasse edasi lükata.	Kuigi 2023. aasta tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär tõusis 67%-ni, jäi see ootustele alla ja ühisettevõtte lükkas lõppmaksed edasi 2024. aastasse (vt punkt 3.8.13).	Pooleli

Ühisettevõtte vastus

3.8.13. Madalamat tegevuseelarve täitmise määra selgitab ka asjaolu, et teatud programmi „Horisont 2020“ projekte tuli pikendada COVID-19 kriisi ahelmõjude pärast, mille tõttu lükkusid lõppmaksed edasi. Sellest hoolimata lõpetas ühisettevõtte oma tegevused programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aasta lõpuks vastavalt kavandatule ja isegi enne määruses sätestatud tähtaega. Ülejäänud lõppmaksed tehakse eeldatavasti 2024. aastal.

3.8.18 EU-Rail on koos teiste ühisettevõtetega loonud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tugiteenused kooskõlas põhiõigusakti artikliga 13. Need tugiteenused hõlmavad ühisettevõtetevahelist IKT-juhtimist, jagatud IKT-taristu haldamist, IKT-vahendite ja -teenuste haldamist ning turvalisuse ja nõuetele vastavuse haldamist (sh küberturvalisus). Ühisettevõtte 2024. aasta ühine töökava (vastu võetud 15. detsembril 2023) sisaldab muu hulgas konkreetset meedet seoses talitluspidevuse kava ja avariitaastekava läbivaatamise ning ajakohastamisega 2024. aastal. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte juhib selle meetme rakendamist ja kavatseb 2024. aasta juulis esitada vastavasisulise esialgse kava ühisettevõtetevaheliseks aruteluks ja järgnevas vastuvõtmiseks.

3.9. Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste ühisettevõtte (EuroHPC)

Sissejuhatus

3.9.1. Luxembourgis asuv Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste ühisettevõtte (EuroHPC) (edaspidi „ühisettevõtte“ või „ühisettevõtte EuroHPC“) asutati 2018. aasta oktoobris ajavahemikuks kuni 31. detsember 2026⁵⁸. Nõukogu võttis 2021. aasta juulis vastu uue asutamismääruse, millega pikendati ühisettevõtte tegutsemisaega 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku programmi raames ajavahemikuks kuni 31. detsember 2033⁵⁹.

3.9.2. Ühisettevõtte EuroHPC on avaliku ja erasektori partnerlus, mis võimaldab koondada Euroopa Liidu, osalevate riikide ja erasektorist pärit liikmete vahendeid kõrgjõudlusega andmetöötluste arendamiseks ja kasutuselevõtmiseks Euroopas. Ühisettevõtte liikmed on EL, keda esindab komisjon, [osalevad riigid](#) ja kolm erasektorist pärit liiget, keda esindavad Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste tehnoloogiaplatvorm, suurandmete väärtuse ühendus ja Euroopa kvantitööstuse konsortsium.

3.9.3. 2023. aastal kuulutas komisjon välja ja osaliselt käivitas uue algatuse, mille eesmärk on teha ELi superandmetöötlusseadmed kättesaadavaks ka uuenduslikele Euroopa idufirmadele usaldusväärse tehisintellekti valdkonnas, et oma mudeleid treenida. Komisjoni ettepaneku põhjal muutis nõukogu ühisettevõtte asutamismäärust ja lisas ühisettevõtte jaoks uue eesmärgi, mis hõlmab superarvutite panust sellesse uude algatusse⁶⁰.

3.9.4. [Tabelis 3.9.1](#) esitatakse ühisettevõtte peamised arvandmed.

⁵⁸ Nõukogu määrus (EL) 2018/1488 Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste ühisettevõtte asutamise kohta.

⁵⁹ Nõukogu määrus (EL) 2021/1173, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste ühisettevõtte ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1488.

⁶⁰ Nõukogu 17. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1732, millega muudetakse määrust (EL) 2021/1173 seoses EuroHPC algatusega idufirmade kohta, et suurendada Euroopa juhirolli usaldusväärse tehisintellekti vallas.

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

Tabel 3.9.1. Ühisettevõtte peamised arvanded

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	1058,0	629,9	68%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	1136,0	1374,5	-17%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	36	23	57%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

3.9.5. Tabelis 3.9.1 esitatud muudatused ühisettevõtte eelarve suuruses sõltuvad suuresti mitmeaastaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendusetapist. 2023. aasta maksete eelarve suurenemine hõlmas käimasolevate programmi „Horisont 2020“ projektidega seotud vahemakseid ning märkimisväärseid eelmakseid, mis olid seotud toetuslepingute ja lepingutega, mille ühisettevõtte kavatses programmide „Euroopa horisont“, „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu raames 2023. aasta lõpuks allkirjastada.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.9.6. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte EuroHPC juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis 3.1. Leheküljel 157 olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.9.7. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte EuroHPC raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest⁶¹ ja eelarve täitmise aruannetest⁶² 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.9.8. Meie hinnangul annab ühisettevõtte EuroHPC raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte EuroHPC finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele. Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Asjaolu rõhutamine

3.9.9. Juhime tähelepanu ühisettevõtte EuroHPC 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande lisale 4.10, milles märgitakse, et alates 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaastast on ühisettevõtte EuroHPC saadud rahaliste sissemaksete

⁶¹ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

⁶² Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötamise ühisettevõtte (EuroHPC)

raamatupidamiskäsitlust muudetud. See muutus raamatupidamiskäsitluses tingis eelnenud aasta vastavate võrdlusandmete korrigeerimise. Korrigeerimine oli vajalik, et kajastada ELi paararvupidaja antud konkreetseid suuniseid.

Lisaks juhib kontrollikoda tähelepanu ühisettevõtte EuroHPC 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande lisale 4.2, milles käsitletakse ühisettevõtte esialgset mõjuhindangut ning ühele tarnijale tehtud ettemaksetega seotud ebakindlust ja riskipositsiooni, võttes arvesse hiljutist avalikustamist tarnija finantsseisundi kohta. Ühisettevõtte EuroHPC analüüsis kõigi tarnijaga sõlmitud lepinguliste suhete väärtusi, keskendudes lepingute ja toetuslepingute eest tehtud ettemaksetele, ning hindas võimaliku mõju suuruseks 88 miljonit eurot.

Meie arvamust need asjaolud ei muuda.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.9.10. Meie hinnangul on ühisettevõtte EuroHPC 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.9.11. Meie hinnangul on ühisettevõtte EuroHPC 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.9.12. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Programmi „Horisont 2020“ ja Euroopa ühendamise rahastu (CEF 1) eelarve täitmine

3.9.13. Tabelis 3.9.2 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont 2020“ ja CEF 1 võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes ning mille kohta anti aru 2023. aasta lõpus.

Tabel 3.9.2. Liikmete sissemaksed programmile „Horisont 2020“ ja CEF 1 (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)				Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Lisategevus ⁽²⁾	Kokku	Rahalised sissemaksed	Mitterahalised sissemaksed (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks	Kokku
EL (DG CNECT) ⁽¹⁾	526,0	10,0	E/K	536,0	445,0	E/K	E/K	E/K	445,0
Osalevad riigid ⁽³⁾	476,0	10,0	E/K	486,0	129,6	0,0	51,9	E/K	181,5
Erasektorist pärit liikmed ⁽³⁾	420,0	2,0	E/K	422,0	0,0	0,0	18,4	E/K	18,4
Kokku	1422,0	22,0	E/K	1444,0	574,6	0,0	70,3	E/K	644,9

(1) ELi rahalised sissemaksed hõlmavad 100 miljonit eurot CEF1 programmist.

(2) Kontrollikoja audit ei hõlma lisategevust.

(3) Uue asutamismäärusega tunnistati kehtetuks osalevate riikide ja erasektorist pärit liikmete kohustus osaleda halduskulude katmises.

(4) Osalevate riikide otse töövõtjatele/toetusajajatele makstud rahalisi sissemakseid ei ole kajastatud.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Erasektorist pärit liikmed ei saavuta oma sissemaksete eesmärki

3.9.14. Selleks et anda täielik ülevaade ühisettevõtte tulemustest programmi „Horisont 2020“ ja CEF 1 rakendamisel, tuleb arvesse võtta ka ühisettevõtte liikmete võetud kohustuste (allkirjastatud toetuslepingute ja lepingute) täitmise praegust seis. ELi kohustused ühisettevõtte põhitegevuses saavutasid juba 2022. aastal põhitegevuse sissemaksete eesmärgi. 2023. aasta lõpu seisuga pidi ühisettevõtte välja maksma veel ligikaudu 260,1 miljonit eurot lõpule viidavate projektide eest ning kinnitama mitterahalisi sissemakseid ühisettevõtte põhitegevusse summas 51,7 miljonit eurot.

3.9.15. 2023. aasta lõpus hinnati osalevate riikide lepinguliste kulukohustuste summas ühisettevõtte „Horisont 2020“ ja CEF 1 tegevuses 538,3 miljonit eurot. Nende kulukohustustega seoses tegid nad 129,6 miljoni euro suuruses summas rahalisi sissemakseid superarvutite jaoks, mille hanked korraldas ühisettevõtte, ja teatasid mitterahalistest sissemaksetest summas 51,9 miljonit eurot, mis oli seotud majutavate üksuste tegevuskuludega. Hinnanguliste lepinguliste kulukohustuste ja deklareeritud sissemaksete vaheline ligikaudu 357 miljoni euro suurune vahe tuleneb asjaolust, et osalevad riigid

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

kinnitavad oma kulud ja annavad neist ühisettevõttele aru alles siis, kui nende toetatavad programmi „Horisont 2020“ projektid on lõpule viidud.

3.9.16. 2023. aasta lõpuks olid erasektorist pärit liikmed aga teatanud vaid 18,4 miljoni euro suuruses summas mitterahalistest sissemaksest programmi „Horisont 2020“ projektide jaoks, mis on märkimisväärselt väiksem ühisettevõtte asutamismääruses sätestatud 420 miljoni euro suurusest miinimumeesmärgist, mille erasektorist pärit liikmed peavad programmi lõpuks täitma. Nagu me juba ELi ühisettevõtteid käsitlevas 2022. aasta aastaaruandes märkisime (punkt 3.9.17), ei võimaldanud ühisettevõtte toetuslepingute rahastamise kord saavutada erasektorist pärit liikmete mitterahaliste sissemaksete mahtu, mis on ette nähtud ühisettevõtte asutamismääruses seoses programmiga „Horisont 2020“.

3.9.17. ELi ja osalevate riikide juriidilised kohustused vastavad nende programmi „Horisont 2020“ eesmärkide suurusele. Erasektorist pärit liikmete eesmärkide vähene täitmine (ligikaudu 30% sissemaksete 1,4 miljardi euro suurusest kogueesmärgist) näitab siiski erasektori vähest osalust ühisettevõtte projektides ja kujutab endast ohtu ühisettevõtte programmi „Horisont 2020“ eesmärkide üldisele saavutamisele.

Programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ ning Euroopa ühendamise rahastu 2 (CEF 2) eelarve täitmine

3.9.18. Tabelis 3.9.3 antakse ülevaade ühisettevõtte liikmete 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kohastest teadusprogrammidesse tehtavate sissemaksete eesmärkidest võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksetega, mis on kajastatud ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpu seisuga.

Tabel 3.9.3. Liikmete sissemaksed programmidele „Horisont 2020“, „Digitaalne Euroopa“ ja CEF 2 (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽³⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽³⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG CNCT) ⁽¹⁾	2989,3	92,0	3081,3	100,7	657,0	E/K	E/K	757,7
Osalevad riigid ⁽²⁾	2989,3	0,0	2989,3	36,6	101,9	0,0	0,0	138,5
Erasektorist pärit liikmed	900,0	0,0	900,0	0,0	E/K	0,0	0,8	0,8
Kokku	6878,6	92,0	6970,6	137,3	758,9	0,0	0,8	897,0

(1) ELi rahalised sissemaksed koosnevad a) kuni 900 miljoni eurost programmist „Euroopa horisont“; b) kuni 1,9813 miljardist eurot programmist „Digitaalne Euroopa“; c) kuni 200 miljoni eurost programmist CEF 2.

(2) Osalevate riikide otse töövõtjatele/toetusesaajatele makstud rahalisi sissemakseid ei ole kajastatud.

(3) Koosneb osalevate riikide mitterahalistest sissemaksetest majutavate üksuste tegevuskuludeks ja erasektorist pärit liikmete mitterahalistest sissemaksetest ühisettevõtte põhitegevuseks.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

On suur oht, et erasektorist pärit liikmed ei saavuta taas oma 2021.–2027. aasta programmide sissemaksete miinimumeesmärki

3.9.19. Erasektorist pärit liikmete sissemaksete eesmärgid on eelmise mitmeaastase finantsraamistiku programmiga võrreldes enam kui kahekordistunud (420 miljonilt eurolt 900 miljonile eurole, vt [tabel 3.9.2](#) ja [tabel 3.9.3](#)). Nagu me juba ELi ühisettevõtteid käsitlevas 2022. aasta aastaaruandes märkisime (punkt 3.9.17), ei saavuta ühisettevõtte juhul, kui selle rahastamiskord jääb programmi „Euroopa horisont“ puhul samaks, uue asutamismääruse kohast oluliselt suuremat erasektorist pärit liikmete sissemaksete eesmärki. See ohustab ühisettevõtte üldiste programmieesmärkide saavutamist.

Kasutamata ELi rahaliste sissemaksete kumuleerumine

3.9.20. 2023. aasta tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär alanes 19%-ni. Ühisettevõtte ajakulukas superarvutite soetamise protsess mõjutas märkimisväärselt tegevuskulude eelarve täitmist. Olukorda halvendas ka programmide „Euroopa horisont“, „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu uute pädevusvaldkondade keerukate tegevuste oodatust aeglasem käivitumine ning programmi „Horisont 2020“ käimasolevate teadusuuringutega seotud toetusesaajate väljamaksetaotluste hilinenud esitamine.

3.9.21. 2023. aastal taotles ühisettevõtte lisaks aasta kavandatud makseteks vajalikele rahalistele vahenditele ELi täiendavat rahalist toetust summas 488,6 miljonit eurot. Sellest tulenevalt oli ühisettevõttel 2023. aasta lõpus 840,7 miljoni euro suurune rahaline ülejääk (ehk ligikaudu 117% ühisettevõtte 2024. aasta maksete eelarvest). See kumuleerunud ülejääk ei olnud ELile 2023. aastal muude ELi tegevuste rahastamiseks kättesaadav ning see näitab, et ühisettevõtte eelarves ja rahalises planeerimises esineb puudusi.

2023. aasta halduseelarve madal täitmismäär (jaotis 1 ja 2)

3.9.22. 2023. aastal kasutas ühisettevõtte ainult 45% oma halduskulude kulukohustuste assigneeringutest ja 42% haldusmaksete assigneeringutest. Ühisettevõtte sõnul oli madala täitmismäära peamine põhjus see, et ta ei suutnud oma 2022. ja 2023. aasta töötajate värbamise kava täita. Ometi taotles ja sai ühisettevõtte ELi toetust kavandatud 54 töötajaga seotud kulude katmiseks, mis on märkimisväärselt rohkem kui tegelik töötajate arv – 36. Lisaks ei kaalunud ühisettevõtte oma 2023. aasta maksete eelarve kavandamisel eelmiste aastate kasutamata haldusmaksete assigneeringute märkimisväärsete summade ümberjaotamist ja/või deaktiveerimist, mis ei vasta usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttele.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.9.23. Programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ kulude järelauditite eest vastutab komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Horisont 2020“ kulude (tasaarvestused ja lõppmaksed) kohta teatas ühisettevõtte 2023. aastal, et leitud veamäär on 1,3% ja allesjäänud veamäär 0%⁶³. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvutata. Esimesi riskipõhiseid järelauditeid ei ole veel tehtud, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal.

3.9.24. Ühisettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeerisime programmi „Horisont 2020“ raames 2023. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit⁶⁴. Me ei leidnud valimisse kaasatud ühisettevõtete toetusesaajate puhul tõsisid kvantifitseeritavaid vigu ega kontrollialaseid puudusi.

Mittetäielik talitluspidevuse kava ja avariitaastekava

3.9.25. Ühisettevõtte töötas välja oma talitluspidevuse kava ja avariitaastekava. Kavades, mida ühisettevõtte direktor ei ole veel ametlikult vastu võtnud, on puudu mitu olulist elementi, nagu asjakohaste eesmärkide ja rakendatava lähenemisviisi kindlaksmääramine, talitluspidevuse kava riskide hindamine ja talitlismõju analüüs, talitluspidevuse kava juhtimiskorra tutvustus ning selle rollid ja kohustused seoses talitluspidevuse kava aktiveerimisega, samuti täpsed eeskirjad kavade korrapärase katsetamise ja ajakohastamise kohta. Et maandada sellega seotud tegevusriske, nagu tegevusandmete mittetäielik või hilinenud taastamine katastroofi või küberründe korral, peaks ühisettevõtte oma talitluspidevuse kava ja avariitaastekava täiendama ja korrapäraselt ajakohastama ning nende tõhusust testima. Ühisettevõtte direktor peaks lõplikult väljatöötatud ja ajakohastatud kavad ametlikult vastu võtma.

Tundlike funktsioonide sisekontrollipoliitika puudumine

3.9.26. Tundlikud funktsioonid, nii potentsiaalsed kui ka tegelikud, tuleks kindlaks määrata ja neid hallata ühisettevõtte sisekontrolliraamistiku alusel, tuginedes [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#). 2023. aasta lõpus ei olnud ühisettevõttel veel tundlike funktsioonide haldamise poliitikat. Sellise poliitikaga nähakse ette vajalik sisekontroll, mis võimaldab ühisettevõttel teha kindlaks tundlikud funktsioonid, neid ajakohastada ja määrata

⁶³ Ühisettevõtte EuroHPC 2023. aasta konsolideeritud tegevusaruande peatükk 4.1.1.1.

⁶⁴ Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1% auditeeritud kuludest.

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste ühisettevõtte (EuroHPC)

kindlaks asjakohased kontrollimeetmed, et ennetada või maandada sobimatu tegevuse või pettuse ohtu, nagu pettusi sisaldav aruandlus, varade kaotsimine, tundliku teabe avalikustamine ja korruptsioon.

Tähelepanekud muude teemade kohta

Ühisettevõtte ei täitnud oma värbamisesmärke

3.9.27. Selleks et rakendada uue, 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames vahendeid ligikaudu 7 miljardi euro suuruses summas, sai ühisettevõtte 2021. aastal komisjonilt 39 täiendavat ametikohta, millest 30 tuli täita 2022. aasta lõpuks ja ülejäänud üheksa 2023. aasta lõpuks. Ühisettevõtte oli 2023. aasta lõpuks tööle võtnud vaid 21 uut töötajat, mis teeb töötajate koguarvuks 36, ega täitnud seega oma värbamisesmärki. Ühisettevõtte sõnul oli 2022. ja 2023. aastaks seatud suurte värbamisesmärkide saavutamine märkimisväärselt keeruline, kuna töötajate arv on väike ja väga spetsiifiliste valdkondade eksperte on keeruline värvata.

Puudused ühisettevõtte töölevõtmismenetlustes

3.9.28. Leidsime puudusi mõlema auditeeritud töölevõtmismenetluse eelvaliku etapis. Valikukomisjon ei kandnud nimekirja kõiki kandidaate, kelle kvalifikatsioon ja kogemused nõuetele vastasid, vaid ainult need, kes komisjoni sõnul soovitud profiilile kõige paremini vastasid. Eelkõige ei olnud valikukomisjon eelnevalt kokku leppinud hindamistabeli kasutamises, mis võimaldaks iga olulist kriteeriumit täpselt kaaluda, samuti ei dokumenteerinud ta piisavalt hindamise aluseks olevat otsustusprotsessi. Need puudused vähendasid menetluste läbipaistvust, mistõttu need ei pruukinud täielikult vastata kandidaatide võrdse kohtlemise üldpõhimõttele.

Eelmiste aastate tähelepanekute täitmise kontroll

3.9.29. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [lisas](#).

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõtte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõtte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2020	2020. aasta lõpuks ei olnud ühisettevõtte välja töötanud usaldusväärseid menetlusi mitterahaliste sissemaksete heakskiitmiseks ja sertifitseerimiseks ega kehtestanud asjakohast raamatupidamiskorda nende mitterahaliste sissemaksete kajastamiseks. Selline olukord ei võimalda ühisettevõttel hallata ega jälgida mitterahaliste sissemaksete miinimumtaseme saavutamist ning selle kohta aru anda.	2023. aastal võttis ühisettevõtte ametlikult vastu oma metoodika tema tegevuse jaoks mõeldud mitterahaliste sissemaksete arvestamiseks ja aruandluseks.	Lõpetatud
2	2021, 2022	2022. aasta lõpuks olid erasektorist pärit liikmed teatanud üksnes 11 miljonist eurost, mis jääb oluliselt alla ühisettevõtte asutamismääruses sätestatud 420 miljoni euro suuruse miinimumeesmärgi, mille erasektorist pärit liikmed peavad programmi lõpuks saavutama. Ühisettevõtte praegune toetusmeetmete rahastamise kord võimaldab erasektorist pärit liikmetel teha mitterahalisi sissemaksid ainult ühte liiki projektide jaoks (innovatsiooniprojektid, mis moodustavad 30% projektikuludest) ja selle abil ei ole võimalik saavutada erasektorist pärit liikmete mitterahalistele sissemaksetele seatud miinimumeesmärki.	2023. aasta lõpus suurenesid erasektorist pärit liikmete sissemaksed vaid 18,4 miljoni euroni (vt punkt 3.9.16).	Poleli
3	2022	2022. aasta tegevuskulude ja -maksete assigneeringute kasutusmäärad olid vastavalt 79% ja 24%. Selle peamised põhjused olid viivitused eksatasandielsete superarvutite valmimisel, mis takistas ühisettevõtte põhitegevusele antava toetusega seotud vahemakseid; superarvutite hankemenetluse	2023. aasta tegevuskulude maksete assigneeringute kasutusmäär oli endiselt väga	Poleli

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
		viivitused, mis takistasid asjaomaste eelmaksete tegemist; CEF 2 teise hüdroühenduvuse projektikonkursi edasilükkamine 2023. aastasse eeluuringu vajaduse tõttu, ning viivitused toetusesaajate poolt käimasolevate teadusuuringutega seotud väljamaksetaotluste esitamisel.	madal – 19% (vt punkt 3.9.21).	
4	2020, 2021, 2022	Halduskulude kulukohustuste ja maksete assigneeringute (jaotised 1 ja 2) puhul ei kaalunud ühisettevõtte piisavalt oma halduseelarve kavandamisel eelmiste aastate kasutamata maksete assigneeringute märkimisväärsete summade ümberjaotamist.	2023. aastal olukord ei muutunud (vt punkt 3.9.23).	Poleli
5	2020, 2021	2020. aastal töötas ühisettevõtte välja tegevuskava komisjoni sisekontrolliraamistiku 17 sisekontrollipõhimõtte ülejäänud tegevuste rakendamiseks 2021. aastal. Võtmetähtsusega haldustöötajate puudumise tõttu ei olnud ühisettevõtte aga oma tegevuskavas sätestatud 2021. aasta tähtaegade jooksul mitut olulist sisekontrollimeedet heaks kiitnud. Need viivitused suurendasid 2021. aastal ühisettevõtte sisekontrolliriski.	2023. aastal võttis ühisettevõtte tööle sisekontrolliametniku, kes juhtis nende meetmete lõpuleviimist.	Lõpetatud
6	2021, 2022	2021. aasta juulis vastu võetud uue asutamismääruse kohaselt laiendati ühisettevõtet oluliselt ning ta peab uue 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames rakendama vahendeid summas üle 7 miljardi euro. Selleks tuleb 2023. aastaks värvata veel 39 töötajat. 2022. aasta lõpuks oli ühisettevõtte suurendanud oma töötajate arvu 15-lt vaid 23-le. Ühisettevõtte ei saavutanud oma eesmärki täita 2022. aasta lõpuks 30 uut ametikohta, sealhulgas kaks peamist juhtivat ametikohta, ning pole ikka veel saavutanud oma värbamisesmärki võtta 2023. aasta lõpuks tööle 39 uut töötajat.	Hoolimata märkimisväärsetest jõupingutustest oli ühisettevõtte 2023. aasta lõpuks tööle võtnud vaid 21 uut töötajat, mis jääb alla eesmärgile võtta tööle 39 uut töötajat (vt punkt 3.9.28).	Poleli

Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte (EuroHPC)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõtte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõtte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
7	2022	Strateegia- ja juhtimise ning haldus- ja finantsvaldkonna eest vastutavate juhtivate ametikohtade täitmismenetlused algatati alles vastavalt 2022. aasta lõpus ja 2023. aasta esimesel poolel.	2023. aastal olid kõik võtmetähtsusega ametikohad täidetud. Projektijuhtimismeeskondi täiendati kogenud projektiametnikega.	Lõpetatud
8	2022	Ühisettevõtte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete sissemaksete kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks. Nimelt ei võrrelnud ühisettevõtte igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud sissemakseid vastava programmi jaoks seatud õigusnormide kohaste sissemaksete eesmärkidega.	Üksikasjalik teave liikmete eri liiki sissemaksete kohta avaldati ühisettevõtte 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes programmi tasandil. See teave võimaldab ka võrrelda tegelikke saavutusi ja õiguslikke eesmärke.	Lõpetatud

Ühisettevõtte vastus

3.9.15 Ühisettevõtte EuroHPC soovib rõhutada, et lisaks hinnanguliselt 538,3 miljoni euro suurusele lepingulisele kohustusele programmi „Horisont 2020“ raames ja seoses Euroopa ühendamise rahastu tegevusega maksid osalevad riigid ka 48,3 miljoni euro ulatuses rahalist toetust otse petatasandi superarvutite (mille ühisettevõtte ja osalevad riigid hangivad ühiselt) töövõtjatele. Osalevad riigid ei ole siiski veel teatanud ühisettevõttele sellest toetusest.

3.9.28 Ühisettevõtte EuroHPC võtab kontrollikoja tähelepaneku teadmiseks. Ühisettevõtte märgib siiski, et ta hindas kohustuslikke nõudeid sarnaselt rahastamiskõlblikkuse nõuetega, st positiivse või negatiivse otsusena. Ühisettevõtte arvates ei mõjutanud see negatiivselt kandidaatide kohtlemist, sest vestlused võimaldasid näidata, millal sellised pädevused ületasid kohustuslikku nõuet. Ühisettevõtte EuroHPC tervitab siiski alati parendusi ja on juba rakendanud kõikide nõuete hindamiseks punktipõhise süsteemi.

3.10. Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)

Sissejuhatus

3.10.1. Brüsselis asuv Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS) (edaspidi „ühisettevõtte“ või „ühisettevõtte SNS“), asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris ajavahemikuks kuni 31. detsember 2031⁶⁵. Ta sai majanduslikult sõltumatuks 24. oktoobril 2023. Majanduslikule sõltumatusele eelnenud perioodil vastutas ühisettevõtte 2023. aasta eelarve täitmise eest komisjon. Komisjon kasutas ühisettevõtte 2023. aasta eelarvest 21,7 miljonit eurot maksete assigneeringutena ja 0,8 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena.

3.10.2. Ühisettevõtte SNS on avaliku ja erasektori partnerlus, mille eesmärk on hõlbustada ja arendada Euroopa juhtpositsiooni tööstuses 5G- ja 6G-võrkude ja -teenuste alal. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon, ja 6G nutivõrkude ja -teenuste tööstuse ühendus (6G-IA).

3.10.3. Tabelis 3.10.1 on esitatud ühisettevõtte peamised arvandmed alates majandusliku sõltumatuse saavutamisest 24. oktoobril 2023 kuni 31. detsembrini 2023.

Tabel 3.10.1. Ühisettevõtte peamised arvandmed

	2023	2022
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ^{(1) (3)}	122,9	-
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ^{(1) (3)}	134,7	-
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	14	-

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tuluseid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

(3) Arvandmed kajastavad perioodi alates majandusliku sõltumatuse saavutamisest 24. oktoobril 2023 kuni 31. detsembrini 2023.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

⁶⁵ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.10.4. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte SNS juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis **3.1**. Leheküljel **157** olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.10.5. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte SNS esialgset raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest⁶⁶ ja eelarve täitmise aruannetest⁶⁷ finantsperioodi kohta alates 24. oktoobrist 2023 kuni 31. detsembrini 2023, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.10.6. Meie hinnangul annab ühisettevõtte SNS raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte SNS finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvupidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele.

⁶⁶ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

⁶⁷ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte (SNS)

Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Asjaolu rõhutamine

3.10.7. Juhime tähelepanu ühisettevõtte SNS 2023. aasta lõpliku raamatupidamise aastaaruande lisale 4.10, milles selgitatakse, et ühisettevõtte SNS sai majanduslikult sõltumatuks 24. oktoobril 2023. Enne seda kuupäeva vastutas ühisettevõtte SNS asutamise ja esialgse toimimise eest komisjon. Lisas 2.3 selgitatakse, et bilansiaruandes esitatud 288,9 miljoni euro suurune eelmakse koosneb komisjoni eelmaksetest 188,6 miljoni euro ulatuses enne majanduslikku sõltumatust ja ühisettevõtte SNS tehtud 100,3 miljoni euro suurustest eelmaksetest pärast majandusliku sõltumatuse saavutamist.

Meie arvamust see asjaolu ei muuda.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.10.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte SNS 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.10.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte SNS 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.10.10. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Programmi „Euroopa horisont“ eelarve täitmine

3.10.11. Tabelis 3.10.2 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont Euroopa“ võrreldes liikmete rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus (sh enne ühisettevõtte majanduslikku sõltumatust saadud sissemaksed).

Tabel 3.10.2. Liikmete sissemaksed programmile „Euroopa horisont“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG RTD)	881,5	18,5	900,0	288,9	14,6	E/K	E/K	303,5
Erasektorist pärit liikmed	881,5	18,5	900,0	0,7	0,0	0,0	219,9	220,6
Kokku	1763,0	37,0	1800,0	289,6	14,6	0,0	219,9	524,1

(1) Sisaldab mitterahalisi sissemakseid põhitegevuseks (IKOP) ja mitterahalisi sissemakseid lisategevuseks (IKAA).

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.10.12. 2023. aasta lõpuks oli ühisettevõtte osaliselt rakendanud komisjoni sisekontrolliraamistikku, mis põhineb 17 sisekontrollipõhimõttel. Eelkõige on ühisettevõttel endiselt vaja lõpule viia meetmed, millega tagada talitluspidevuse kava ja avariitaastekava tulemuslik toimimine, tundlike funktsioonide juhtimise poliitika ning riskihindamise, kontrolli- ja seiretegevusega seotud kontrollipõhimõtted.

3.10.13. Programmi „Euroopa horisont“ kulude järelauditeid teeb komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvutata. Esimesi riskipõhiseid järelauditeid ei ole veel tehtud, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal.

Ühisettevõtte vastus

3.10.12 Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte on koos muude ühisettevõtetega sõlminud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) tugiteenuste kokkulepped kooskõlas ühtse alusakti artikliga 13.

Kokkulepped hõlmavad ühisettevõtetevahelist IKT valitsemist, ühise IKT-taristu haldamist, IKT-vahendite ja -teenuste haldamist ning turbe- ja vastavuse haldamist (sh küberturvet).

Selle 2024. aasta ühine tööplaan (vastu võetud 15. detsembril 2023) sisaldab muu hulgas konkreetset meetet seoses talitluspidevuse kava / taastekava läbivaatamise ja ajakohastamisega 2024. aastal. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte juhivad meetme rakendamist ja kavatseb juulis 2024 esitada nende kavade kavandi ühisettevõtetevaheliseks konsulteerimiseks ja järgnevas vastuvõtmiseks.

Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte tundlike funktsioonide poliitika on lõpule viidud ja see võeti vastu 18. juunil 2024.

Erandite ja nõuetele mittevastavuse menetlused ja register võetakse vastu 2024. aasta teises kvartalis, nagu oli algset ette nähtud sisekontrolli raamistiku tegevuskavas.

Riskihindamine, riskiregister ja dokumendihalduse poliitika valmivad 2024. aasta kolmandas kvartalis.

3.11. Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

Sissejuhatus

3.11.1. Brüsselis asuv Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte (edaspidi „ühisettevõtte“ või „ühisettevõtte GH EDCTP3“), asutati programmi „Euroopa horisont“ raames 2021. aasta novembris ajavahemikuks kuni 31. detsember 2031⁶⁸. Ta sai majanduslikult sõltumatuks 23. novembril 2023. Enne majandusliku sõltumatuse saavutamist vastutas ühisettevõtte 2023. aasta eelarve täitmise eest komisjon. Komisjon kasutas ühisettevõtte 2023. aasta eelarvest 48,5 miljonit eurot maksete assigneeringutena ja 0,58 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena.

3.11.2. Ühisettevõtte GH EDCTP3 tugineb esimesele ja teisele Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerluse (EDCTP) programmile. See uus ühisettevõtte on partnerlus ELi ja EDCTP ühenduse vahel, mis on ühendus, kuhu kuulub 15 Euroopa riiki ja 28 Aafrika riiki. Selle eesmärk on pakkuda uusi lahendusi nakkuskoormuse vähendamiseks Sahara-taguses Aafrikas ning tugevdada teadussuutlikkust, et valmistuda nakkushaiguste taas esilekerkimiseks selles piirkonnas ja mujal maailmas ning neile reageerida. Selle liikmed on EL, keda esindab komisjon, ja EDCTP ühendus.

3.11.3. Tabelis 3.11.1 esitatakse ühisettevõtte peamised arvandmed.

Tabel 3.11.1. Ühisettevõtte peamised arvandmed

	2023	2022
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ^{(1) (3)}	2,2	-
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ^{(1) (3)}	136,4	-
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	17	-

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tuluseid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

(3) Arvandmed kajastavad perioodi alates majandusliku sõltumatuse saavutamisest 23. novembril 2023 kuni 31. detsembrini 2023.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

⁶⁸ Nõukogu määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.11.4. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte GH EDCTP3 juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis **3.1**. Leheküljel **157** olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.11.5. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte GH EDCTP3 raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest⁶⁹ ja eelarve täitmise aruannetest⁷⁰ finantsperioodi kohta alates 23. novembrist 2023 kuni 31. detsembrini 2023, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

3.11.6. Meie hinnangul annab ühisettevõtte GH EDCTP3 raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte GH EDCTP3 finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele. Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

⁶⁹ Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

⁷⁰ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

Asjaolu rõhutamine

3.11.7. Juhime tähelepanu ühisettevõtte GH EDCTP3 2023. aasta lõpliku raamatupidamise aastaaruande lisale 4.10. Selles selgitatakse, et ühisettevõtte GH EDCTP3 sai majanduslikult sõltumatuks 23. novembril 2023. Enne seda kuupäeva vastutas ühisettevõtte GH EDCTP3 asutamise ja esialgse toimimise eest komisjon. Lisas 2.3 selgitatakse, et bilansiaruandes esitatud 47,6 miljoni euro suurune eelmakse koosneb komisjoni tehtud eelmaksetest 41,0 miljoni euro ulatuses enne majanduslikku sõltumatust ja ühisettevõtte GH EDCTP3 tehtud 6,6 miljoni euro suurustest eelmaksetest pärast majandusliku sõltumatuse saavutamist.

Meie arvamust see asjaolu ei muuda.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus**Tulud**

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.11.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte GH EDCTP3 23. novembrist 2023 31. detsembrini 2023 kestnud perioodi raamatupidamisarvestuse aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.11.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte GH EDCTP3 23. novembrist 2023 31. detsembrini 2023 kestnud perioodi raamatupidamisarvestuse aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

3.11.10. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

Programmi „Euroopa horisont“ eelarve täitmine

3.11.11. Tabelis 3.11.2 on esitatud ülevaade ühisettevõtte liikmete sissemaksete eesmärkidest programmis „Horisont Euroopa“ võrreldes liikmete ja osalevate partnerite rahaliste ja mitterahaliste sissemaksete suurusega, mis kiideti heaks ja kajastati ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes 2023. aasta lõpus (sh enne ühisettevõtte majanduslikku sõltumatust saadud sissemaksed).

Tabel 3.11.2. Liikmete sissemaksed programmile „Euroopa horisont“ (miljonites eurodes)

Liikmed	Liikmete sissemaksed (vastavalt asutamismäärusele)			Liikmete sissemaksed (seisuga 31.12.2023)				
	Põhitegevus	Halduskulud	Kokku	Rahalised sissemaksed (kinnitatud)	Rahalised sissemaksed (kinnitamata)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (kinnitatud)	Mitterahalised sissemaksed ⁽¹⁾ (deklareeritud, kuid kinnitamata)	Kokku
EL (DG RTD)	740,2	59,8	800,0	48,9	1,2	E/K	E/K	50,1
EDCTP – osalevad riigid	439,9	0,0	439,9	E/K	E/K	0,0	152,8	152,8
Panustavad partnerid	360,1	0,0	360,1	E/K	E/K	E/K	0,0	0,0
Kokku	1540,2	59,8	1600,0	48,9	1,2	0,0	152,8	202,9

(1) EDCTP ühenduse panus koosneb mitterahalistest sissemaksetest lisategevuseks (IKAA). Panustavate partnerite panus koosneb rahalistest sissemaksetest ühisettevõtte tegevuseks.

Allikas: kontrollikoda ühisettevõtte ja selle asutamismääruse andmete põhjal.

3.11.12. Ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruande kohaselt oli EDCTP ühendus 2023. aasta lõpuks võtnud kohustuse anda programmiga „Euroopa horisont“ seotud täiendavatele tegevustele (IKAA) rahalist toetust summas 387,6 miljonit eurot, millest ühendus teatas ühisettevõttele 2023. aasta lõpuks tehtud maksete suuruseks 152,8 miljonit eurot. Ühisettevõtte hinnangul jõuab IKAA maht programmi lõpuks vähemalt 550 miljoni euroni (157% eesmärgist).

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

3.11.13. 2023. aasta lõpuks oli ühisettevõtte suuremas osas rakendanud komisjoni sisekontrolliraamistikku, mis põhineb 17 sisekontrollipõhimõttel. Ühisettevõtte peab siiski lõpule viima mitu meetet, millega tagada talitluspidevuse kava ja avariitaastekava, tundlike funktsioonide juhtimise poliitika ning seiretegevusega seotud kontrollipõhimõtte tulemuslik toimimine.

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte

3.11.14. Programmi „Euroopa horisont“ kulude järelauditeid teeb komisjoni DG RTD ühine audititalitus. Programmi „Euroopa horisont“ puhul läks ühine audititalitus üle ühisettevõtete riskipõhisele järelauditi lähenemisviisile, mistõttu ühisettevõttepõhiseid veamäärasid enam ei arvutata. Esimesi riskipõhiseid järelauditeid ei ole veel tehtud, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal.

Ühisettevõtte vastus

3.11.13 Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte tundlike funktsioonide poliitika on valmis ja võeti vastu 27. mail 2024.

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte kasutab praegu Euroopa Komisjoni IT-taristut ja töötab selle nimel, et saada IT-autonoomseks 2024. aasta lõpuks. Kuni selle ajani on Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte avarii või küberründe korral kaitstud.

Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte on koos muude ühisettevõtetega sõlminud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) tugiteenuste kokkulepped kooskõlas ühtse alusakti artikliga 13. Kokkulepped hõlmavad ühisettevõtetevahelist IKT valitsemist, ühise IKT-taristu haldamist, IKT-vahendite ja -teenuste haldamist ning turbe- ja vastavuse haldamist (sh küberturvet). Selle 2024. aasta ühine tööplaan (vastu võetud 15. detsembril 2023) sisaldab muu hulgas konkreetset meedet seoses talitluspidevuse kava / taastekava läbivaatamise ja ajakohastamisega 2024. aastal. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte juhivad meetme rakendamist ja kavatseb juulis 2024 esitada nende kavade kavandi ühisettevõtetevaheliseks konsulteerimiseks ja järgnevas vastuvõtmiseks.



Euratomil lepingu alusel tegutsev ühisettevõte

3.12. ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Sissejuhatus

3.12.1. ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E) (edaspidi „ühisettevõtte“ või „ühisettevõtte F4E“) loodi 2007. aasta aprillis 35 aasta pikkuseks perioodiks⁷¹. Ühisettevõtte üks peamisi ülesandeid on anda Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) panus ITERi Rahvusvahelisse Tuumasünteesienergeetika Organisatsiooni (ITER IO), mis vastutab ITERi projekti rakendamise eest. Peamisi tuumasünteesirajatise arendatakse Prantsusmaal Cadarache'is ja ühisettevõtte peakorter asub Barcelonas.

3.12.2. Ühisettevõtte liikmed on Euratom, keda esindab Euroopa Komisjon, ja Euratomi liikmesriigid.

3.12.3. Tabelis 3.12.1 esitatakse ühisettevõtte peamised arvandmed.

Tabel 3.12.1. Ühisettevõtte peamised arvandmed

	2023	2022	Muutus
Kasutatav maksete eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	631,5	844,0	-25%
Kasutatav kulukohustuste eelarve (miljonites eurodes) ⁽¹⁾	807,0	981,2	-18%
Töötajate arv seisuga 31. detsember ⁽²⁾	426	436	-2%

(1) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisel aastasse ümberjaotamisi.

(2) Töötajaskond hõlmab ametnikke, ajutisi teenistujaid, lepingulisi töötajaid ja liikmesriigi lähetatud eksperte.

Allikas: ühisettevõtte esitatud andmed.

3.12.4. 2023. aasta kulukohustuste ja maksete eelarve vähenemine kajastab ühisettevõtte F4E põhitegevuse aeglustumist (vt punktid 3.12.20–3.12.22).

⁷¹ Nõukogu otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised.

Kinnitavat avaldust toetav teave

3.12.5. Meie auditi käsitusviisi, meie arvamuse aluseks olevaid põhimõtteid, ühisettevõtte F4E juhtkonna ja organisatsiooni järelevalve eest vastutavate isikute kohustusi ning audiitori kohustusi raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel on kirjeldatud punktis **3.1**. Leheküljel **157** olev allkiri on arvamuse lahutamatu osa.

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne

Arvamus

3.12.6. Auditeerisime

- a) ühisettevõtte F4E raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb finantsaruannetest⁷² ja eelarve täitmise aruannetest⁷³ 31. detsembril 2023. aastal lõppenud eelarveaasta kohta, ning
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta

3.12.7. Meie hinnangul annab ühisettevõtte F4E raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistest aspektides õiglase pildi ühisettevõtte F4E finantsseisundist 31. detsembri 2023. aasta seisuga, finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele.

⁷² Finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovara muutuste aruanne, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

⁷³ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad kõiki eelarvetoiminguid koondavaid aruandeid ja selgitavaid lisasid.

Viimased põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.12.8. Meie hinnangul on ühisettevõtte F4E 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

3.12.9. Meie hinnangul on ühisettevõtte F4E 31. detsembril 2023 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Asjaolu rõhutamine

3.12.10. Juhime tähelepanu ühisettevõtte F4E 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande lisale 6.4.2, milles hinnati ITERi projekti tarnekohustuste täitmise (projekti lõpetamise prognoos) kogukuluks 21,2 miljardit eurot (2023. aasta hindades). Kuna 2023. aasta projekti lõpetamise prognoos põhineb endiselt 2016. aasta vahe-eesmärgil ja kuluprognoosidel, muudetakse seda oluliselt, kui ITERi uus projektikirjeldus ja nõuded on valmis, ITERi nõukogu on need heaks kiitnud ja F4E-le ametlikult teatavaks tehtud.

3.12.11. Juhime tähelepanu ühisettevõtte F4E 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande sissejuhatavale osale, milles märgitakse, et F4E juhatus palus 2023. aasta mais ametisse nimetatud uuel F4E direktoril praegune F4E organisatsiooniline struktuur ümber korraldada, et see oleks tõhusam ja sobiks paremini selle praeguste ja tulevaste eesmärkide, sealhulgas ITERi tulevase projektikirjeldusega seotud eesmärkide saavutamiseks.

3.12.12. Juhime tähelepanu ühisettevõtte F4E 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande sissejuhatava osa punktile d: „Rahvusvahelise olukorra mõju“, milles kirjeldatakse märkimisväärselt ja pikaajalist inflatsioonisurvet F4E tegevusele, mis tuleneb COVID-19st ja Ukraina-vastasest agressioonisõjast tingitud tarneahela probleemidest. Ühisettevõtte F4E hinnangul on selle kogumõju projekti lõpetamise prognoosile 258 miljonit eurot (2008. aasta hindades).

Meie arvamust need asjaolud ei muuda.

3.12.13. Järgnevad tähelepanekud ei sea meie arvamust kahtluse alla.

Tähelepanekud ITERi projekti lõpetamiskulude prognoosi kohta

3.12.14. Ühisettevõtte F4E 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande lisa 6.4.2 „Muud – tulevased kohustused“ kohaselt hindas ühisettevõtte ITERi projekti tarnekohustuste täitmise (projekti lõpetamise prognoos) kogukuluks 21,2 miljardit eurot (2023. aasta hindades). See hinnang hõlmab ühisettevõtte ehitus- ja tegevusetapi kulusid kuni 2035. aastani ning dekomisjoneerimis- ja deaktiveerimisetapi kulusid kuni 2042. aastani ning koosneb kuni 2023. aasta lõpuni tehtud maksete kogusummast (9,8 miljardit eurot) ja tulevaste maksete prognoosist (hinnanguliselt 11,3 miljardit eurot 2023. aasta hindades).

3.12.15. Ühisettevõtte F4E 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande sissejuhatava osa kohaselt seisab ühisettevõtte F4E silmitsi märkimisväärse ja pikaajalise inflatsioonisurvega oma tegevusele, mis tuleneb COVID-19st ja Ukraina-vastasest agressioonisõjast tingitud tarneahela probleemidest. Ühisettevõtte hinnangul on selle kogumõju projekti lõpetamise prognoosile 258 miljonit eurot (2008. aasta hindades).

3.12.16. ITERi praeguse 2016. aasta lähtestsenaariumi ajakohastamise aeganõudva läbivaatamisprotsessi tõttu tugines ühisettevõtte F4E 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes (sealhulgas projekti lõpetamise prognoosis) avaldatud pikaajalise planeerimise hinnangutes jätkuvalt 2016. aasta vahe-eesmärgile ja kuluprognoosidele, milles ei võeta arvesse olulisi tehnilisi muutusi ja pikaajalist inflatsioonisurvet, millega ühisettevõtte on vahepeal kokku puutunud. Seetõttu võib ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruandes avaldatud projekti lõpetamise prognoos märkimisväärselt alahinnatud olla ning seda muudetakse oluliselt, kui ITERi uus projektikirjeldus ja nõuded on valmis, ITERi nõukogu on need heaks kiitnud ja F4E-le ametlikult teatavaks teinud.

Tähelepanekud F4E märkimisväärse ümberkorraldamise kohta

3.12.17. 2023. aasta veebruaris toimunud erakorralisel koosolekul kiitis juhatus heaks F4E organisatsioonilise struktuuri optimeerimisega tegeleva kõrgetasemelise töörühma aruande. Samal ajal nimetas juhatus ametisse uue F4E tegevdirektori, kelle ametiaeg algas 16. mail 2023.

3.12.18. 2023. aasta veebruaris kiitis juhatus heaks F4E organisatsioonilise struktuuri optimeerimise kõrgetasemelise töörühma aruande tulemused. Nagu 2023. aasta raamatupidamise aastaaruandes avaldatud, palus juhatus uuel F4E tegevdirektoril F4E praegune struktuur ümber korraldada, et ühissetevõtte ülesehitus oleks tõhusam ja sobiks paremini selle praeguste ja tulevaste eesmärkide, sealhulgas ITERi tulevase projektikirjeldusega seotud eesmärkide täitmiseks. 2023. aasta detsembris esitas F4E tegevdirektor juhatusle F4E ja ITER-IO integratsioonikava, mis sisaldab ühissetevõtte pikaajalist visiooni ettevõtluskultuuri poliitikast, ning ettepaneku organisatsioonilise struktuuri kavandatud muudatuste kohta. Viimases pandi ette organisatsioonilise struktuuri praeguse maatriksi muutmine.

3.12.19. Selline käimasolev ümberkorraldamine põhjustab ühissetevõttele lühikeses kuni pikas perspektiivis olulist ebastabiilsust ja tegevusriske. Eelkõige võib rollide ja kohustuste märkimisväärne muutmine organisatsioonis mõjutada ühissetevõtte talitluspidevust, põhjustades ühissetevõtte tulemuste saavutamisel lisaviivitusi. Lisaks võib see tekitada suurt töökoormust ühissetevõtte personalitalitusele, kes peab tööle võtma suure arvu töötajaid, et täita vabad kõrgema juhtkonna ametikohad ning tagada kõrgema ja keskastme juhtide tagasivalimine ja/või asendamine. Selline olukord põhjustab ümberkorraldamisest tulenevaid olulisi uusi riske.

Tähelepanekud eelarve haldamise kohta

2023. aasta tegevuseelarve täitmine

3.12.20. 2023. aastal kasutas F4E 70% oma tegevuskulude kulukohustustest, mis kajastab selle põhitegevuse aeglustumist. Ühissetevõtte sõnul tulenes see peamiselt ITERi 2016. aasta projektikirjelduse käimasolevast läbivaatamisest, ITERi muude riigisiseste asutuste poolt juba tarnitud projektikomponentide keerukatest, kuid vajalikest remonditöödest ning ITER-IO otsusest koostetegevus ajutiselt peatada. Sellest tulenevalt kandis ühissetevõtte 2023. aastal tagasi 263,9 miljonit eurot algselt kavandatud Euratomi sissemaksetest ja 30 miljonit eurot ITERi vastuvõtva riigi sissemaksetest.

3.12.21. Pärast neid ülekandeid oli F4E 2023. aasta lõpus kasutanud 95% oma tegevuskulude maksete assigneeringutest. Tulevastesse tegevuseelarvetesse

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

ümberjaotatavate kasutamata tegevuskulude assigneeringute summa suurenes aga märkimisväärselt: kui 2022. aasta lõpus oli see 577,7 miljonit eurot, siis 2023. aasta lõpus 743,8 miljonit eurot. Ühisettevõtte sõnul olid selle peamiseks põhjusteks käimasolevad arutelud tehniliste kirjelduste üle, viivitused lepingute allkirjastamisel ja läbiräägitud lepingu hinna alandamine.

3.12.22. Olulised tegurid, mis ei sõltu ühisettevõttest, nagu ITERi muude riigisiseste asutuste poolt tarnitud projektkomponentide vajalik remont, ITER-IO otsus koostetegevus ajutiselt peatada ja viivitused praeguse, 2016. aasta projektikirjelduse ajakohastamisel, mõjutasid ühisettevõtte 2023. aasta kavandatud põhitegevust, mille tulemusel vähenes ühisettevõtte 2023. aasta tegevuseelarve täitmismäär, tuues kaasa kasutamata kulukohustuste assigneeringute tulevaste eelarvesse ümberjaotamise märkimisväärselt suurenenud mahus.

Tähelepanekud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta

Vahendite mittetäielik kavandamine, järelevalve ja aruandlus

3.12.23. Juhtisime juba oma 2019. aasta aastaaruandes ELi ühisettevõtete kohta (punkt 3.9.19) ja 2021. aasta aastaaruandes ELi ühisettevõtete kohta (punktid 2.55–2.58) tähelepanu F4E suurele sõltuvusele välistest teenuseosutajatest ja nendega seotud riskidele. 2023. aastal viis komisjoni siseauditi talitus läbi F4E personalijuhtimise ja eetika põhjaliku auditi. Kuigi siseauditi talitus tunnustas alates 2021. aastast tehtud edusamme, andis ta väliste teenuseosutajate haldamise kohta kaks väga olulist soovitusi.

3.12.24. Eelkõige täheldas siseauditi talitus, et F4E ei olnud loonud väliste teenuseosutajate tsentraliseeritud koordineerimis- ja juhtimisüksust ega metoodikat kõigi oma personalivajaduste, sealhulgas väliste teenuseosutajate vajaduse hindamiseks. Oma üldiste personalivajaduste (sealhulgas väliste teenuseosutajate vajaduse) kavandamisel ei tuginenud F4E töökoormuse ega nõutavate oskuste ja pädevuste nõuetekohasele hinnangule. Ühisettevõtte otsust väliste teenuseosutajate kasutamise kohta ei toetanud seega alati vajadustel põhinev piisav põhjendus, vaid see sõltus pigem olemasolevast eelarvest.

3.12.25. Lisaks eeltoodule leidsime, et F4E aastaaruanded ei kajastanud tegelikku töötajate olukorda. Mis puudutab ühisettevõtte koosseisulisi töötajaid, siis alaliste töötajatena esitati ainult 35 ametnikku, kuid 224-l (ehk 58%) praegusest 386 ajutisest ja lepingulisest töötajast olid tähtajatud töölepingud ja seega olid nad *de facto* alalised töötajad. See ei ole kooskõlas ühisettevõtte finantsmääruse artikli 31 lõikega 1 ja raamatupidamiseeskirjaga 16 eelarveteabe esitamise kohta raamatupidamise aastaaruandes, mis nõuab eelarve koostamise ja täitmise, sealhulgas ametikohtade loetelu täielikku läbipaistvust. Lisaks ei suutnud ühisettevõtte väliste teenuseosutajate ühtse ametliku määratluse puudumise tõttu õigesti hinnata nende mõju koosseisuliste töötajate vajadustele. Seetõttu ei anna ühisettevõtte

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

ressursside planeerimise, seire ja aruandluse vahend täielikku ülevaadet ühisettevõtte tegelikust ressursiolukorrast ega vahendi tõhusast kasutamisest.

Väliste teenuseosutajate põhjaliku riskihindamise puudumine

3.12.26. 2023. aastal kasutas F4E väliseid teenuseosutajaid peaaegu sama palju kui koosseisulisi töötajaid (361 välist teenuseosutajat ja 429 koosseisulist töötajat). Ühisettevõtte tõi oma viimases kättesaadavas riskiregistris esile aga üksnes selle riski, et väliseid teenuseosutajaid ei võeta tööle F4E koosseisuliste töötajatega võrdsetel tingimustel, samuti teadmiste säilitamisega seotud riski. Ühisettevõtte ei käsitlenud muid võimalikke riske, mis on seotud väliste teenuseosutajate sagedase kasutamisega pikas perspektiivis. Sellised riskid on seotud suurema sõltuvusega töövõtjatest ja talitluspidevusest, tööjõu vähenenud tõhususega detsentraliseeritud juhtimise tõttu, väiksema innovatsiooni- ja kohanemisvõimega, ebastabiilse kvaliteeditagamisega ning suuremate andmeturbe- ja konfidentsiaalsusriskidega. Seetõttu ei pruugi ühisettevõtte sisekontrollifunktsioonil olla nende riskide maandamiseks piisavaid leevendusmeetmeid.

Ebapiisav koostöö ühisettevõtte riskijuhtimise ja siseauditi funktsiooni vahel

3.12.27. Leidsime, et F4E riskijuhtimise ja siseauditi funktsioonide vaheline teabevahetus, koostöö ja koordineerimine ei olnud tulemuslik. Ühisettevõtte siseauditi üksus ei suutnud esitada rahuldavaid tõendeid riskijuhtimisteabe korrapärase kasutamise kohta siseauditi tegevuste kavandamisel. Ühisettevõtte sisekontrolliraamistik ei hõlma veel integreeritud riskijuhtimisprotsessi, nagu on nõutud [komisjoni põhimõtteid koondavas sisekontrolliraamistikus](#). Ebapiisav teabevahetus ja koostöö riskijuhtimise ja siseauditi funktsioonide vahel võib põhjustada olukorra, kus kummagi üksuse teadmised teise tegevusest on piiratud, mis takistab ühisettevõtte võimet juhtida tõhusalt oma riske ja saavutada strateegilisi eesmärgi.

Tundlike funktsioonide sisekontrollipoliitika puudumine

3.12.28. Tundlikud funktsioonid, nii potentsiaalsed kui ka tegelikud, tuleks kindlaks määrata ja neid hallata ühisettevõtte sisekontrolliraamistiku alusel, tuginedes [Euroopa Komisjoni sisekontrolli põhimõtetele](#). 2023. aasta lõpus ei olnud F4E-l veel tundlike funktsioonide haldamise poliitikat. Sellise poliitikaga nähakse ette vajalik sisekontroll, mis võimaldab ühisettevõttel teha kindlaks tundlikud funktsioonid, neid ajakohastada ja määrata kindlaks asjakohased kontrollimeetmed, et ennetada või maandada sobimatu tegevuse või pettuse ohtu, nagu pettusi sisaldav aruandlus, varade kaotsimine, tundliku teabe avalikustamine ja korruptsioon.

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud meetmed

3.12.29. Ülevaade meie eelmiste aastate tähelepanekute põhjal võetud parandusmeetmetest on esitatud [*lisas*](#).

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Lisa

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
1	2019	Ametikohtade loetelu piirangute tõttu koosseisuliste töötajate osas kasutab ühisettevõtte F4E üha enam lepingulisi või sisseostetud teenuseid. 2019. aastal moodustas selline personal juba umbes 62% ühisettevõtte koosseisulistest töötajatest. Selline olukord tekitab ühisettevõttele märkimisväärsed riske, mis on seotud põhipädevuste säilitamise, ebaselge aruandekohustuse, võimalike kohtuvaidluste ning personali detsentraliseeritud juhtimisest tuleneva väiksema tõhususega.	2022. aastal moodustati töörühm, et hinnata väliste ressursside suurt kasutamist, eesmärgiga paremini kavandada ja põhjendada nende vajadust. Töörühm töötas välja väliste teenuseosutajate kasutamise poliitika. See poliitika on ühisettevõtte juhtkonnas heakskiitmisel. 2023. aastal tegi siseauditi talitus F4E personalijuhtimise ja eetika põhjaliku auditi ning esitas kaks väga olulist soovitusi väliste teenuseosutajate haldamise kohta (vt punktid 3.12.23 ja 3.12.24). Lisaks leidsime, et ühisettevõtte ei andnud läbipaistval viisil aru oma koosseisuliste töötajate alalisest staatusest ning välise teenuseosutaja määratluse puudumine ei võimaldanud õigesti hinnata nende mõju koosseisuliste töötajatega seotud vajadustele (vt punkt 3.12.25).	Pooleli

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
2	2021	Aastatel 2020 ja 2021 on ühisettevõttes tehtud ka korrapäraseid iga-aastaseid hindamisi välisekspertide poolt ja intensiivseid siseauditeid, mis hõlmasid enamikku ühisettevõtte olulistest tegevusvaldkondadest. Tuvastatud riskide kõrvaldamiseks ning audititele ja hindamistele reageerimiseks võetud parandusmeetmete rakendamine suurendas halduskoormust ning ei olnud tõendeid selle kohta, et lisakontrollid oleksid tõhusad või parandaksid süsteemi.	2023. aasta lõpus viis F4E lõpule 9. ja 10. iga-aastase hindamise asjakohaste soovitude täitmise. Ühisettevõtte viis 2023. aastal lõpule siseauditi talituse auditite ülejäänud soovitude täitmise.	Lõpetatud
3	2021	Koosseisuväliste töötajate ebaproportsionaalne kasutamine suurendas töökeskkonna probleeme ja riske.	F4E viib praegu ellu mitmesuguseid ressursside planeerimise ja haldamise parandusmeetmeid, et maandada riske ja järgida siseauditi talituse soovitusi. Need meetmed käsitlevad ka töökeskkonnaga seotud probleeme.	Pooleli
4	2022	2022. aasta lõpus oli F4E ära kasutanud 72% oma tegevuskulude assigneeringutest. Olles vähendanud oma tegevuskulude eelarvet 92 miljoni euro võrra ja kandnud veel 9,5 miljonit eurot palgaeeelarvesse, et rahastada F4E pensionifondi kohustusi komisjoni ees, täitis ühisettevõtte 91% oma tegevuskulude eelarvest.	Tegevuseelarve täitmise kohta 2023. aasta lõpus vt punktid 3.12.20 – 3.12.22 . 2023. aasta lõpus jäi halduskulude eelarve (jaotis 2) olukord samaks: eelmisest aastast üle kantud kulukohustuste täitmismäär oli 65% ja tühistamismäär 21%.	Pooleli

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
		Madal täitmismäär tulenes põhitegevuse aeglustumisest nii ITERi-IO kui ka ühisettevõtte F4E tasandil, mis oli peamiselt tingitud COVID-19 pandeemia tagajärgedest, Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast ja hiljutistest ITERi projekti kokkupaneku etapiga seotud tehnilistest probleemidest. 2022. aasta lõpus oli F4E täitnud 63% aasta halduskulude eelarvest (jaotis 2). Samal ajal oli eelmisest aastast üle kantud kulukohustuste tühistamise määr kõrge (keskmiselt 20%).		
5	2022	Ühisettevõtte kõrgemat juhtkonda mõjutasid 2022. aasta lõpus märkimisväärsed ümberkorraldused. Ühisettevõtte F4E direktori ametist lahkumine 2022. aasta juunis ja ühisettevõtte laiema lähenemisviisi osakonna juhataja nimetamine ITER-IO peadirektoriks 2022. aasta septembris tõid kaasa muudatused neljal ühisettevõtte seitsmest kõrgema juhtkonna ametikohast. 2022. aastal täideti kolm kõrgema juhtkonna ametikohta (sealhulgas direktori ametikoht) ajutiselt asutusesisese töötajate üleviimise teel ja veel üks ametikoht hiljuti tööle võetud töötajaga. Lisaks olid kaks	Ühisettevõtte kõrgemat juhtkonda mõjutasid 2023. aasta lõpus endiselt ümberkorraldused. 2023. aasta detsembris esitas uus F4E tegevdirektor juhatusele dokumendi kavandatud muudatuste kohta praeguses maatriksstruktuuris, vähendades märkimisväärselt osakondade ja üksuste arvu ning nõudes ümbervalimist ning mõnede kõrgema ja keskastme juhtide ametikohtade võimalikku asendamist (vt punktid 3.12.18 ja 3.12.19). 2024. aasta juulis algatas F4E	Pooleli

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
		kõrgema astme juhti (kommertsosakonna juhataja ja ITERi programmiosakonna juhataja) 2023. aasta augusti lõpuks pensionile jäänud. Selline olukord kujutab endast suuremat ohtu ühisettevõtte usaldusväärsele juhtimisele ja järjepidevusele ajal, mil kogenud kõrgema juhtkonna töötajad peavad rakendama ITERi uut projektikirjeldust, millel on oluline mõju ühisettevõtte tegevusele ja mis eeldatavasti kiidetakse heaks 2024. aastal.	valikumenetlused kõrgema astme juhtide vabade ametikohtade täitmiseks.	
6	2022	Vaatamata ühisettevõtte ulatuslikule riskijuhtimistegevusele ei kajastanud selle viimane riskihindamine olulisi riske, mis olid seotud juba kindlaks tehtud sündmustega ja mis mõjutasid ühisettevõtte tegevust 2022. aasta teisel poolel. Need hõlmasid muudatusi kõrgemas juhtkonnas, tegevuse aeglustumise tulemusel eelarve täitmise määra vähenemist, hangetega seotud viivitusi ning ITERi projektikirjelduse eelseisvat läbivaatamist. Selline olukord seab ohtu ühisettevõtte kõrgema juhtkonna otsuste õigeaegsuse ja asjakohasuse ning võib negatiivselt mõjutada ühisettevõtte projektide vahe-eesmärkide saavutamist.	F4E on võtnud kasutusele uue riskide kindlakstegemise kontseptsiooni, et toetada kiiret konsolideerimist koondriskide tasandil ja suurendada riskijuhtimistegevuste portfelli nähtavust. Ühisettevõtte esitas haldus- ja juhtkomiteele 9.–10. novembril 2023. aastal toimunud 18. koosolekul aruande riskipositsioonide kohta programmide kaupa.	Pooleni

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

Number	Kontrollikoja tähelepaneku tegemise aasta	Kontrollikoja tähelepanek (kokkuvõte)	Võetud parandusmeetmed ja/või muud asjakohased arengud (kokkuvõte)	Kontrollikoja tähelepaneku seis
7	2022	Meie analüüs TB04 lepingu täitmist käsitlevate dokumentide kohta tõi esile puudusi selles, kuidas ühisettevõtte lepingut haldas. Eelkõige ei hinnanud F4E korrektselt lepingumuudatuste ega töövõtja poolt lepingu täitmisega seotud oluliste rikkumiste mõju. See tõi kaasa erinevad tõlgendused ja poolte erimeelsused ehitustööde ulatuse, tähtaegade ja projektitingimuste osas. Lisaks jõudsid õiguseksperdid järeldusele, et asjakohaste lepingusätete sõnastuse tõttu ei saanud ühisettevõtte lõpetada lepingut, et teha sellest välja jäävad tööd ise, ega korraldada tööde teostamist teiste töövõtjate poolt. Kuna töövõtja ei hallanud nõuetekohaselt ajakava ja F4E ei esitanud projektidokumente, ei olnud ühisettevõttel võimalik töövõtja kohustusi selgelt kindlaks määrata. Need puudused mõjutasid tõsiselt lepingu eesmärkide saavutamist ja kui neid ei kõrvaldata, võivad tõsiselt mõjutada ka ühisettevõtte muud põhitegevust, kuna ITERi projekti projektikirjelduse ajakohastamise tulemusel võib tekkida vajadus teha olulisi muudatusi kehtivates keerukates lepingutes.	2023. aastal võttis F4E meetmeid, et vältida kõnealuse lepingu täitmisel esinenud probleemide kordumist. Ühisettevõtte tugevdas uue näidislepingu lepingusätteid ja korraldas seminari F4E töötajatele, kes tegelevad õigus-, kaubandus-, tehniliste ja projektijuhtimisega, et suurendada nende teadlikkust ajakava nõuetekohase haldamise tähtsusest.	Lõpetatud

Ühisettevõtte vastus

3.12.18. F4E direktor tutvustas detsembris 2023 uue organisatsiooni struktuuri projekti vastavalt ühisettevõtte F4E juhatuse missioonikirjale. Juhatuse märkis, et projekt liikus õiges suunas. Pärast konsulteerimist töötajate ja esindajatega esitas F4E direktor seejärel juhatusele üksikasjaliku uue organisatsiooni struktuuri skeemi, mille juhatuse kiitis heaks 12. aprillil 2024. Uue organisatsiooni struktuuriga tugevdati maatriksit, loodi tuumasünteesiehituse ja tehnoloogia osakond ning ühtlustati üldist korraldust.

3.12.19 Ühisettevõtte F4E nõustub kontrollikoja hinnanguga. Ühisettevõtte juhatusele esitatud ettepanekus organisatsiooni uue struktuuri kohta rõhutas ühisettevõtte F4E korraldusliku muutuse ulatust ja juhtis juhatuse tähelepanu järgmistele riskidele:

- a) tulemuslikkuse lühiajaline vähenemine mõnes valdkonnas;
- b) võimatus saavutada eesmärki vähendada vabade ametikohtade arvu 2024. aasta lõpuks 4%ni, arvestades vajalike täiendavate juhtivate ametikohtade valikumenetluste arvu;
- c) ametiväliste menetlustega ametisse nimetatud juhtivtöötajate korralduslik kompromiss uute ja mitmekesiste eksperditeadmiste omamise ning täielikuks toimimiseks vajaliku pikema aja vahel.

Nagu kontrollikoda märkis, toimub see ümberkorraldamine ITERi projekti jaoks kriitilisel perioodil, mil valmistatakse ette uut lähtestsenaariumi ning püütakse suurendada integratsiooni F4E ja ITERi rahvusvahelise organisatsiooni vahel, mis on ise läbimas ulatuslikke ümberkorraldusi.

Sellel põhjal oli põhjaliku ümberkorraldamise vajadus üks eesmärkidest, mis esitati juhatuse missioonikirjas uuele F4E direktorile koos rakendamise selge ajakavaga. Selle õigeaegne elluviimine peaks olema ITERi uue projekti aluseks ja prioriteediks on seatud toimepidevus, eelkõige seoses ELi panusega olulistesse komponentidesse. Täiendavad viivitused uue töökorralduse puhul oleksid toonud kaasa rohkem riske.

3.12.24 Vastusena siseauditi talituse soovitudele on F4E koostanud tegevuskava, et tugevdada väliste teenuseosutajate koordineerimist ja juhtimist ning inimressursside vajaduste üldist hindamist oma missioonide ja projektide raames.

3.12.25 F4E nõustub lisama oma järgmisse, 2024. aasta konsolideeritud tegevusaruandesse (ja edaspidi) nende ajutiste töötajate protsendi, kellega on sõlmitud tähtajatu leping. Samuti parandab F4E väliste teenuseosutajatega seotud aruandlust ja järelevalvet, mis kehtestatakse 2024. aasta lõpuks vastusena siseauditi talituse auditisoovitusele, ning tagab, et nende kasutamise seotud riske maandatakse.

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)

3.12.26 F4E tunnistab täielikult kontrollikoja tuvastatud pikaajalisi riske, kuid peab neid kaaluma riskidega, et F4E ei suuda oma ülesandeid õigeaegselt ja kvaliteetselt täita, sest tal ei ole piisavalt spetsialiseerunud töötajaid, ning mõjuga töötajate heaolule, mis tuleneb liigsest töökoormusest. Projekti ellu viivate organisatsioonide tava kohaselt võimaldab väliste teenuseosutajate kasutamine paindlikkust muutuva töökoormuse haldamisel ja spetsiaalse tehnilise toe hankimisel, mida ei oleks vaja pikaajaliste töötajate korral (nt spetsialiseerunud inspektorid ja kvaliteedijuhid tehastes üle Euroopa).

Lisaks riskiregistrile tõhustab F4E olemasolevaid meetmeid ressursiplaneerimise algatuste kaudu, et parandada juhtimist, haldussuutlikkust ja maandada väliste teenuseosutajatega seotud riske. Lisaks kontrollikoja ja siseauditi talituse tuvastatud puudustega tegelemisele hõlmavad need riskid teadmiste säilitamist ja töötajate assimileerimist ettevõtte tasandil ning välise teenuseosutaja finantsoludest või kogemuste puudumisest tingitud tööjõu voolavust lepingu tasandil.

Andmete turvalisuse ja konfidentsiaalsusega seoses peavad välised teenuseosutajad allkirjastama konfidentsiaalsuslepingud ning järgima tervishoiu- ja ohutusnorme.

Väliste teenuseosutajate raamlepingud kehtivad neli aastat, mis võimaldab uute teenuseosutajate osalemist ja vähendab seeläbi sõltuvust.

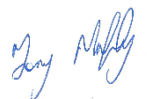
3.12.27 F4E kinnitab, et oma senises riskijuhtimistegevuses on ta siiani keskendunud oma eri projektidega seotud riskide tuvastamisele ja nende hindamisele. Ettevõtte tasandi riskide käsitlemiseks töötas siseauditi talitus välja oma riskide tuvastamise ja hindamise, et tagada piisavalt riskipõhine auditikava.

Alates 2024. aasta juunist annab riskijuhtimistalitus välja igakuise tulemustabeli projektidega seotud taktikaliste riskide kohta ning kvartaalse tulemustabeli strateegiliste ja valdkonnaüleste riskide kohta. Neid tulemustabeleid jagatakse ning arutatakse siseauditi üksuse juhiga hiljuti käivitatud igakuisel kahepoolisel kohtumisel. Seevastu siseauditi üksuse ja siseauditi talituse siseauditi aruannete tulemused vaadatakse läbi juhtkonna tasandil, et veelgi tugevdada riskihindamist.

3.12.28 F4E määratleb tundlike funktsioonide haldamise poliitika elemendid. Tundlikud funktsioonid määratakse kindlaks ja need esitatakse ametisse nimetavale asutusele kaalumiseks. Neid võetakse arvesse seotud poliitikas.

IV auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Mihails Kozlovs, võttis käesoleva aruande vastu 17. septembri 2024. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel



president

Tony Murphy

Lühendid

7. raamprogramm	Teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmes raamprogramm (2007–2013)
BPT	Biotoorainel põhinevate tööstusharude ühisettevõtte
CA	Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte
CAS	Komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi (DG RTD) ühine audititalitus
CBE	Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte
CEF	Euroopa ühendamise rahastu
CIC	Komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi (DG RTD) ühine rakenduskeskus
Clean H2	Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte
CS	Ühisettevõtte Clean Sky
DG CNECT	Euroopa Komisjoni sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat
DG MOVE	Liikuvuse ja transpordi peadirektoraat
DG RTD	Teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat
ECCC	Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus
ECSEL	Euroopa juhtpositsiooni tugevdamine elektroonikakomponentide ja -süsteemide toel
EDCTP	Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerlus
ELTL	Euroopa Liidu toimimise leping
EU-Rail	Euroopa raudtee ühisettevõtte
EURATOM	Euroopa Aatomienergiaühendus
EuroHPC	Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte
F4E	Ühisettevõtte Fusion for Energy
FCH	Kütuseelementide ja Vesiniku Valdkonna Ühisettevõtte
GH EDCTP3	Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte (Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerluse õigusjärglane)
IHI	Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte
IKA	Mitterahalised sissemaksed lisategevuseks
IKOP	Mitterahalised sissemaksed põhitegevuseks

IMI	Innovatiivsete Ravimite Algatuse Ühisettevõte
ISAd	IFACi rahvusvahelised auditistandardid
ISSAId	Kõrgeimate kontrolliasutuste Rahvusvahelisse Organisatsiooni (INTOSAI) kuuluvate kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvahelised standardid
ITER	Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor
ITER-IO	ITERi Rahvusvaheline Termotuumaenergeetika Organisatsioon
KDT	Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõte
MFR	Mitmeaastane finantsraamistik
S2R	Ühisettevõte Shift2Rail (Euroopa raudteealgatus)
SESAR	Euroopa taeva lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi väljaarendamisega tegelev ühisettevõte
SNS	Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõte

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2024

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6–2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikojale kuuluva sisu taaskasutajad ei tohi moonutada algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetsetes sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid eraisikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotleda täiendavaid õigusi.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumendid, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed, ei kuulu kontrollikoja taaskasutamispoliitika alla.

Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovib teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

PDF	ISBN 978-92-849-1779-2	ISSN 2812-0019	doi:10.2865/12488	QJ-AQ-24-001-ET-N
-----	------------------------	----------------	-------------------	-------------------



EUROOPA
KONTROLLIKODA



Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus